РАЙКОВСКИ ДАМАСКИН

Маньо Стоянов

В Пловдивската народна библиотека „Ив. Вазов“ се пази един дамаскин (инв. № 600), писан в средата на миналия век в Райково (Смолян), който поради това наричаме Райковски. Дамаскинът, макар и късен е твърде важен: първо — не е препис и преработка от други български дамаскини, а е преведен направо от гръцки и при това целият е изписан само с гръцко писмо, второ — езикът му е чисто среднородопско наречие, без каквото и да било влияние на църковнославянската традиция, така характерна за другите дамаскини, и накрая съдържа слова, едни от които в тази си редакция, а други изобщо не се намират в другите български дамаскини. Поради това тук му се прави едно отчасти съкратено издание в българска транскрипция, което може да послужи като основа за по-нататъшно обстойно проучване.[1]

Дамаскинът се състои от 144 листа (23 × 18 см), като заедно с тях са подвързани (с кожа) в началото още 10 и в края още 5 листа с други текстове на български и турски, пак с гръцко писмо. Освен това в началото е пришита и една тетрадка (16 листа), в която е преписано с българско писмо „Слово за изхождението на душата от тялото и за второто пришествие“ от Кирил Александрийски по печатания текст в сп. „Християнско братско слово“ (г. I, кн. 1, 1879). Тези допълнителни части, писани от други ръце, са добавени по-късно и не принадлежат към самия дамаскин.

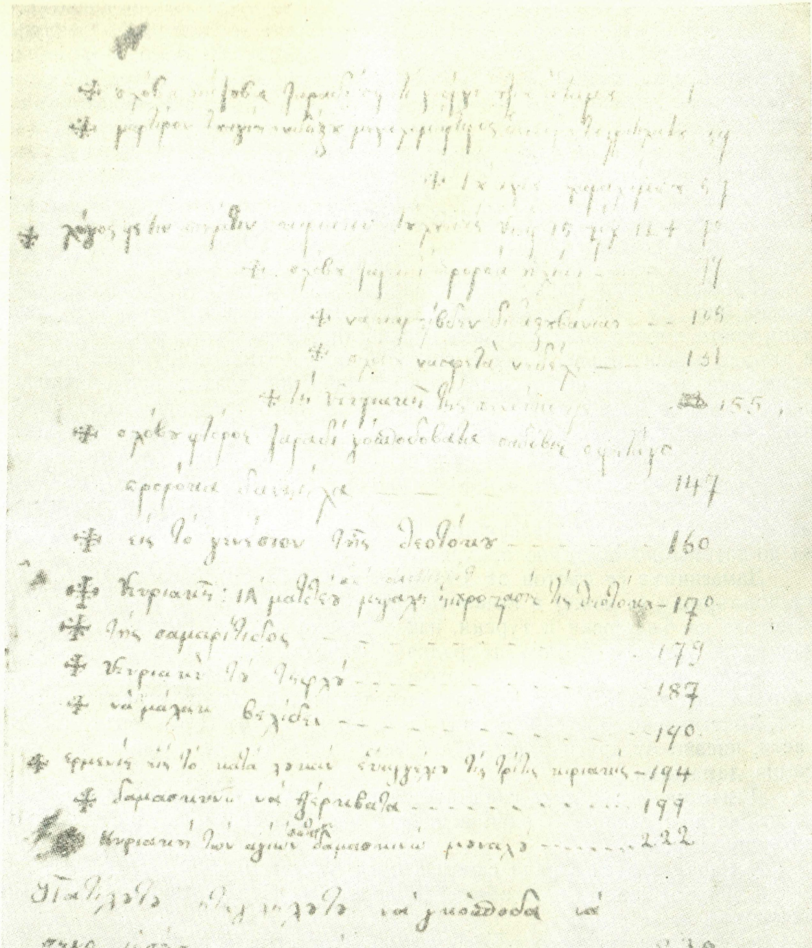
Дамаскинът съдържа следните слова и статии, изброени по заглавия на първата страница — едни в превод на български, а други с гръцките си заглавия:

1. Слову казува заради сфети Георги чудата му.
2. *Τῄ Κυριακῆ της πενδηκοστῆς*[2] [В неделя на Петдесетница, с. 32, само началото.]
3. *Μαρτίριον του αγίου ενδόξου μεγαλομάρτιρος Θεωδόρου του Στρατιλάτου...* [Мъчение на светия славен великомъченик Теодор Стратилат], с. 39—56.
4. *Τού αγίου Χαραλάμπου.* [За свети Харалампи], с. 57—69.
5. *Λόγος εἰς τὴν πεμπτη κυριακῆ του Λουκάς.* [Слово в петата неделя по Лука], с. 70—78.

---

[1] Съобщение за дамаскина дадохме в сп. Родопи, 1970, кн. 8—9, с. 60—61.

[2] Гръцките думи тук и навред в текста предаваме така, както са писани, с много правописни грешки и неправилни ударения и без ударения.

Съдържание на целия дамаскин

6. Слову заради пророк Илие, с. 79—104.

7. На Карстовден дидаксувание, с. 105—130.

8. Слову на света Неделе, с. 131—145.

9. Τή κυριακῆ τών βαϊων, περι τῆς πρὸς ετιμασίας τῆς πρός υποδοχῆν τις θεΐας μεταλίψεως [Неделя Връбница. За подготовката за приемане на божественото причастие], с. 146, само началото на словото.

10. Слово второе заради господовата садовие светаго пророка Даниила, с. 147—155.

11. Τή κυριακή τής πενδικοστῆς. [Неделя на Петдесетница], с. 155—160.

12. [Възхвала на Богородица], с. 160—170.

13. Κυριακῆ ΙΑ'Ματθεου από τον Μινιατ [Неделя XI, от Миниат], с. 170—179.

14. Τῆς σαμαρίτηδος [На самарянката], с. 179—187.

15. Κυριακῆ του τηφλου [Неделя на слепия], с. 187, само началото.

16. . . . κατὰ Ιωάνη ευαγγέλιον на неделе на малак великден заради верата, с. 190—194.

17. Ερμενίε εΐς τό κατά Λουκάν ευαγγέλιον τῆς τρίτις κυριακίς [Тълкование на евангелието от Лука за третата неделя], с. 194—198.

18. Дамашкино на черквата, с. 199—222.

19. Κυριακή τών αγίων πατέρων Δαμασκηνώ μοναχου [Неделя на светите отци на Дамаскина монаха], с. 222—238.

20. Патилуту и теглилуту на господа нашего Иисуса Христа, с. 239—285.

Словата за светците (Георги, Теодор Стратилат и Харалампи) са доста големи, съдържат исторически сведения и се срещат в много от дамаскините. Изобщо Райковският дамаскин като късен и директен превод от гръцкия оригинал е интересен за сравняване с другите дамаскини и затова текста на първите две слова предаваме изцяло. Словото за Кръстовден, което също се среща в някои дамаскини, в този си вид е интересно с многото си исторически данни за римските императори,[3] затова и него поместваме изцяло. Словото за рождението на Богородица в същност е дълга нейна стихотворна възхвала, издържана в лирично-патетичен тон, каквато точно в този си вид не се намира в другите български дамаскини. Последната статия „Патилуту и теглилуту на Исуса Христа“ е хубаво стъкмен разказ за страданията и смъртта на Христос по текста на четирите евангелисти (Мат. гл. 26—28, Марк, гл. 14—16, Лука, гл. 22—24 и Йоан, гл. 13—16). С многото си отклонения и лирични добавки спрямо евангелския текст и с отчасти диалогичната си форма той се доближава до многобройните художествени пресъздавания на живота на Христа, каквито се срещат в почти всички европейски литератури. В българската литература той е първият, макар и не оригинален, подобен опит и заслужава проучване. Затова и него, както и възхвалата на Богородица, дадохме изцяло. Останалите слова са обикновени праз-

[3] Интересно е да се отбележи, че подобни бележки за римските и византийските императори са налице и в една павликянска преработка на Паисиевата История славянобългарска. Срв. М. Стоянов. Българска павликянска история. В: Известия на Държавна библиотека „В. Коларов“ за 1957—1958, С., 1959, с. 267—304. Може би изворът им е един и същ.

нични поучения, каквито се срещат в повечето други дамаскини и затова ги изоставихме.[4] За лесно идентифициране и евентуално сравняване даваме по едно-две изречения от началото и края им. Впрочем някои от тях и в Райковския дамаскин не са дадени цели.

Райковският дамаскин е изписан, както казахме, изцяло с гръцки букви и следователно спада към онази българска книжнина от XVIII и първата половина на XIX в., която, макар и на чист български език, си е служила с гръцкото писмо.

Писането на отделни български текстове или на цели книги с гръцко писмо, както и вмъкването на гръцки текстове, понякога изписани със славянско писмо, в български книги стои естествено във връзка с географската близост и многовековния съвместен живот на двата народа (българския и гръцкия) и изобщо на голямото влияние на византийската и новогръцката книжнина върху културния живот в България. Засилването на тая практика в края на XVIII и началото на XIX в. се дължи на първо място на обстоятелството, че по това време гръцкото учебно дело и просвета са изпреварили българската. Поради липса на български първоначални и особено класни училища мнозина български младежи учат по това време в гръцки училища и не са могли да научават писмено български език и затова си служат само с гръцкото писмо, а някои, като Никола Пиколо, Ив. Селимински, Ив. Симеонов и други, пишат само на гръцки език.

Така е било най-вече в местата, гдето е живяло погърчено или гръцко по произход население; там и в църквите се е служило на гръцки език. В някои от тези места, най-вече в Родопската област и в много македонски селища, българската просвета и учебно дело се въвеждат и затвърдяват едва през втората половина на XIX в. Дотогава грамотните хора там са си служели само с гръцкото писмо. Оттогава и предимно оттам са и повечето книги, писани с гръцко писмо, а български по език, какъвто е и Райковският дамаскин.

За писането на български текстове с гръцко писмо и въобще за наличието на гръцки графични елементи в българските възрожденски книги освен непознаването на българското писмо в много случаи са влияели и други неща, на първо място гръцкото образование на голяма част от възрожденските дейци. От гръцките си учители те освен познания по гръцки език са придобивали и любов и възхищение към гръцката култура и просвета, които проявяват и в дейността си като български просветители и културни дейци. За тях гръцкият език е единственият чужд език, чрез който може да се стигне до по-висока просвета, и затова в българските си книги те си служат често с него. Например Неофит Рилски го нарича „майка на славянския“ и своя български речник превежда и на гръцки и дори пише гръцко-български стихове. Неговия пример следват и многобройните му ученици. Поради това именно ние срещаме гръцки елементи в книги, писани и в места като Панагюрище, Копривщица, Габрово и другаде, гдето никога не са живели гърци или гъркомани, но са работили учители — гръцки възпитаници. Затова в ня-

[4] Микрофилмово копие от Райковския дамаскин се намира и в Народна библиотека „Кирил и Методий“ в София.

кои дамаскини на гръцки език или с гръцко писмо се дават само заглавията на словата или отделни пасажи в тях, а има и случаи, когато едно слово донякъде е написано с гръцко писмо, а после продължава с българско. Явно е, че писачът му е имал пред вид читатели, които са знаели и двете азбуки (гръцката и българската). Все по същата причина — традиционна любов към гръцкия език — и последният дамаскинар даскал Тодор Пирдопски вмъква гръцки надписи или отделни букви в миниатюрите на своите книги, писани всички в Пирдоп, гдето не е имало никакви гърци и гъркомани.

Проучването на тази българска, но с гръцко писмо книжнина[5] и поспециално на Райковския дамаскин не само ще разшири и задълбочи познанията ни за родопските говори, но ще изясни и някои въпроси за отношението на българския език и книжнина към гръцкия език и книжнина.

Кой е преводачът и писачът на Райковския дамаскин? На Пловдивската библиотека той е предаден през 1922 г. от наследниците на Георги Радев от Райково. Неговото име е записано на няколко места в Дамаскина с различни дати: на корицата на пришитата тетрадка — Георгы Радевъ, на с. 69 — *γεόργη ραδιου*, на с. 285 — Георгы Радевъ и на прибавения в края лист — Γεόργιος ραδιου 1859. *Κατο Ραΐκοβο.* В началото на пришитата тетрадка стои отпечатък от кръгъл металически печат с текст: Георги Радевъ 1896 [?].

Георги Радев, починал през 1910 или 1911 г., е син на известния родопски общественик Ради Хаджигеоргиев (починал 1881 г.) от Райково. Занимавал се с търговия, по обществените въпроси имал по-особени, прогресивни за времето си схващания, но за разлика от баща си не участвувал активно в местните църковни и политически борби. Поради гръцкото си образование бил даже обвиняван в поддържане на гърцизъм. Бил любознателен, събирал книги и обичал да чете. В Народна библиотека „Кирил и Методи“ има малък сборник от жития на гръцки (Гр. 107), писан от Г. Радев през 1863 г. в Райково, чийто почерк наподобява писмото на някои места в нашия дамаскин.[6] Все пак не би могло да се приеме Райковският дамаскин да е писан от него, защото името му и на трите посочени

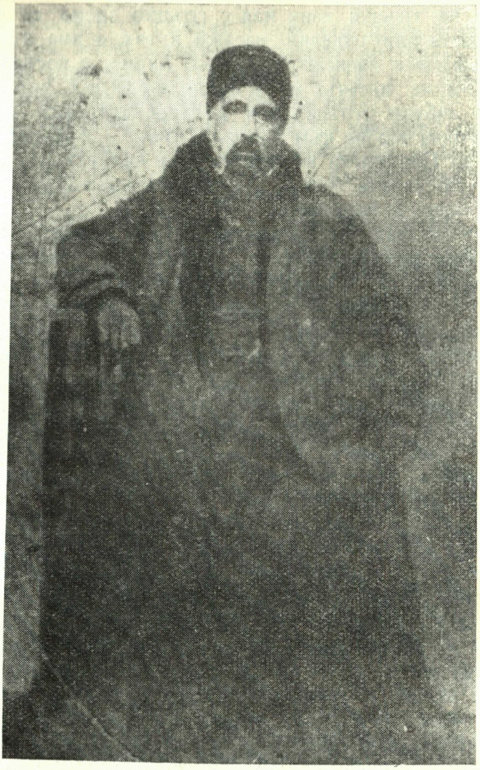
---

[5] Българските книги (ръкописи) с гръцко писмо не само не са проучени по съдържание, но не са още издирени и събрани. В студията си „Български ръкописи с гръцки елементи“ (Известия на Народна библиотека „Кирил и Методий“, IX, 1969, с. 315—352) ние посочихме 17 такива ръкописи, но сигурно има и други. Поотделно за някои от тях са писали Хр. П. Константинов Материал за изучаване на родопското наречие. — СбНУК, кн. I, 1889; Й. Иванов. Български старини из Македония, 1931, с. 195—198; К. Мирчев. Един неврокопски български сборник с гръцко писмо. — Македонски преглед, VII, 1931, кн. 3, с. 148—186 и др.

Отделни български текстове, писани с гръцко писмо, се срещат и в някои гръцко-български речници и учебници, например в два подобни речника от XVI в. във Ватиканската библиотека (№ S 152) и в Народна библиотека „Кирил и Методий (№ Г 16), в речника на Даниил Москополски, както и в някои печатани като разговорника на К. Фотинов, 1845. За тях вж. нашата студия Гръцко-български речници и учебници в Проучвания по случай втория международен конгрес по балканистика. С., 1970.

[6] Върху един ръкопис (евангелие от XIV в., № 14) стои същият печат като в дамаскина, а една старопечатна книга — Малко молитвеничe от Ив. Попдойчев (1873) носи подписа му — и двете, сега в Пловдивската народна библиотека, са били явно негови.

Биографичните сведения за Радев дължа на райковчанина Щилйон Казалиев, за което му благодаря.

Георги Радев

места е написано на изтъркано място, гдето по-рано е стояло друго име. Да се приеме, че и на трите места това е станало по погрешка, е невъзможно. Явно е обратното — Георги Радев като собственик на дамаскина е поискал да се представи и като негов писач (преводач).

На задната страна на първия лист между разните бележки, изтърквани и зацапани, може да се прочете *χειρογραφον βασιληου*, на друго място *Δημητριος* и годината 1859, на с. 69 след изтърквани думи се чете Βουτζουφ [!]. На прибавения в края лист е записано *ης ετους* 1868 *Τοδουρ Φιλιου σταρι δημήργου ε ησπήσαλ*, но това се отнася явно само за прибавените към същинския дамаскин текстове на турски и български; почеркът е един и същ. Самият дамаскин ще да е писан от лицето с изтърканите имена *Βουζουφ* или *Βασιλιου*. На с. 69, след преправяните имена, се чете ясно *πήσαχα*. Че писачите са били двама, а може би и трима, личи и от раз-

личните почерци — първата половина е изписана със ситен, отвесен и доста красив скоропис (до 26 реда на страница), който на места се заменя с по-едър и разкривен, а цялата втора половина на книгата (от с. 160 до края) е изписана с друг, по-едър (до 20 реда на страница) и наведен надясно почерк. Кои и какви са били тези преписвачи, а вероятно и преводачи на Райковския дамаскин, засега не може да се каже нещо точно и положително.

Поменатият родопски книжовник Хр. Попконстантинов в началото на своята студия „Материял за изучаване на родопското наречие (СбНУК, кн. I, II) говори за преводи на слова и поучения от гръцки език, правени в Ахъчелебийско (Смолянско) през първата половина на XIX в. от йеромонах Григорий и поп Киряк и след тях преписвани и от други лица.[7] Може би и Райковският дамаскин е един от тези по-късни преписи. Във всеки случай писачите на дамаскина са били местни хора от Райково, които са учили само в гръцко училище и не са знаели да пишат с българската азбука. Познанията им по гръцки език са били, изглежда, повече практически. От гръцката книжнина те едва ли са познавали нещо повече вън от богослужебните книги и сборници от слова от рода на Дамаскиновите. Това личи и от превода им на дамаскина, който е навярно първият, а може би и единственият им книжовен труд. С редки изключения те са схванали правилно смисъла на гръцкия оригинал и са го предали задоволително на български. Ако на места са оставили непреведени гръцки думи, то е не защото не са ги разбрали, а защото не са искали да ги преведат или пък не са намерили съответни български Когато обаче пишат на гръцки, те допускат много правописни грешки не спазват правилното предаване на гласните „и“, „е“ и „о“. Непоследователност, която на места стига и до небрежност, те показват и в писането на българския текст.

За предаването на българските звукове с гръцкото писмо писачите на Райковския дамаскин са последвали сигурно книгите на поменатия йеромонах Григорий и поп Кирияк, които са познавали. Общо те използват следната транскрипционна схема:

а = α — κάζουβα
б = π, μπ — γροπατ, μπουγουρόδιτζα
в = β, φ, υ — τβόε, τφόε, φαυ, ευαγγέλιο
г = γ, γκ, κ — γοσποτ, γκόρα, δράκ
д = δ, ντ, τ — δουσετα, τρουκ
е = ε, αι — πριε, χριστιανεται
ж = ζ, σ — ποζι ραϊ, ζέλεζνιτε, ροσπα
з = ζ, σ — ζέλεζνιτε, σβεζδιτε
и = ι, η, ει, οι — μιλουσ, τοη, πειβου, ροκοι
й = ϊ — ποζι ραϊ
к = κ — κορστα

[7] За гърцизма в Райково, който бил особено силен в Долно Райково, отгдето именно изхожда и нашият дамаскин, и за борбата срещу него вж. Документи за възраждането на българщината в Ахъчелебийско в Родопски напредък, I, 1903, кн. 4—5, и И. Калудова. Документи за черковно-националните борби в Ахъчелебийската каза (Смолянско) в Родопски сборник, II, 1969, с. 321—387.

л = λ — μλογου, γάλιμε
м = μ — μυριζληβη
н = ν — νεποτου, διvιέτα
о = ο, ω — δοηδε, ωτγοβορη
п = π — παδνα
р = ρ — ρουκοι, χαηρνητε
с = σ, ζ — δνεσκα, ζφετζιται
т = τ — τιε, γοσποτ
у = ου — δουσμαναι
ф = φ — τζιφουτε
х = χ — χουπαβιτε
ц = τζ — δετζατα, τζαρετ
ч = τζ — τζιλεκ, ουτζητε
ш = σβασιτε, πεσε
щ = στ(ξ) — καξατα
ъ = α — ταϊ
ь = α
ю = ιου — σιουρμασι
я = ια — διαβουλ

За съчетанията *кс, пс* и *ст* те използуват съответните гръци букви и съчетания ζ, ψ, ξ. По гръцки пишат αγγελιτε вместо ανγελιτε. Типичната гръцка буква ϑ употребяват много рядко, само в непреведените гръцки думи ϑεός, ϑεοτόκος. Също и ω в българските думи почти не се среща.

Особеност на писмото на Райковския дамаскин е повсеместната употреба на ударението (само остро) — българската реч е записана така, както се е говорела. И това е твърде важно за проучване езика на дамаскина. Разбира се, пропуски се срещат и тук, но те не са много и не пречат за правилното произнасяне на текста. При някои думи като ὅτι вместо ударение стои придихание. Иначе аспиранта *х* при някои местоимена, който е налице в родопските говори, се изписва с „*х*".

Друга особеност на писмото на дамаскина е липсата на главни букви и на препинателни знаци и сливането на някои думи, главно предлози, съюзи и лични и притежателни местоимена със следващите им думи. Това естествено затруднява четенето. Липсва и каквото и да било разделяне словата на части и употреба на нови редове. Само последната статия „Патилуту и теглилуту на господа нашего Иисуса Христа" е разделена на 15 раздела. За изписване на числата са употребени арабските цифри, само в заглавията се среща гръцкият начин за писане на бройните числителни с букви. Съкращения освен обръщението π. χρ. „благочестиви християни" други няма.

Райковският дамаскин, както казахме в началото, е твърде важен и като езиков паметник и изисква обстойно езиково проучване. Понеже такова проучване е извън обсега на нашата задача, тук, за да улесним четенето на текста от неспециалисти, даваме списък на някои от често срещаните чужди (гръцки и турски) и по-мъчно разбираеми думи:

Сфета Бугуродица б а а л д и с а (припадна) 247
Стана му б а л н у (мъчно)
Б у б а й к а му (баща му)

Валей [валлахи] (за бога) да ма веруваш 46
Вудае за господа (стая) 247
Гечeнмек (поминък)
Да сторат дернек (съвет) 5
И да си гичиндисаме (прекараме) така биз зарар (загуба) 170
Да са куртулиса от джендема (ада) 245
Дидахия и дидаксия (поучение, наставление) 199
Да са диортосаме (да се оправим)
Докимосай ма (провери ме) да видиш 48
Елендисуваше сфета Бугуродица (занимаваше) 273
Елене, елецка вера — езичници, езическа вяра
Ти да бодиш есакчие (пазач) 246
Зафтасвам (заварвам)
Зенгинин чилек (богат човек)
Елене (езичници)
Изет (мъка)
Изин (позволение) да зимаш
Икимджии (земеделци) рекаха 125
И да не сме кабадаие (виновни) 54
И такова гулему каидисуване (скланяне) 241
Такива са тие каскан чилек (завистлив) 284
Каил да стани (съгласен)
Каматан (красив)
Касафет (грижа)
Ти си лош чилек фесатин и кефирин (неверник, гяурин) 46
Да са кичиндисаме (поминем) сас мирну 31
Какво файда имаме ут клепуве (клевети) 54
Как да литюргисуват (извършват литургия) и как да са конкат (причистят) 245
Крати (свърши)
Сторили куимджиити един корст (златари) 120
Тугава кулай (лесно) станува 31
Да кундиса (да отседне) 247
Лаф, лафова (приказва)
Маслахати (важни работи, обществени)
Меса (месия) дету ще да куртулйса людиете 198
Стори метание (поклон) и гу срещна 241
Книга мухурледисана (подпечатана, мюхюледисана) 166
Паратик (празен, негоден) 129
Юдата гу пазари пахата му да гу придаде 246
Праматар (търговец на дребни стоки)
Да станиш саиб (собственик) 47
Хем чудна, хем саирну чуду (за гледане) 28
Каква саигие (уважение) ще да имате 262
Саклет (притеснение, мъка)
Носеше господовуту корст кату яка салаха (оръжие) 121
Ами да станем себеп (причина) 129
Чифутете сториха лажливи сехате (свидетелства) 257

Дека гу сурнеха (повлякоха) пу земета 264
Аку си бил тамахкерин (скъперник) на парите 241
И тезелден излезе корф и вода (веднага) 272
Ала снагата е тембелин (отпусната) 251
Кату ходеше на увата (полето) 120
Миризливи даруве уиндисаха тебе (прилегнаха) 277
Уртосаш (разправиш, оправиш)
Ти си лош чилек и фесатин (размирник) 46
Фиреха гу (преследваха)
Френца вера гали (изповядва католишката вяра)
Хава (въздух) климат
Греховен да стане хаиран (добър) 129
Чалаштисувам трудя се
Чивирдисовам (поддържам)
Какъв чухаб (отговор) да му думат 257
Тие юдисат (съгласяват се) да е фалет 160

За цялостното проучване на Райковския дамаскин е необходимо той да бъде сравнен с гръцкия оригинал. Тогава ще се види кое от многото печатани издания на дамаскиновите сборници са имали под ръка преводачите и как са работили. Впрочем такова сравнение е необходимо за задълбочено проучване езика не само на Райковския дамаскин, но и на многобройните други дамаскини, писани с българско писмо, защото и те, ако и повечето да са преписи един от друг, изхождат от един гръцки оригинал. Понеже подобно проучване лежи вън от задачата ни, тук правим само няколко сравнения с текста с печатаното издание на Дамаскиновото Съкровище от 1858 г. като най-близко по време до нашия дамаскин.[8] От тях личи как са работили преводачите.

Първо те са опростили текста на оригинала, като са съкратили и изоставили цели пасажи. Например те са очистили словата за самарянката и изцелението на слепия от обширния богословски апарат на оригинала и са свели текста до евангелския разказ и моралните поучения. Тъй че преводът им на много места стига до преработка. Това е направено естествено с оглед на българските читатели, за които богословските разсъждения са били наистина излишни. Има обаче и други случаи. Например на стр. 162 текстът: Εἰς ἐκείνους δὲ τοὺς καιροὺς ἐσονάχθησαν οἱ Βούλγαροι, οἱ Οὖγγροι, οἱ Σκύθαι, οἱ Μῆδαι, καὶ οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἐσύκωσαν ἔδικήν τους βασιλείαν, καὶ περιπατοῦντες ἐκούρσεθαν τὰ ὀλόγυρά τους κάστρη. Ὁ δὲ βασιλεὺς Φωκᾶς, ὡς βασιλεὺς ὁποῦ ἦτον τότε τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔστειλεν ὁρισμοὺς εἰς πάντα τόπον νὰ συναχθοῦν ὅλοι οἱ στρατιῶται εἰς βοήθειαν τῶν χριστιανῶν. — е съкратен така: Να τίε γουδίνη ημέσε τζάρετ καφγα σας πέσβερνιτε λιουδιε ησας Τουρτζετε, τζάρετ πηλ χριστιάνιν, δετου πεσε να Σταντπολ ρασπουσνα κινίγι δα σπερατ νηζαμετε. Това е направено сигурно не само поради това, че простите родопски слушатели и читатели не са знаели какви са тези народи миди, скити и пр., а и от желанието да не се посочат българите като врагове на християнската вяра. Става дума за време преди нашето покръстване.

[8] Θησαυρός Δαμασκηνοῦ τοῦ ὑποδιακόνου και Στουδιτου τοῦ Θεσσαλωνικέως. Εν Βενετίᾳ 1858.

В други случаи, за да бъде българският текст по-ясен, преводачите добавят обяснения към него. На стр. 378 към думите на оригинала: Ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, предадени със σιλοαμσκατα κουπέλα, е прибавено в скоби κοέτο στε ρετζε πράταν. Думите на стр. 178: Ὁ ἅγιος μάρτυς Θεόδωρος ἦτον ἀπὸ τὰ Εὐχάϊτα. Τὰ δὲ Ευχάϊτα εἶναι τόπος εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν са преведени и обяснени Σφετί θεόδουρ πέσε ουτ εδνά γράδα, δέϊου ε ζουβάτ ευχαήτα. Σαε κασαπò ε να τζέρνου μόρε τουρτζκη πάκ Καρά δενής. В тези свои обяснителни добавки преводачът е допуснал и грешки по незнание. Така думите (стр. 153): Τά δέ πάτρια του [Γεωργίου] ἦσαν ἀπὸ τὴν Καπαδοκίαν са преведени μεμλεκέτετ μου πέσε ουτ εδνά κασαπά δέτου γου ζουβάτ καπαδοκίαι. Град (κασαπα) Кападокия не съществува, така се е наричала областта.

ТЕКСТ НА ДАМАСКИНА

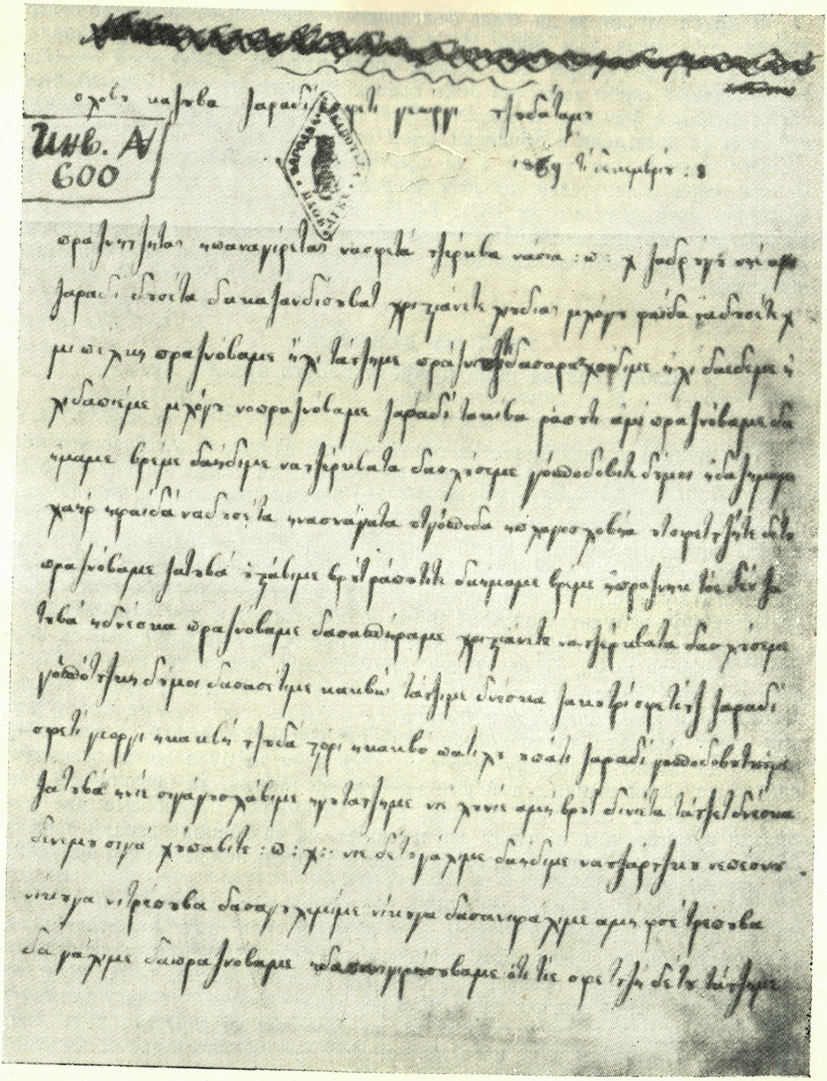
Сло̀ву ка̀зува зарадѝ сфетѝ Георги чудата му.

1859 τι' δεκεμβρίου 8.

Пра̀зниците и панагѝрите на сфета̀ чѐрква на̀шиа, б. х. [благочестиви християни], за дру̀гу ни ѐ, ами зарадѝ душѐта да казандѝсуват христиа̀нете лю̀дие мло̀гу файда на душѐтех. Ми бѐлким празно̀ваме ѝли та̀чиме пра̀зниците да са расхо̀диме илѝ да едеме ѝли да пиѐме мло̀гу, но празно̀ваме зарадѝ такѝва ра̀бути, амѝ празно̀ваме да ѝмаме врѐме да ѝдиме на чѐрквата, да слу̀шеме го̀сподовите ду̀ми и да зѝмаме хайр и файда на душѐта и на сна̀гата ут го̀спода и благословѝа ут сфетцѝте, дѐту празно̀ваме. За тува̀ уставиме вру̀т ра̀бутите да ѝмаме врѐме и празник то̀ е ден за тува̀.

И днѐска празно̀ваме да са сбѝраме христиа̀нете на чѐрквата да слу̀шеме госпо̀тци ду̀ми, да са сѐтиме какво̀ та̀чиме днѐска, за кутрѝ сфетѐц зарадѝ сфетѝ Георгѝ и каквѝ чуда̀ сто̀ри и какво̀ патѝлу упа̀ти зарадѝ го̀сподовуту ю̀ме. Затува̀ и нѝе сига̀ гу сла̀виме и гу та̀чиме ние лудѝе, амѝ вру̀т диниѐта тачет днѐска денѐ му. Сига̀ ху̀бавите б. х. ниѐ, дѐту [2] га̀лиме да ѝдиме на ца̀рцку небѐсну, нѝкуга ни трѐбува да са гулемѝме, нѝкуга да са ни фа̀лиме, амѝ фсѐ трѐбува да га̀лиме, да празно̀ваме и да панигирѝсуваме, о̀ти тѝе сфетцѝ, дѐту та̀чиме | и празно̀ваме ниѐ теѐ сфетцѝ пума̀гат на̀м и чу̀ват на и мо̀лет са на̀ го̀споде зарадѝ на̀шету спасѐние кату̀ днѐшниа чудутво̀ран сфетѝ Гео̀рги, велѝк по̀рву пумуснѝк на христиа̀нцката вѐра.

То̀е сфетѝ Гео̀рги го̀туф да чу̀е тѝе лю̀дие, дѐту гу мо̀лет ѝмат уму̀т на нѐгувуту ю̀ме. Сфетѝ Гео̀рги той, дѐту си сѝпа вру̀т карфта̀т му зарадѝ го̀сподовуту дра̀гус, а̀ла и го̀спот гу сто̀ри чудутво̀ран навру̀т диниѐта. Зарадѝ нѐгуф пра̀зник са сбра̀хме и нѝа днѐска, б. х., нѐгу мо̀лиме днѐска, нѐгу фа̀лиме, нѐгу мо̀лиме, нѐгу сла̀виме, ут нѐгу ѝстиме и нѝе да̀рба и мѝлус. Нѐгу мо̀лиме да на чу̀ва на̀с ут зара̀рете и ут дя̀волете и ут грехувѐте и ут ка̀та ло̀шию, дѐту духо̀да на людиѐте. Нѐгувите чуда̀ и патѝлуту му ѝстам да ви ка̀жем, б. х., и па̀к нѐмам са̀рце да кайдиса, о̀ти ма е стра̀х да ни о̀ставе нѐгу ут чуда̀та му и ще да ѝмам грѐх, амѝ па̀к ще да ѝмат грѐх, амѝ па̀к ще да ѝмам уму̀т на нѐгувите по̀муш да ми пума̀га. И на̀ ва̀шиа мѝлус ще да сто̀риме сифтѐ да ви

Начало на словото за св. Георги

кàжем, амѝ мòлем вàс, б. х., да слỳшете сàс сѝчку сàрце да са сèтите дỳмите мои, да ѝмате хайр ут сфетѝ Геòрги и пòмуш.

Нувà врèме агà бѝл цар Диоклетианò на фрèнцката зèме и на èленцката вèра, агà зà цàрцкуту и стàна пòрву цàр и по-гулèм ут врỳт и цàруве и ут пашè и ут аèнете. Тугàва имèше млòгу касавèт кàк да мòчи
3 да дàва и да стòри млòгу ихтибàр на èленцката вèра. | И мѝслеше кàк да са рàдуват и да празнòват на èленцките прàзници и за тàе вèра мòчеше по-млòгу. Тугàва утѝде на врàчката да му стòри магѝа да му рèче и кàк за нèгу тугàва дявола, той дèту сидèше на еленцкатà чèрква, рèче на цàрет: ти нимой ма пѝта, òти прàвите лю̀дие, дèту сидàт на земèта ни дàват ми да ти к̀жем ѝстина. Пàк цàрет, оти бèше измàмен на èленцката вèра, сàс млòгу мучèние и сàс сѝчку сàрце трòсеше и ищеше да са наỳчи кутрѝ са тѝе прàвите. Едѝн изметчѝе ут магèсницата рèче му: тѝе дèту вèруват християнцката вèра и хи зувàт християне, тѝе са прàви.

Тугàва цàрет, òти бèше èлен и невèран, млòгу са расàрди нà християнете и прусòди и стòри наèт и сефтè да развалѝ християнцката вèра. И тòе чàс кòлку ф тевнѝци имèше на нèгувуту цàрцку врỳт напàлниха заклю̀чени християне. И òти бѝли млòгу християне и хàниеете и мазѝте и плèвните врỳт са напàлниха ут християнете. И дрỳги джелатòваха, дрỳги хи прибѝваха и дрỳги фàтаха сàс хỳбаву бèлки да мòжет да хи убрàщат на èленцката вèра. И да речèме кàта едѝн чàс сѝпахат хрѝстианцкиат кòрф и прибѝваха хи християнете. Такàф зарàр и стрàх имèха християнете наврỳт касабѝте и на врỳт диниèта.

Амѝ християнете, дèту бèха на анадòлцката стрàна, òти беха млòгу и ни мòжеха да хи надвѝет èленете, млòгу расбàркану стàна и калабалю̀к на анадòлцката стрàна. Тугàва пашèте и аенете и кадиете анадòлцките | пѝсаха ки-
4 нѝги и прувòдиха на цàр Диоклетианò. Кинѝгите, дèту прувòдиха, пѝсаха така: нѝе тфòите лю̀дие ут Анадòлцку, пуклàнеме ти са млòгу. Тỳва на анадòлцката зèме млòгу ѝмаме християне людие, та ни рàчет да слỳшет тфòета садиè и ни рàчет да са пуклàнет на èленцките гòсподове, затувà трèбува да прусàдиш и ала да доржѝ кàта едѝн нèгувата си вèра да ни знàиме каквò ще да стàне.

Тугàва цàр, кату вѝде тувà писмò, замѝсли са каквò да стòри и мѝслеше да найде мунасѝп да калèса пашèте и аèнете и кадѝете и врỳт гулемцѝте да дойдат да са сдỳмат сас тèх да вѝдет каквò да стòрет. И прувòди фермàнете и на мàлку врèме са сбрàха врỳт тугàва да стòрет дернèк. И сидèше на стòлнината му и прусòди цàрет да прудỳмат фсèк катỳ знàе. Сѝчките прудỳмаха и кàзаха си сарцàта. Сèтне тугàва цàрет хми рèче: дрỳгу пò-хубаве нѝщу нѝ, мои дòсте, нèма дрỳгу по-хубаву ут сèе да вèруват врỳт людиèте на èленцката вèра и коè душмàнин на èленцките бòзии да зѝма млòгу изèт и млòгу зарàр. И вие ага сте мои дòсте и гàлите да ѝмате ихтибàр ут мèне и да ѝмате саигѝе, дèту хàриза сòе, вèрувате тай да мàчите тувà, да мѝслите врỳт как да найдиме кулай да са загỳбет, дèту хи вѝкаха християне ут земèта, да са наплòди èленцката вèра и èленцките бозии да ѝмат гулèма сайгие и ихтибàр да са слàгат и да са радуват по млòгу. Ту-
5 гàва рèкаха сѝчките порви ут анадòлцката зèме | и рèкаха ха: цàрю, тàи кату прусòдиш да стàне. И тòе чàс развалѝ са дернèкат.

И пàк хми рèче цàрет да стòрет още еднòш дернèк и кàта гулемèц да зèме садиà и закòн и фермàн и да ѝде кàта едѝн на мèстуту му да мòчиме да развалѝме врỳт християнете.

И на унувà врèме бèше и сфетѝ Геòрги млàт на гудѝните ду двàдесте гудѝни, ут гулèма руднѝна и зенгѝнин ут бубайка му, вèран на гòспода и хàс християнин. Мемлекèт му бèше ут анадòлцката стрàна, една касабà, дèту гу зувàт Кападòкие. Нимèше още дèсет гудѝни кугà умрè бабайка му и стàна сирàк. Амѝ и бабайка му и той са пусфетѝ. Тугàва майка му зè сфетѝ Геòрги, та утѝде на Палестѝни на тèхната земè. И тàм имèше млòгу мюлук. И кугà стàна сфетѝ Геòрги на усемнàдесете гудѝни бèше сàс цàрцки аскèр бѝмбашие и баиректàр бèше.

Нувà врèме умрè и майка му. Тугàва катỳ устàна сирàк и ут майка му, зе млòгу парѝ, та утѝде на цàр и ѝщеше пò-гулему ихтибàр и гулемлюк и лàха са и той. Тугàва на тèе дèне кугà са сбрàха пòрвите ут анадолцкàта зèме на дернèкат и катỳ вѝде сфетѝ Геòрги, òти гулемцѝте са гòтвет да зѝмат фермàне ут цàрет да зèмат ѝзин да ѝдат кàта едѝн на нèгувуту си мèсту да джелатòват християнете, да мòчет да хи убòрнат на èленцката вèра. Тугàва сфетѝ Геòрги тури на имòт му да умрè за Иисỳса Христà ѝмето му и да кàже ашкèре на упрèш цàрет и на прèш пашèте, òти е християнин.

6 И на тòе сахàт прудàде кòлку | имàние имèше и дàде врỳт парѝте на сурмàсите и кòлкуту имèше рòбие ут бабайка му, стòри ли àзат и хми дàде млòгу парѝ и хми рèче да ѝдат кадèту ѝщат, и кòлку мужи хайр стòри. И нà трèтие пòт, дèту се сбрàха на дернèкат да зѝмат фермàне да ѝдат пашиèте и аèнете да си ѝдат нах мèстуту хми.

Тугàва сфетѝ Геòрги излèзе на средè на дернèкат и рèче на цàрет и на гулемцѝте: òти вие цàрю, и вѝе паше и гулемцѝ, ни сидите мѝрну, амѝ мòчите да прàвите дернèк и кавгѝ и калабалѝк на людиèте. Вам трèбува да ѝмате мѝр и да мòчите и за людиèте да хи мирѝте хỳбаву. Амѝ сигà защо гàлите и ищите да стòрите калабалѝк и ищите да са сѝпите сфèтцкиат кòрф пàрву и пусфетèну и ищите да джелатòвате людиèте вèрни и хỳбави и ищите да хи нагàдате да вèруват на дявòлете. О загỳбени лѝодие, ни сà дявòлете гòспоте, амѝ сбòркате и ни мой лòжите и са слèпите за душèта ви и за снàгите ви. Иисỳс Христòс е самѝчек гòспот и сайбие тò е афèндин, сàс нèгувата дỳма стàна сѝчкуту и сàс нèгу сфетѝ дỳх даржѝ сѝчката диниè. Затувà и вàм трèбува да са сèтите да вèрувате нèгу и оставите да джелатòвате вèрните лѝодие.

Тèе дỳми рèче сфетѝ Геòрги. Пàк пашèта глèдаше на цàр да вѝди каквò ще хми речè, ала цàрет ут млòгу сарднè нимужѝ хѝч да прудỳма, амѝ мàхна сàс главàта му на епѝтропат Магèндиу той да лафòва сàс

7 сфетѝ Геòрги. | Тугàва Магèндиу пувѝка сфетѝ Геòрге да иде блѝзу ду нèгу и му рèче: кàжи нàм, Геòргие, защò днèска дỳмаш карсѝ на цàрет. Сфетѝ Геòрги му рèче: зарадѝ ѝстината ма нагàдаш да дỳмам карсѝ на цàрет. Рèче му пàк Магèндиу: кутрà е тàе ѝстина. Пàк сфетѝ Геòрги му рèче: Иисỳса Христà, ѝстината, дèту мòчите виà да упàдите днеска. Рèче му пàк Магèндиу: амѝ сигà и тѝ християнин ли си. И сфетѝ Геòрги му рèче: гòсподоф сàм из меткèр, затувà òти ѝмам умỳт на нèгувиат èкус и сѝла, затувà дойдах да ва кàрам вàм да ви рèкам ѝстината.

На сèе врỳт дỳми маразà гулèма стàна на людиè и цàр прусòди на сайменете да умирèт лѝодиете. И са убàрна цàрет и рèче на сфетѝ Геòрги: аз сам млòгу чỳдем сàс тèбе, о Геòргие, и сàс тфòета прукупѝе

и оти си педѐвсан млѝт, затувà и гулѐм ихтибàр тѐбе дàдах и гулѐм та стòрих, амѝ сигà и àс хѝч ни тỳрем на имàт ми и ни слàгам каквò ми дỳмаш и кàзуваш хѝч ни слàгам заради̇̀ млòгу дрàгус, дѐту ѝмам на тѐбе и òти ѐче гàлем тѐбе заради̇̀ хỳбав ѝмат и заради̇̀ прукупиѐта ти и кату бабайку ти приучѐвам тебе хỳбаву и ти дỳмам и сигà нимой ѝщеш тѝ да устàвиш гулемлю̀кат ти и занаѐте ти хỳбавуту и ѝщеш да са придадѐш такàв кàматан на снàгата на джелатòвание, амѝ ѐла да ма слỳшеш да са пуклàнеш на ѐленцките бòзии и ще да ти харѝзам пò-млогу ихтибàр и ще да та стòрем пò-гулѐм ут врỳт пашѝе те и да сидѝш пòблизу ду мѐне ут врỳт гулемцѝте.

Тугàва сфетѝ Геòрги му рѐче: данò ни дадѐ сайбиѐта, о цàрю, тѝ са сѐташ да пузнàваш Иисỳса Христà, дѐту кàзам е тѐбе да гу вѐруваш и да гу мòлиш | и той да та тỳри на цàрцку небѐсну, оти тувà цàрцку, дѐту имàш ти, тò скòру са крàтюва и загубòва са и нѝкакаф файда ни дàва на тѐе лю̀дие, дѐту гу имат. Такàв цàрцку мѐне, такàв ихтибàр и такàв гулемлю̀к мѐне ни мòжи да ма исмàми и ни мòже мене нѝ един стрàшну да ма уделѝ ут Иисỳса Христà драгустàта. Тѐе дỳми рѐче сфетѝ Геòрги на цàрет.

Тугàва цàр ут сарднѐта стàна тѐван и прусòди на саймѐнете му да гу бахтàт млòгу сàс шѝшувете и да гу заклỳчет нà хапусанàта. Едѝн ут[т]ѐе шѝшуве сфѝса кату гàчка кату да речѐ пудѝн, кутгà бѐше ут крушỳм. Тугàва утвѐдаха гу саймѐнете на хапусанàта, прустрѐха гу на земѐта нугѝте му тỳриха на тумрỳк, вархỳ на градѝте му тỳриха едѝн гулѐм кàмен и тѐшку ѐче, òти тай прусòди цàрет и сас такàф изѐт бѐше сфетѝ Гѐорги пàк слàвеше на бòга и мòлешеса.

И агà са сàвна прусòди цàрет да гу извàдет ут хапусанàта. И утвѐдаха гу упрѐш цàрет и кату гу вѝде цàрет сàс пулвѝна дỳшиа ут мàките ут тумрỳка и ут тѐшкие кàмен, фàти да му дỳма такà: àджеба, Геòргие, дойде ли ти непукаѐние, стана ли пишмàн ут фчѐрашните дỳми, дѐту си думал или още даржѝш такàв юм. И сфетѝ Геòрги му рѐче: е, е цàрю, сàс тòлку агà мòжиш ти да ма уплàшиш ут тòлку мàлку мàка. Аку вѝкаш сàс тòлку мàка да ма уплàшиш да си прѝдам вѐрата ми, пòбарже ще да умрам да са умирѝш ти ут мѐне ут мàчение, ас тий ще да дàржем вѐрата ми мòе.

Рѐче цàрет: агà тай ѐще да та прѝдам сàс токòф игрàние по-бàрже да са куртулисаш ут сòе живòт. Тугàва прусòди цàрет да дунесàт едѝн гулѐм черк и тое чѐрк | имàше пирòне фсѐкаде и нòжюве гулѐми. И на тòе чѐрк вòрзаха сфетѐк Геòрге. И бѐше тòе чѐрк вàрзан височе и удòлу имеше дàски прикувàти и на дàските имѐше млòгу пирòнуве прикувàти. Дрỳги бѐха ут тѐе прàви и дрỳги крѝви катỳ гàчки и дрỳги пак лѐтви катỳ нòжуве. И ага убрàщаха чѐркат, òти бѐше вòрзан сфетѝ Геòрги вархỳ на чѐркат раскàцаха му снàгата ут гàчките и ут пиронѐте и ут нòжувете на дрѐбни пàрче.

Тугàва сфетѝ Геòрги понапрѐш мòлеше са на бòга сас гулѐм глàс, утỳка сѐтне пулѐка слàвеше и мòлеше са на бòга. Тугàва лòшиу цàр Диоклетианò сà радуваше, òти гу изинтѝсуваха сфетѐк Геòрге да му са пусмѝваше на тарпѐниату му и вѝкаше му: кадѐ е тфòие гòспот, Геòргие, та ти ни пумàга, амѝ да устàви да са изетòваш.

Такѝва дỳми му дỳмаше цàрет, та стàна та утѝде на нѐгувата чѐрква да са пуклàне. И тòе сахàт са моглеше нѐбуту млòгу и гàрмеш и лецкàвица млòгу. И глàс са чỳ ут нѐбуту и вѝкаше: ни мой да та е стрàх Геòргие, есам сàс тѐбе. И слѐт гласàт са изѐсни и за чỳду гулѐму са прикàза сфетѝ Геòрги утвòрзан ут чѐркат и цàл и здрàф и ненаврѐден нѝгде, òти àнгел госпòден ут нѐбу дойде упрѐш ешкѐре и упрѐш сѝчките и утвòрза гу ут чѐркат.

Тѝе тугàва зàха гу сайменете и утвѐдаха гу упрѐш цàретук. Пàк цàрет ага гу вѝде, зачỳде се и имòт си загỳби. И сѝчките, дѐту са лàхаха тугàва тàм сѝчките са замѝслиха и найнапреш рѐкаха, òти е дрỳк и гу миàса сàс нѐгу. Сѐтне вѝкаха, òти е πλάζνετνα. Пàк сфетѝ Геòрги рỳкаше сàс глàс: ас сам самѝчек Геòрги.

10 Тугàва двамѝна цàрцки лю̀дие | ут гулемцѝте лахаха се тугàва тàм. Ѝмето му едѝнат Анатолѝу, другету му Прутюлѐон, бѝнбашиа на аскѐрет, изверувàха на гòспода, амѝ от стрàха от цàрет нѝ са приказуваха, ни кайдѝсаха да излѐзат на меидàн. И цàрицата Александра ищеше да са прикàже, оти извѐрува на гòспода Иисỳса Христà, амѝ цàрские епѝтруп Магѐндиу нѝ хѝ устàви от страхà цàрцки. Тугàва цàрет са кахарòваше и расàрден бѐше и ни мòжеше да прàви нищу ут сарднѐта му, прусòди пàк да напàлнет еднà рòбка кирѐч и да гу тỳрет вòтре сфетѐк Геòрге. И тугàва да сѝпе вòда да врѝ тàм затвòрен трѝ дѐне и трѝ нòще дукугà да гу искурѐт сѝчката снàга да ни устàне нѝ кокал. Той рѐче цàрет.

Утвѐдаха гу сайменете на рòбката да гу тỳрет фàф рòбката, пàк сфетѝ Геòрги рỳкаше сàс гулѐм глàс и мòлеше са такà на гòспода: тѝ, гòсподи, дѐту пумàгаш на тиѐ лю̀дие, дѐту нѐмат умỳт ут ни ѐднек да хми пумàга нѝ един. Ти, гòсподи, бòже мои, пòмилуваи ма тфоѐту чилѐк и пòглеш на мѐне и помѝлуваи ма и кортюлисàй ма ут бàлнуту, дѐту ма найде. Дай ми, гòсподи, кувѐт и пòмуш дукукà сàм жѝф да си дàржем вѐрата ми за твоѐту име и ни мой ма устàве да ма надвѝат душмàнете и ни мои ма прявà греховѐте ми да ни вѝкат душмàнете тфòи и мой, каде е твойат гòспот да нѐма да тѝ пумага. Прѝкажи твòету ѐкус, гòсподи, и прислàви имету ти сфетинòту сàс мѐне клетѐцат и прòвуди тфòету àнгел, дѐту чỳва мòета дỳше да на куртулѝса ут сѐе бàлневи и ут сòе саклѐт катỳ куртулѝсаш и трѝте сфетцѝ на Багдаàт ут пещот, оти тѝ си
11 пуслàвен во вѐки, | амѝн.

Сàе мòлба стòри сфетѝ Геòрги и са прикòрсти наврỳт снàгата му и тугàва флѐзе вòтре на рòбката сàс радустта и пеѐше и псàлмуваше се на гòспода. И сайменете стòриха кату хми прусòди цàрет. Сѐтне вòрнаха са и гу устàвиха затвòрен трѝ дѐне вòтре на кирѐчницата.

Слѐт трѝ дѐне пувѝка цàр Диоклетианò сайменете нѐгуви и рѐче хми, оти клетѐцат Геòргие ни слỳшеше нàм и гу тỳрихме на рòбката вòтре на кирече и там да ѝдите да зѐмите нѐщу каквòту му е артѝсалу ут кòкалету да гу фàрлиме да денѝзат да гу ни найдут, дѐту хи зувàт християне.

Саимѐнете кату чỳха сàе цàрцката дỳма, утѝдаха на рòбката на кирѐчницата и дунѝе [=другие?] лю̀дие слѐдеха ги дà вѝдет каквò стàна сфетѝ Геòрги. И кугà расбòркаха кирѐчет и трòсеха и к[=г]лѐдаха и сфетѝ Геòрги сидѐше прàф и даржѐше ракѝте нà гòре. И молѐше са на

го̀спода. Тугàва врỳт людѝете рỳкаха: гулѐм го̀спот сфетѐму Гео̀рги. Цàрет пàк катỳ чỳ, пувѝка сфетѝ Гео̀рги и му рѐче: ут тѐби [де ти] дойдаха то̀лкуф уине и такѝва мурафѐте, Гео̀ргие. Àс пàк мѝслем нà имо̀т ми, о̀ти тѝ щиш дà прикàзиш магиѐтата ти, затувà думаш, о̀ти си християнин. Пàк сфетѝ Гео̀рги рѐче нà цàрат: àс пàк, цàрю, вѝкам и мѝслам
12 на имо̀т ми, о̀ти агà вѝдите такѝва чудà, ще дà вѐрувате | оти Иисỳс Христо̀с е ѝстину саибѝа. Алà оти нà то̀лкуф сбо̀ркау пàднахте и стàнахте тѐвни и на снàгата и нà душѐте и тѝе чудà, дѐту вѝдехте сас учѝте, та хѝ зувѐте магѝе и шаитанлѝк, амѝ мѝлувам вàм и плàчем вàм. Алà оти ни мо̀жем вам дà сто̀рем нѝщу, ще да мо̀лчем и нѐмам сарцѐ да ви дỳмам.

Цàрет пàк рѐче: сигà ще да вѝдем ага мо̀жиш и упрѐш мо̀ите о̀чи, агà мо̀жиш да прàвиш магѐ и да лафо̀ваш и зо̀рла агà ни рàчиш са сарцѐту ти. Прусо̀ди тугàва цàрет да му дунесáт железни чѝсме. Имѐха во̀тре гулѐми пиро̀нуве и шилести и да хи тỳрет на о̀ган да стàнат червѐни и тугàва да хи тỳрет нà сфетѐк му Гео̀рги на нугѝте му. И тугàва да гу бахтàт, да гу бỳтат, дудѐ да гу дукàрат нà тевнѝцата да гу затво̀рат. Пак цàрет му са пусмѝваше и кашмеро̀ваше гу и му дỳмаше: виш как борже варвѝш сàс чѝсмете, Гео̀ргие. Пàк сфетѝ Гео̀рги катỳ варвѐше и дỳмаше си самѝчек: тàрчи, Гео̀ргие, тàрчи бàрже данò стѝгниш ко̀гуту си гàлиш. И мо̀леше се нà бо̀га и дỳмаше: вѝш, го̀споди, ут нѐбу и пумѝлуваи ма мо̀ету захмѐт и чỳи мо̀ету ваздѝшене, о̀ти са напло̀диха мойте душмàне и бис кабахàт ма джелато̀ват зарадѝ тво̀ету ѝме пусфетѐну. Алà ти го̀споди, направи ми, о̀ти са намѐстиха врỳт кокàлету мое и подай ми тарпѐние и по̀мугни ми да тàрпем, дудѐ сам жѝф да ни рекàт душмàнете мойи, о̀ти ма надвѝха.

Тàка се мо̀леше сфетѝ Гео̀рги, дудѐ да го затво̀рет на тевнѝцата. И сто̀ри тàм на тевнѝцата затво̀рен едѝн дѐн и но̀ш. Утринàта сидѐше
13 цàрет сàс врỳт | гулемцѝте на еднà широ̀ка лювàда и прувòди сайменете да ѝдат да гу дуведàт сфетѝ Гео̀рги на ракѝте сàс нусѝлу, о̀ти нѐму са справѐше, о̀ти ни ще да мо̀же да хо̀ди, оти изгурѐха нугѝте му ут железнитѐ чѝсме. И кату гу вѝде, оти варвѐше цàл бѝс нѝкакав зарàр, са чỳдеше и рѐче на сфетѝ Гео̀рги: àджеба, Гео̀ргие, радустà и весѐлие тѝ дойде ут чѝсмете. Сфетѝ Гео̀рги му рѐче: ха, цàрю. Пàк цàрет рѐче: о̀стави клѐтни Гео̀рги, там магийте и ела да са пукланѐш на ѐленцките бо̀зии, о̀ти агà нищеш да ма слỳшеш, ще да ти дàвам по̀-млогу джелато̀вание и нах сѐтне щис да си загỳбиш тфо̀иат блàк живо̀т. Пàк сфетѝ Гео̀рги му рѐче: виш какàф си безỳмен и лỳт чилѐк си тѝ, о̀ти чудàта и хубавинà, дѐту прàви мо̀и Иисỳс Христо̀с на людѝете, та хи зувѐш магиѐ.

Катỳ чỳ сàе дỳма цàрет, расàрди са и прусо̀ди сàс стрàшен глàс на сайменете да бахтàт сфетѐк Гео̀рге на устàта му и да му дỳмат: нàучи да тимѝсаш цàрювете и ни мой да хи псо̀ваш. Сѐтне пàк просо̀ди цàрет да гу пустѐлет на земѐта да гу бахтàт бис мѝлус. И то̀лку гу бахтàха и на гарбàт и на курѐмат му. Ут мло̀гу ба[х]тàние залепѝса снàгата му на земѐта ут карфтàт, алà сфетѝ Гео̀рги тарпѐше и слàвеше на бо̀га и сфѐтеше лѝцету му катỳ сло̀нце то̀лкуф.

И цàр Диоклетианò са чу̀деше и дỳмаше на тѝе лю̀дие, дѐту сидѐха сас негу: мѐне ми се прàви, òти сѐе рàбути нѝе са юнàцки, амѝ са е магиѐ сбòркани. Пàк епѝтропат цàрци Магѐндиу рѐче: има тỳва, цàрю, едѝн чилѐк занаетчѝе на магѝете ѐче магѐсник, ага прусòдиш да дойде той бòрже, ще да гу стòри сàс магѝе да те слỳше Геòрги. Тугàва пувѝкаха магѐсникат Атанасѝу и му рѐче цàрет: каквà магѝе стòри Геòргиу врỳт гу вѝдеха, алà кàк хи стòри лю пàк вѝе, дѐту сте магѐсници, вѝе знàите. Затỳва пувѝках тѐбе кàк и тѝ да му стòриш нѐму магѝе да ма слỳше. Кагà ни рàчи да ма слỳше, да му прàвиш магѝе да умрѐ да са куртюлѝса и той и нѝе. | Магѐсникат пàк рѐче: ỳтре, цàрю, да стàне катỳ ищиш да видѝш и моѐту занаѐт и кувѐтет на гулѐми бòзии ѐленцки.

Тугàва развалѝха дернѐкат, пàк сфетѝ Геòрги затвòриха гу на тефнѝцата. И катỳ варвѐше сфетѝ Геòрги да ѝде на тевнѝцата, молѐше са на гòспода тàи: да стàне чỳдну тфòету мѝлус на мѐне, гòсподи, и пòмугни ми да са дàржем вѐрата ми, дукугà сàм жѝф. Утринàта агà са сòвна, сидел пак цàрет нà фчѐрашната ливàда. И рѐче да пувѝкат магѐсникат Атанасѝу. И той идѐше и даржѐше на двѐте рàки пу еднà стрàкина чàша на кàта рàка. И рѐче на цàрет: прòсади, о цàрю, да дойде Геòргиу и агà ищеш да гу стòрим да излѐзе ут името му и да та слỳше, да пиѐ саѐ чѐше, дѐту дàржем нà лѐвата рàка. Пàк агà ищеш да гу стòрим да умрѐ да пиѐ ут сàе чàша, дѐту дàржем нà дѐсната рàка.

Тугàва утвѐдаха сфетѐк Геòрге ут тевнѝцата и му рѐче цàрет: сигà ще да развалѐт тфойте магѝи, Геòрги, и му прусòди бòрже да зѐме еднàта чàша, дѐту даржеше магѐсник на лѐвата рàка да пиѐ бòрже. Пак сфетѝ Геòрги бѝс стрàх зе чѐшата на ракàта и мòлеше са така: гòсподи, Иисусѐ Христѐ, ти, дету рѐче умѝралката òтрува да пѝет моите лю̀дие да ни вѝдет зарàр, ти, гòсподи, чудна стòри тфое милустѝвна и твоѐту екус на мѐне тфоету чилѐк. Тугава испѝ òтрувата, та нѝшту лòшиу ни вѝде, ами сидѐше и смееше са сàс цàр на сбòркануту му. Цàрет катỳ вѝде, оти не му стàна нѝкакаф зарàр ут òтравата, прòсади на магѐсникат Атанасѝу да му дадѐ и дрỳгата чàша, дѐту бѐше сторена за умирàлка. Зе сфетѝ Геòрги испѝ и дрỳгата чàше и ут тàе ни стàна нѝкакаф зарар.

Врỳт тѐе лю̀дие, дету вѝдеха сувà чỳду, зачỳдиха са. И пò-млòгу са чỳдеше магѐсникат Атанасѝу, оти той знàеше каквѝ са билѝ тѝе òтруви. Мàлку сѐтне рѐче цàрет на сфетѝ Геòрги: дукугà, Геòргие, ищеш да ни извàдиш нам юмувѐте | сàс твоите юине и мурафѐте. Дукугà скриѐш ут нàс, та ни кàжиш ѝстината, как притарпѐваш тòлкуф изѐт, тòлкуф джелатòване, ами и сигà кàк ни мужѝ отрувата да та утрòви. Ни мой скрѝва ѝстината ут нàс, ами кàжи нàм и ще да слушеме сàс сѝчку сàрце. Тугàва сфетѝ Геòрги рѐче: ни мой да ти са прàви тѐбе, цàру, оти сас нѐкаф ѝлак или сàс нѐкаф уѝн куртулѝса е ут джелатòвание или ут òтрувата. Ни ѐ ут нѝ едно, амѝ сàс гòсподовата дàрба, сàс гòсподовуту ѐкус, òти той такà кàза на сфетò евангелиу, защо той знàеше, оти ще да пàтиме патѝлу зарадѝ нѐгувуту ѝме. Пàк знàеше и нàшета снàга, оти ни мòже да притарпѝ такѝва мòки, рѐче той: виа ни мойте ва е стрàх ут тѝе лю̀дие, дету мòжат да прибѝйат вàшата снàга, ут[т]ука сѐтне ни мòжет да прàвет нѝщу зарàр. Ни ще да пàдне кòсам ут главàта бѝс мой ѝзин и отрува агà пиѐте нище да найде нàм нищу зарари. И още рѐче

Мат. X, 28 и сл.

гòспот нàш, цàру, тай: кой вèрува нà мèне чудà, дèту прàвим, е той ще да прàви. Цàрет рèче: амѝ кутрѝ чудà стòри вàшиа гòспот, Геòрги. Сфетѝ Геòрги му рèче: слèпи лю̀дие стòри сàс òчи, кỳци лю̀дие са напрàвел, бòлни людие са на* прàвеха, умрèли людие вдигнà ут грòбе и ут умирàлката.

Тугàва цàрет рèче на магèсникат: какво ще да речèш, ти Атанасиу, мòжиш ти сàс магиè дà прàвиш такѝва рабути. Рèче тугàва магèсник: àс са трудем, цàрю, кàк да кашмерòва чи ни мòжиш да сà сèтиш що нѝ е тòлкуф хỳбаву ни вѝдехме ỳт нàшите èленцки бòзии, алà да вдѝгнат чилèк умрèл ни вѝдехме и ни чỳхме до сигà, и той вèрува на едѝн чилèк, 16 дèту умрè сàс лòше умирàлка варху нà кòрст ут джелатòвание рèче òти мòжа нèгуф гòспот дà вдѝгне умрèл чилèк ут гробат, ала, царю, ага мòже тои да вдигне чилек умрел, нѝе тугàва трèбува да вèруваме на нèгуват гòспут, оти той е ѝстину сайбие.

Бèше етàм карши срèщу цàрет едѝн грòп умрèл чилèк èлен делèче у тàм ду педесè бой. Тое умрèл чилèк ищеше магèсник Атанасѝу да гу вдѝгне сфетѝ Геòрги. Тугàва цàрцу епѝтропат Магèндиу мòлеше са на цàрет да дадè ѝзин да гу утварзàт сфетèк Геòрге ракѝте му ут синджѝрет да стòри мòлба нà бòга. И убòрна са и рèче нà сфетѝ Геòрги: сигà да прикàжиш, Геòргие, твòету гòспот и àку и чудàта му да вѝдиме и нѝе да вèруваме на твòйа Иисỳс Христòс, òти тò е ѝстину бòжии. Сфетѝ Геòрги рèче: афèнди Магèндиу, мòе гòспот стèпса сѝчкуту динѝе сàс еднà дỳма, чи ни щè ли да мòчи тòлкуф мàлку чỳду да стòри. Амѝ вѝе сте исмàмени, чи нèмате òчи да вѝдите ѝстината, амѝ заради лю̀дѝете, дèту чèкат да вѝдет ще да стòрем и сувà чỳду, дèту ищите. Амѝ агà гу стòрим да ни речèте, òти сàс магѝе гу стòрих, амѝ да вèрувате, оти ут гòсподвуту èкус. Оти и магèсникат Атанасиу тай рèче: агà вѝдим тувà чỳду да вèрува вàшите сигà врỳт гòсподувуту èкус. Тай рèче сфетѝ Геòрги, удрѝ куленàтаму на земèта, сàс сàлци мòлеше на гòспода малчещим. И сèтне стàна и пàк са мòлеше сàс гулèм глàс сàме: бòже наш, божè милустѝф, бòже, дèту даржѝш сичката диниè и сѝчку мòжиш, тѝ, дèту ни усрамутèваш тиè лю̀дие, дèту ѝмат умỳт на тèбе. Гòсподи Иисỳсе Христè, слушей ма тфоèту рàбути пуклунèн на тòе сахàт. Ти, дèту слушеш апòстолете, кугà мòлеха тèбе, слỳшей ѝ мене и стòри сувà чỳду, дèту ѝщат сèе нюфелѝти и лòши людие и вдѝгни сòе 17 умрèл чилèк, дèту è на сòе грòб да са усрамотèт твòите душмàне и да са пуслàви сфетцкỳ твòето ỳме. Ха гòсподи, кàжи на тèе лю̀дие, дèту чèкат; òти тѝ си самѝчек гòспот на врỳт динèта, и да са сèтет врỳт òти ти си ѝстину бòжии и гулèм на нèбу и на зèме, òти тфòе и слàва нà вовèки, амѝн.

И кату рèче сфетѝ Геòрги амѝн, гàрмеш гулèм стàна толкуф, оти врỳт са уплàшиха. Тугàва са утвòри са грòбат и стàна умрèлиат жѝф вòтре фав грòбат. Пàк лю̀диете рỳкаха сàс гулèм глàс: гулèм е гòспот на сфетѝ Геòрги. Тугàва цàрет, кату вѝде сувà чỳду, напрèш са чỳдеше, сèтне рèче: дàли е сàс магèе стòрену. Пàк магèсникат Атанасѝу тàрчеше на сфетѝ Геòрги да му са нахлỳпи на нугѝте му и рèче: ѝстина твòие

* Има пропусната дума (почва да пише друга ръка).

гòспот, Геòргие, и пружàваи ма кòлку фтèсах на тèбе за мàлку врèме. Сèтне прусòди цàрет да малчèт людйете и рèче на людйете: гледаите сигà лажàта. Сòе пруклèт Атанасиу магèсникат стòри хатàр нà негувата уртàк нà Геòргие и нй му даде отрува да гу утрòви да умрè, ами му дàде илàч още да му дàва кувèт, затувà ище да прикàже магие. И стòриха дубàра да е умрèл чилèк на грòбат.

Такива дỳми дỳмаше цàрет на людйете да ни вèруват да прусòди да гу утбàвет магèсникат Атанасйу, оти пувèрува и стàна християнин. Да хи утбàвет и тòе чилèк, дèту стàна ут грòбат умрèлуту да хи ни пйтат йимат кабахàт или нèмат, защòту ашкèре пувèруваха на гòспода. Пак сфетй Геòрги пàк да гу заклỳчат на хапусанàта и да гу варжàт èку.

Цàрет стàна да си йде нах кунàкат да са мйсли каквò да стòри. Сфетèк Геòрги катỳ варвèше да йде на хапусанàта, мòлеше са и вйкаше на гòспода и рàдуваше са: слàва тèбе, твòету èкус, òти тй ни усрамутèваш, дету имат на тебе умỳт тèе лю̀дие. Спулай ти, гòсподи, оти си ма чỳл мòлбата, та ми харйза | каквòту йсках, та ми вдйгна умрèл чилèк, àла хàризаи ми и пòмугни ми, гòсподи, по-бàрже да дойдам на тèбе да са усрамотèт дя̀волете и негувите ỳине да ни минòват.

Тугàва тèе лю̀дие, дèту вèруваха на гòспода у нèговите чудà, хòдеха на тевнйцата и дàваха парй на тевничàрет да флйзат вòтре на сфетй Геòрги, та му са нахлю̀пуваха на ногйте му. Пудни са набрàвеха ут бòлеш, дрỳги пàк испйтуваха гу за да хми прикàзува вèрата и стàнуваха християне.

Едйн ут тèе, името му бèше Гликириос, той беше урач и кату урèше, умрè му едйнат вòл, и òти бèше сирумàх, утйде на сфетй Геòрги на хапусанàта и плàчеше и вйкаше му: пумйлуваи ма, сфетй Геòрги, òтиече сам сурумàх и вдйгни ми вòлат. Сфетй Геòрги пунасмè са мàлку и рèче му: йди си на тарлàта и щеш да гу наидеш жиф. Утйде си тугàва урàчет на тарлàта и си гу найде жйф, катỳ му рèче сфетй Геòрги. И ни пучèка пàк утйде на хапусанàта на сфетй Геòрги и кату варвèше, рỳкаше: истинцки и гòспот и вèрата християнцка. И гу чỳха сайменете, та гу фàнаха, утвèдоха гу на цàретук и цàрет ни гу пупйта, ами прусòди да гу извàдет утвон ут калèта да гу присекàт главàта му. Тугàва еднй рèкаха на цàрет: цàрю, Георги, кату сидй на хапусаната, пò-млогу расбàркува лю̀диете и млòгу ут èленете стàнуват християне, амй прòсади: е да слỳше да му харйзаш кабахàтет да живè и ага рàчи да та слỳше да прусòдиш да гу утбàвиме. Пàк цàрет пупйта нèгуват епйтруп, името му Магèндиу. И той му рéче: ỳтре, цàрю, тувà да гу сфòршиш.

И на тòе нòш, кату са мòлеше сфетй Геòрги на хапусаната, заспà и катỳ спè мàлку, вйде на санàт Иисỳса Христà да гу пулю̀пи. Иисỳс Христòс и клàде му на главàта венчйлу и рече му: ни мои дà та е стрàх, Геòрги, оти ут сигà щйш да царỳваш сàс мèне на цàрцку небèсну и ни щеш да са | забàвиш, амй бòрже щиш да доидйш на мèне да са рàдуваш, дèту ти сам нагòтвил хубавинàта твòе, дету са си мàчил зарадй мèне. И агà расбỳди, пувйка хапусанджйета и ре[че] му: еднà харизма искам ут тèбе да ми пуснищ мòиат хусметкèр да дòиде при мèне да му кàжем мàлку хуратà. Утиде хапусанджиèта и рèче на хюсмекèрет. И т[=д]ойде сàс млòгу плàч нà сфетй Геòрги и му рèче сфетй Геòрги;

ни мой плàка, чèду мòе, ами да са рàдуваш, оти ма Христòс сигà ще да ма зèме и агà ỳмрам да зèмиш мòета снàга да е утнесèш на Палестѝни, на мойет мемлекèт. И ти да даржѝш вèрата, дèту ти са казал ут мèне и вèруваи лу гòспода Иисỳса Христà. Тèе дỳми рèче сфетѝ Геòрги и гу пулю̀би и гу прувòди ут хапусàната.

Пàк лòшие цàр утринàта агà са сàвна, сидèл утвòн на техната чèрква, та да стòри тефтѝс и прусòди да гỳ утвудàт сфетѝ Геòрги. И ага утѝде рèче му цàрет сàс млòгу мѝрну и сас пуклунèну: ни сèта са Геòргие, оти та мѝлувам и млòгу хỳбаву та стòрим и да та чèкам да са пукаèш и затувà ни та прибѝвам, аку ми бога да та мѝлувам ут млàдуста ти и на умат ти и ут екустàт ти та мѝлувам да та прибѝем àнджек ѝстам да са убòрниш да та тимѝсам и гулèм ихтибар да ти харѝзам и да та стòрим уртàк на цàрцкуту мòе. Кажи ми и ти сагà сарцету ти. Сфетѝ Геòрги му рèче: трèбуваше, царю, сувà гàление, дèту ми кàзуваш, трèбуваше по-напреш да ма мѝлуваш, да ни ми давàш тòлкуф изèт.

Кату чỳ цàрет сàе дỳма зарàдува се и рèче на сфетѝ Геòрги: аку ищеш, Геòргие, да ма стòриш за бубайку, хàризаи ми тайа дàрба и ни мой са сàрди на изèтет, дèту ти дàдах, аз ще да ти харѝзам млòгу имàние за сувà наказувàние. Сфетѝ Геòрги му рèче: аку сòдиш, стàни да флèземе на чèрковата вàша да вѝдем гòсподете вàши. Тугава цàрет прусòди лю̀диете и чурбаджиете да флèзат на чèрквата да вѝдет кàк ще да са пуклàне сфетѝ Геòрги на тèхната вèра. Агà флѝзаха вòтре чекаха | и глèдаха каквò ще да стòри сфетѝ Геòрги. Сфетѝ Геòрги вдѝгна дèсната рàка на ѝдулете èленцки и рèче: ѝщеш, тѝ ѝдуле; ут мèне да ти са пуклàнем катỳ гòспот. И сàс дỳма дỳма сфетѝ Геòрги са прикòрсти, пак дя̀волат, дèту сидèше на ѝдулат сас гулèм глàс рèче: ни сàм гòспот, алà ни èдин ут нàс ни е гòспот. Нѝе напрèш бèхме àнгели, амѝ ут кабадаилю̀кат стàнахме дя̀вули и ут[т]ỳка лòжиме людѝете ут хасет и са пуклàнет нàм катỳ гòсподе. Сфетѝ Геòрги рèче: агà е тай, защò здите сигà тỳка сигàнака, агà сам ас гòсподоф чилèк. Бèгаите ут[т]ỳка. Тугàва чỳха гулèм глàс и плачèние, плàчеха и бèгаха дя̀волете ут ѝдулете. Пàк ѝдулете пàднаха нà земèта и стàнаха порст.

Тугàва пòпувете èленцки и дрỳги млузѝна ут лю̀дие грàбнаха сфетè Геòргие ут èленцката чèрква и бàхтеха гу и тѝкаха гу нахвòн. И рекаха на цàретук: рàзвали тòгувана чилèка, дудè е нè развалѝл и тèбе и чèрквата. Катỳ рèкаха людѝете хуратàта, чỳла цàрицата ут сарàет кату рỳкаха тòлкуф калабалю̀к. Тугàва цàрицата ни можѝ да даржѝ християнцката вèра скрѝшну, амѝ утѝде тарчещѝм дету сфетѝ Геòрги и цàрет и òти ни мòжеше да ѝде ут млòгу лю̀дие, вѝкаше и рỳкаше: гòсподи, сфетѝ Геòрги дèту да вèрува, пòмугни ми, оти тѝ си едѝн самѝчек гòспот ѝстинцки. Ага са пурастехнѝ калабалю̀кат, вѝкаше цàрет нà сфетѝ Геòрги сас млòсардна: сувà хỳбаву щеш да стòриш ти мене, лòше глàву, да са наỳчиш да са пуклàнеш на гòсподете. Сфетѝ Геòрги рèче на царет: ха нèсетени изгỳбени цàрю, тай са сам наỳчил да развàлем твоите гòсподе, ни лѝ та е срам, дету имаш умỳт на тèе гòсподе, дету ни мòгат да са куртю̀лѝсат самѝчки. Катỳ дỳмаше сфетѝ Геòрги | сèе дỳми зафтàса и цàрица Алексàндра, катỳ вѝде сфетèк Геòрге вòрзан, нахлỳпи му са на нугѝте му и мòлеше се на сфетѝ Геòрги, на цàретук кàраше и калнèше

и смееше са на тѐхните пòпюве. Пàк цàрет рѐче на цàрица: каквò ти стòрих тѐбе, цàрица, та са расàрди тòлкуф, да дòиде на сòе чилѐк да му са пукланѝш тѝ, та излѐзе ут вѐрата нàша. И цàрица му рѐче: цàрю бесвѐрни, услепѐ ли путетевнѐшни загубѐшни и ни вѐруваш ѝстината и ни пузнàваш, оти е Иисỳс Христòс истинцки е госпот.

Тувà катỳ чу цàрет, та ут сарднѐ ни мòжеше да дỳма и ут кахàр, òти цàрица тòлкуф гу испукàра и му кàзува за нѐгу лòшиу. Пѝса за сфетѝ Геòрги и за цàрица пѝсувам кинѝга такàва: Геòрги е християнин и цàрицата, оти не рàчи да му слỳше и развалѝ и ѐленцките бòгуве прусàдювам да присечѐте Геòрги и цàрицата веднòш. Тай присòди цàрет. Саимѐнетем зàха сфетѐк Геòрге и цàрицата и извѐдаха хи утвòн ут калѐта. И катỳ варвѐха цàрицата се мòлеше на гòспода. Кату утѝде на средѐ пòтет, умурѝ са та пуйска да пуутпучѝне. И кату сидѐше на едѝн кàмен и тàм си дàде нехната сфетà дỳше на гòспода. Тувà, кату вѝде сфетѝ Геòрги, и слàвеше и мòлеше са нà гòспода и сас сѝчку сàрце варвѐше фав пòте бòрже да са дадѐ и той душѐта.

Агà утѝдаха на тувà мѐсту, дѐту щеха да гу утбàвет, вдѝгна ракѝте му на небòту и молеше са на гòспода: спулай, тѐбе гòсподи, оти ни устàваш мѐне на душманцките ръки да са рàдуват на мѐне, ами ма отбрани катỳ пѝле ут узàк и сигà пòслушеи ма, гòсподи, на сòе сахàт на сѐтнуту и брани мòета дỳше ут дяволцките ръки и ут нѐгувите хусметкѐре и ни мой испумѝна, дѐту ми са дàвали изѐт, амѝ прòсти хи и даи хми мѝр и дрàгус и нàправи хи на твòету сàрце. Зѐми и мòета дỳше и тỳри е сàс дрỳгите сфетцкѝ дỳши. И на тѐе лѝодие, дѐту ще да мòлет тѐбе за мòету уме да хми харѝзаш катỳ ищит, òти тѝ си | благословѐн и пуславен на вовѐки, амѝн.

Тàе молба стòри сфетѝ Геòрги и сàс сѝчку сарце пуклунѝ главàта му и саймене му утсѐкаха главàта му и нѐгувата сфетà дỳше утѝде на гòспода. Пàк нѐгувата пусфетѐна снàга зѐ нѐгувиат чирàк и утнѐсе на нѐгувиат мемлекѐт на Палестѝни, кату си бѐше нарàчел сфетѝ Геòрги, фаф хапусаната, на чирàкат.

И млòгу чудà стòри тàм на нѐгувуту сфетò лѝпсану. И слѐпи напрàвеше да глѐдат и млòгу излекòва сòе сфетѐк му Геòрги. Изѐтет, дѐту тѐгли зарадѝ гòсподовуту име, мòлем, вàше мѝлус, слỳшеите още мàлку да ви кàжем и чудата му двѐ трѝ и тугàва да сфòршиме и дỳмата.

На Сириятa на едѝн калѐ, дѐту гу вѝка Рàмел ищеха тàмушните християне и царе да стòрет чѐрква зарадѝ сфетѐк Геòрге. И на тувà мѐсту нимѐше мермѐр кàмение за дерѐци и за душемѐ. И прувòдиха гимѝе гулѐма да сбѝра ут кàта мѐсту удалѐчну мермѐр кàматан зарадѝ чѐрквата. Утѝде гимиѐта сбрà кату найде мермѐре хỳбави. На еднà калѐ имѐше еднà вдувѝца. И катỳ чỳха, оти гимѝета сбѝра мермѐр зарадѝ сфетѐк му Геòрги чѐрквата, кỳпи тà едѝн кàматан мермѐр гулѐм. Сѐтне утѝде рейзинат на гимижѝата и му рѐче: мòлем ти са, гимиджѝу, тỳка дѐту зѝмаш да купòваш каменету, зѐми и моѐту сàс кирѝе да гу утнесѐш на сфетѐк му Геòрги черква та да са спумѝна и моѐта дỳше тàму. Амѝ гимиджѝета ни рàчеше да гу зѐме, амѝ хи рѐче: сегà гимѝата ми е пална и нема кадѐ да гу тỳрем. И утринàта тỳрна гимѝета да варви, пàк женàта тугàва ут бàлну плàка млòгу и припѐваше са. И нащѐ са

прика̀за сфетѝ Гео̀рги, та хи рѐче: о̀ти пла̀чеш тѝ жѐну. Па̀к му та̀ рѐче: ба̀лну ми е, оти нища̀ гимиджѝета и моят ка̀мен да гу утнесѐ на чѐрквата на сфетѝ Гео̀рги. Рѐче сфетѝ Гео̀рги: на кутро̀ месту га̀лиш да гу 23 ту̀риш. Рѐче му жена̀та: от | дѐсната стра̀на на чѐрквата афѐнди. Тугѝ хи рѐче сфетѝ Гео̀рги: за̀ми гу ут едѝнат край да ми пумо̀гниш да ти гу про̀вудем а̀с ду та̀м. Прика̀за хи са тиѐ на жена̀та кату да гу фатиха да гу фарлѐт на денѝзет. И утрината утѝде да гу найде та̀му и нѝ гу найде на денѝзет. И сла̀веше на го̀спода и вѝкаше за на по̀муш за сфетѝ Гео̀рги. Утѝде та̀м ка̀менет по̀-напрѐш ут гемѝата. Ла̀хаха са пиднѝ лю̀дие там на скѐлета на денѝзет. И найдаха ка̀мен да е пѝсану да са ту̀ри ут[д]ѐсната стра̀на на чѐрквата вдувѝцинат ка̀мен. Тугà̀ф гу за̀ха ма̀стурете и гу ту̀риха на дѐсната стра̀на на чѐрквата.

И другу чу̀ду слу̀шеите гулѐму и чу̀дну, христиа̀не. Дѐту ѝма на гра̀да, дѐту хи зува̀т Памфлагонѝе ѝмат гулѐм дру̀гус и вѐра на сфетѐк Гео̀рге и мло̀гу чѐркви сто̀риха. Имеха пудно̀ш зарадѝ сфетѝ Гео̀рги и ка̀та гудѝна празно̀ваха денѐт му и по̀млогу тѝе, дѐту сидѐт на амастрѝда на това мѐсту блѝзу на рѐката гу зувѐха Икианос на ста̀рите гудѝни имѐше чѐрква сфетѐк му Гео̀рги. На та̀е чѐрква ка̀к хо̀дехa са̀с вѐра какво̀ ѝщеше ут сфетѝ Гео̀рги му да̀ваше.

Едѝн чилѐк, ѝмето му Лѐон, вѐран и стра̀х имѐше от го̀спода, имѐше жена̀ и та̀ хубава и хайрна, името хи Теофано̀. Имѐха вѐра и дра̀гус на сфетѝ Гео̀рги и ка̀та дѐн ни лѝпсуваха ут чѐрквата му. Лу мо̀лехa на̀ сфетѝ Гео̀рги и пра̀вехa ка̀та гудѝна на Гѐргувден курба̀н. Ала̀ чилѐкат пѝсан бѐше на низа̀м и са̀с сичку са̀рце пра̀веше хусмѐт на̀ царет. И рудѝхми са едно̀ ма̀шку дѐте и за га̀ление на сфетѝ Гео̀рги кату нимѐха ко̀рстиха гу на нѐгувугу ю̀ме. Нау̀чиха гу кинѝга и гу га̀леха кату̀ учѝте хми и гу глѐдаха и вру̀т руднѝната гу га̀леха кату̀ тѐхну ут ка̀матнуту и ут имо̀т му. На тѝе гудѝни имѐше ца̀рет кафга̀ със бѐсверните лю̀дие и са̀с ту̀рците. Ца̀рет бѝл христиа̀нин, дету бѐше на Стамбо̀л, разпу̀сна кинѝги да сбера̀т низа̀мете да хи пруво̀ди на кафга̀. Тугàва чилѐкат, дѐту рекахме, оти имѐше дѐте ху̀баву та сто̀ри да пруво̀ди сина̀т му Гео̀рги са̀с аскѐре. Па̀к ту̀гава бѐше нѐгуваг сѝн на̀ 20 гудѝни юна̀к. И ага̀ дойде 24 врѐме да гу пруво̀ди, та гу за̀ха | пу за ра̀ка майка му и бабайка му и гу утвѐдаха на̀ чѐрквата на сфетѝ Гео̀рги, та сидѐше у̀преш ку̀несмата на сфетѐк му Гео̀рги, та пла̀чеше се и викаше: сфетѝ Гео̀рги, на тѐбе си придàвам на̀шиат дра̀к сѝн, тво̀ету ю̀мник, ти да гу чю̀ваш, та да гу чевердѝсаш, ти да гу утведѐш пак здра̀ф на на̀с кату го̀туф прѝдаваме да сла̀виме тво̀ету ѝме. Ка̀та такѝва ду̀ми ду̀маха майка му и бабайка му. Тугàва гу пюлу̀пиха и гу пруво̀диха са̀с дру̀гиат аскѐр. И тугàва ка̀та дѐн ни лѝпсуваха лу хо̀дехa на сфетѐк Гео̀рге на чѐрквата да са мо̀лет зарадѝ технимат сѝн.

Тугàва тѐхниат сѝн и дру̀гиат аскѐр утѝдаха на мѐстуту, дету бѐха сбра̀х[=л]и урдиа̀та и чѐкаха да сто̀рет кавга̀. Ту̀гава бѐсверниат аскѐр нащѐ а̀банзис [вм. абансъз=неочаквано] утѝдаха на аскѐрет. И друѓи присѐкаха, дру̀ги за̀ха хи за есѝре, дру̀ги па̀к хми дава̀ха саклѐт да хи уба̀рнат на дру̀гата вѐра. И тѝе мѝ пристануваха та умрѐха от гла̀де и ут жѐдно

Тугàва Гѐоргие, то̀е уна̀к на то̀е чилѐк, дѐту гу пруво̀ди са̀с сфѐтек му Гео̀рги по̀муш са̀с го̀сподовуту по̀муш и ут бюбайка му и ут майка

му благуслувѝе гу чу̀ваше гѐспот и ни умрѐ от гладѐ, амѝ едѝн гу зà жѝф за есѝрин утвѐде гу тàм на тѐхниат мемлекѐт. Той пàк кату вѝде кàматан и прукѐпсан изу̀чен нѝ гу вàрза, ами гу устàви пу̀снат да му прàви хусмѐт. Пàк бабайка му и майка му пѝтаха кàта дѐн и нау̀чиха са кату̀ стàна и плàчеха кàта дѐн бис малчѐние хѝч да ни мàлкнуват. И бабайка му плàчеше и ду̀маше: тѐшко на мѐне, сѝн мой дрàк и сàмороден тѐшко на мѐне, тѐбе имеха пѐмуш за стàруту врѐме. Защѐ да ни ѝдам и àз да на у̀мрам, амѝ прувàдам тѐбе, сфѐт на мѐе очѝте. Каквѐ да стѐрим сигà, каквѐ да мѝслим, каквѐ да имам сигà за рàдус, на кѐгу да устàвем кѐлку ми дàде гѐспот имàниету кои да ма пугрѝба. Такѝва ду̀ми ду̀маше бабайка му и плàчеше.

И майка му и тà пѐ-млогу плàчеше, и тà са припѐваше и сас сѐлзи ут либѐку ут сарцѐту ду̀маше: тѐшко на мѐне, сѝн мой дрàк и гàление, кàк да ти плачем рàдус на мѐе учѝте, кàк да ти са припѐвам, блàгу мѐе чѐду. Àджеба ут душмàнете умрѐ и ут дѝвници ут килѝци и ут к[г]лàдну 25 или ут жѐдну, àджеба, агà си | жѝф, сѝн мой, дрàк и скàпу, аджеба кàк си, на кѐму душмàнину, аку тѝ пàдна кой та избѐди вѝделуту на мѐите ѐчи. Сигà пу̀снах, ѐти са на филѐ та хрàних и ку̀тих.

Такѝва ду̀ми ду̀маше мàйка му и бабайка му, наду̀ма хи, амѝ пàк кугàту хѐдиха на чѐрквата на сфетѐк му Геѐрги пѐ-млогу и по-жѐлну плàчеха и са мѐлеха нà сфетѐк Геѐрге данѐ куртюлѝса тѐхниат сѝн ут душмàнцките рѐки, аку е жѝф, ѐти ни знàеха жѝф ли е или умрѐл. Амѝ на дру̀гите дене алà сфетѐк му Геѐрги прàзникат пѐ-млогу хми са нажелѐваше сарцàта хми и плàчеха за тѐхниат сѝн. Ами сàс млѐгу сѐлзи мѐчеха пàк да стѐрет курбàн кату̀ на пѐрвата гудѝна. И на вѐчер агà излѐзаха ут есперинѐту, калѐсаха пувѝка бабайка му юнàците християне нà думà му да хи густѝ нà суфрàта тàм. Дру̀гу ни ду̀маха ами тѐхниат сѝн Геѐргие кàк ланцкàта гудѝна беше и той на суфрàта и кàк сигà нѐма. И дру̀ги плàчеха, дру̀ги пàк разду̀муваха сàс бабайка му и сàс майка му.

Пàк Геѐрги тѐхниат сѝн е тàм, дѐту бѐше асѝрин, пузнàва сфетѐк му Геѐрги денѐт му са сѐти, плàчеше бѝс уму̀т и гѐрку и ду̀маше тай: àджеба кѐлку лю̀дие са рàдуват и весѐлет на сфетѝ Геѐрги денѐт му, амѝ àз клетѐц сàм на чу̀зду мемлекѐт и на чу̀зди рàки есѝрин. Àджеба кѐлку сѐлци сѝпет мой бабàйку и майка ми зарадѝ мѐне сигà. Àджеба ут кахàр мѐжет да стѐрет ку̀рбан, мѐжет да панигѝрасат зà сфетѝ Геѐрги. Àджеба кàк ще да калѐсат людиѐте на думà ут млѐгу кахàр, агà вѝдет кумшѝицките юнàци, кàк мѐжет да притарпѐт и агà испумѝнуват мѐету ѝме, кàк ще да прикàрат живѐт хи. Алà тѝ сфетѝ Геѐрги, пѐмугни на мѐне твѐету хусметкѐр и стѐри ми достѐен да прàвем ху̀бав хусмѐт нà мѐиат адѐндин.

То[а]ѝ кату̀ ду̀маше и мѐлеше са кѐпелету Геѐрги и клàдаше дарвà на ѐганет и мѐчеше да угреѐ вудàта нà ибрѝкат да сѝпе нà адѐндинат нѐгуф да му сѝпе да са умѝе, ами сигà ще да ѝзем[кажем] гулѐму чу̀ду, бл. хр., затувà трѐбува да слу̀шете ху̀баву да са сѐтите господовите чудà и сфетѐк му Геѐрги дàрбата.

И бѐше тугава сахàт на вечера и ищеше афѐндин му вѐда да са 26 умѝе и да вечѐре. И кату варвѐше кѐпелету | Геѐрги даржѐше на ракàта

ибрикѐт сѝс вода и кàрпата, кàче се нà скалата, òти бѐше афѐндин му нà гòрната вудаѐ. Тугàва вѝде кòпелету сфетѐк Геòрге да ѐха на бѐл кòн и рѐче на кòпелету: ѐла вòседни на кòнет утзат мѐне на капу̀лата, и грàбна гу и гу тỳри на капу̀лата. И сфетѝ Геòрги тòе чàс гу утвѐде у думà му, та гу устàви насредѐ суфрàта, дѐту сидѐха людиѐте та едѐха. И сбòркаха са агà гу вѝдеха лю̀диете, ру̀каха и вѝкаха сàс сòлци: гòсподи, помѝлуваи. Пак бабайка му и майка му ут млòгу радустà и ут гулѐму чу̀ду нахлу̀пили са на земѐта кату̀ умрѐли. Мàлку сахàт дудѐ да са усфестѐт. Тугàва гу пѝтаха гу людиѐте кàк стàна та дойде ту̀ка. И той ни мòжеше да лафòва от страхà, ами мàлку сѐтне хми кàзуваше сѝчкуту кàк на сахàт на вѐчер варвѐх на скàлата да сѝпем вòда на афѐндинат мой да са умиѐ и ма найде едѝн чилѐк, дрѐхите му бѐха бѐли кату̀ слòнце и ѐхаше едѝн бѐл кòн. И той сфѐтеше кату̀ слòнце. Той ма грàбна, та ма тỳри утзат нѐгу на капу̀лата на кòнет и сигà ма устàви ту̀ка. И аз са чу̀дем тòлкуф бòрже кàк ма дувѐде ту̀ка. И сигà е пàк тòе сахàт. Тугàва стàнали ут земѐта и бабайка му и майка му и фàтиха да слàвет бòга и велѝкиа мученѝка Георгиу. И кòлку радустà и весѐлие стàна на тòе дòм на тòе вѐчер ни мòже да искàже чилѐкат.

Бабайка му и майка му грàбнаха гу и гу пюлюбили и са рàдуваха и кату̀ са сѐтиха, оти гулѐму чу̀ду стòри сфетѝ Геòрги сбрàха вру̀т людѝете и пиѐха ут врут вудàта, дѐту имеше на ибрѝкет и още бѐше гурѐща и как дру̀гу чу̀ду стòри сфетѝ Геòрги на водàта вру̀т лю̀диете пиѐха ут водàта и пàк са ни крàщаше.

Тугàва бабайка му и майка му на кòпелету Геòрги и роднѝната му та стàнали вру̀т сàс кòпелету, та утѝдаха на сфетѐк му Геòрги чѐрквата. И стòрили агрипнѝе цàла нòш и са мòлеха на сфетѝ Геòрги и мòлеха гу и слàвеха гу и такà ду̀маха: спулай на тѐбе, сфетѝ Геòрги, òти скòру пумàгаш и спуминаш нàм и ни забурѝл ти нàшету плачѐниету и ваздѝшениету и стòри нам кату̀ искахме. Ами мòлим та, сфетѝ Геòрги, прущàваи нàм какв̀о какàв грех | дету ти стòрихме нѝе, оти млозиш у̀т саклѐт сбаркахме сас ду̀ма и ни знайхме каквò т[д]умахме. И цàла нòш плàчеха и молеха гу и слàвеха сфетѐк Геòрге. И утринàта ага сфорши лютюл[-р]гѝета стòрили гулѐма гòсба на цàла грàда Памфлагонѝе.

27

Чу̀хте ли чу̀ду гулѐму, б. х., кутрò да слу̀ше и да са чю̀дите такàф чу̀ду, алà сфетѐк му Геòрги дàрбата му. И сувà чу̀ду стòри и дру̀ги млòгу такѝва и пò-гулеми ни може чилѐк да хи изкàжет вру̀т. Ами слу̀шеите да ви кàзувам две трѝ ощѐ и тугава да сфòршиме и казануту.

На едѝн дàх[-ада] гулѐм гу зувàт Мидилѝн и там има сфетѐк му Геòрги чѐрква и ду днѐска зди още. На тàе чѐрква прàвили христиàнете кàта гудѝна гулѐм панагѝр и са сбѝраха на чѐрквата вру̀т христиàнете. Пак на Крѝт сидѐли млòгу тỳрце хайдуте, стòрили наѐт да бастѝсат Мидинлѝн. И дру̀гу врѐме нищàт да мòгат да бастѝсат, амѝ агà щѐ да са вру̀т лю̀диете нà чѐрквата на дѐн Гѐргювден. Утѝдаха хайдутете та хѝ бастѝсаха, та грàбнаха кòлку мòжеха мàшки и жѐни и млòгу рубѝни стòрили ут христиàнете. Пàк дру̀ги пубѐгнали та са скрѝвали кадѐ фтàсали и кадѐ е мòжеше кàта едѝн. Амѝ вòтре на тѐе, дѐту стàнали рубѝни лахаса тà зеха едѝн юнàк, името му Георги. Майка му бѐше вдувѝца, алà оти бѐше юнàкат кàматан и прукòпсан утишлѝ са та гу харѝзаха на тѐхниат пашѐ,

дѐту бѐше пѐрву на тѐхниат мемлекѐт на Крит. Пѝк пашѐта му дѝде хусмѐт да му прѝви хусмѐт на суфрѝта му ага едѐше.

Пѝк вдувѝцата майка му нѝ кѝпелету ут кугѝ са загу̀би синѐт хи Гео̀рги, ни знѝише хѝч каквѐ гу стѐриха хаиду̀тете, ами хѐдеше кѝта дѐн нѝ чѐрквата на сфетѐк му Гео̀рги и мѐлеше се на сфетѝ Гео̀рги заради синѐт хи Гео̀ргие. И едѝн дѐн кату бѐха лю̀диете млѐгу на чѐрквата на сфетѐк му Гео̀рги и вдувѝцата майка му кѐпелету Гео̀рги плѝчеше нѝ чѐрквата и мѐлеше са на сфетѝ Гео̀рги зарадѝ синѐт хи да гу ку̀ртулиса сфетѝ Гео̀рги да гу дуведе жѝву да гу вѝди. Пак синѐт хи Гео̀рги тѐе чѝс престуѐваше нѝ суфрѝта на афѐндинат нѐгуф на пашѝта и служѐше гу вѝну на пиѐ. И тамѝм напѐлни чѐшата вѝну и прустрѐ ракѝта му да му дадѐ на пашѐта да пѝе, сфетѝ Гео̀рги гу грѝбна утѝм кѐпелету, та гу утнѐсе та гу устѝви упрѐш майка му на чѐрквата. Пак кѐпелету нѝ сетиса, амѝ му са правѐше оти е упреш пашѝта и дѝваше чѐшата пѐлна вѝну дѝваше нѝ майка му да пиѐ. Кугѝ вѝде ху̀баву да билѝ майка му, вѝде гу и пузнѝ, отѝ бѝл синѐт хи и слѝвеха бѐга и на дѝрбата му | сфетѝ Гео̀рги, оти хит утвѝде синѐт хи.

И дру̀гу чу̀ду стѐри сфетѝ Гео̀рги, слу̀шеите, бл. хр., алѝ хѐм чу̀дну, хѐм сайрну и духѐда кату на шека. На Памфлагонѝе, дету кѝзувахме пѝрен, ѝмеше еднѝ чѐрква сфетѐк му Гео̀рги. Мѝлку бѐше развалѐну на край на сѐлу. Пѝк сфетѝ Гео̀рги ѝщеше нѐгувата чѐрква да е стѐри. Затувѝ слу̀шеите да вѝдите, каквѐ курдѝсаха. Едѝн прѝзник излѐзаха юнѝците тѝм са сбрѝха та са бѐреха и тарчѐха кой ще да привѝри да вѝдет кой е по-ѐк. Едѝн ут тѐе юнѝци ни мѐжеше ни да тарчѝ ни да са бѐри. Дру̀ги юнаце кашмерѐваха гу и смеѐха му са: тѝ ни сѝ юнѝк, ни мѐжиш нѝту да са бѐриш, ниту да тарчѝш.

[28] Нѐму му дойде кату̀ срамѐтну и му дужелѐ да плѝче. Тугѝва убѝрна са да ке[глѐ]даше на сфетѐк му Гео̀рги на развалѐната чѐрквата му и на ку̀несматата му на сфетѐк Гео̀рге, дѐту бѐше тѝму и плѝчеше и са молеше на сфетѐк Гео̀рги и рѐче на сфетѝ Гео̀рги: пѐмугни ми и мене да нѝтвием на сѐе юнѝци и ѝз ще да нѝгудем майка ми да ти стѐри еднѝ пърженѝца, еднѐ пържену ху̀баву да ти дѐнесам.

Амѝ слу̀шеите, бл. хр., да ви кѝзувам кутрѐ пѐржену: хчу̀кат еца на тигѝн и лу̀к тазѐ и сѝпет дру̀ги ху̀бави мирисмѝ кату̀ канѐла или пѝржену илѝ мирудѝе дру̀г, дѐту мерѝса ху̀баву и гу расбѝркат сѝчкуту на тигѝнет мѝлку наеднѐ, та гу зувѝт пѐржену.

Кату̀ са фтѝса юнѝкат такѐва пѐржену да дунесѐ на сфетѝ Гео̀рги, рѐче на юнѝците: елате сигѝ да са бѐриме и хи ндвѝ вру̀т. Сѐтне тарчѐха и хи привѝри вру̀т. Тугѝва тарчѐщим утѝде на думѝ му и стѐри пѝржenуту дѐту са фтѝса и гу ту̀ри на еднѝ бела стрѝкина и гу устѝви гурѐщу упрѐш сфетѐк му Гео̀рги ку̀несмата, та утѝде на ду̀ма му. Пѝк оти бѐше пѐтет прис тѝм прѝс чѐрквата, лѝхаха са та ѝдеха тру̀итца гимѝджите ут мурѐту и излѐзли ут гимѝета, та идѐха да ѝдат на сѐлу. Агѝ наблѝжеха да са прикѝрстет на сфетѐк Гео̀рги, глѐдаха и ту̀р те още бѐше гурѐщу пѐржenуту и мерѝсалу нѝ ху̀баву. Пѝк са билѝ и тиѐ глѝдни, рѐкли между тѐх: елате, брѝтие, да едѐме нѝе сувѝ пѐржену бѐлки сфетѝ Гео̀рги пѐржenуту да едѐ да гу изедѐме, та агѝ са вѐрниме ут сѐлу да ѝдим на гимѝе та да ку̀пиме мѝслу и ѐсак за сфетѐк Гео̀рги

за кандила̀та му и о̀сак да му дунесѐме ту̀ка и да са прика̀рстиме и тута̀ва щѐме да йдиме.

И сѐднаха и гу изѐдаха по̀рженуту ху̀бавичку. А̀га̀ йщеха и мо̀чеха да ста̀нат, залепѝха са на | земѐта упрем сфетѐк му Гео̀рги кунѐсмата ни мо̀жеха да ста̀нат. Тута̀ва упла̀шиха са та̀ ру̀каха и вѝкаха на сфетѝ Георги: сфетѝ Гео̀рги, по̀мугни нам да излѐзиме и ще да ти платѝме по̀рженуту. И па̀к ни можѐха, па̀к са мо̀леха на сфетѝ Гео̀рги са̀с са̀лзи и ду̀маха: сфетѝ Гео̀рги, по̀мугни на̀м да излѐзиме и ще да ти дадѐме ка̀та едѝн пу̀ дѐсет гро̀ше. И па̀к ни мужѝха да излѐзат и па̀к вѝкаха на сфетѝ Гео̀рги: сфетѝ великомучунѝк Гео̀ргие, по̀мугни на̀м да излѐзиме и ще да ти дадѐме и труйцата едѝн алду̀з за стутѝна гро̀ше. И па̀к ни мужѝха да излѐзат. И кату̀ вѝдеха ба̀лнуту, упла̀шиха са по̀-млогу и припѐваха са̀с со̀лци и ру̀каха: ха сфетѝ Гео̀ргие, прущàваи на̀м, нѝа кабаха̀т гулѐм сто̀рихме, прущàваи и ха̀ризаи на̀м кабаха̀тет и по̀мугни на̀м да излѐзиме и ще да ти дадѐме ка̀та едѝн пу стутѝна гро̀ше.

Тута̀ва хи уста̀ве сфетѝ Гео̀рги и извадили парѝте и хѝ уставѝха у преш ку̀несмата на̀ стра̀кината на панѝцата, дѐту изѐдаха по̀рженуту и излѐзаха. И ага̀ излѐзаха утво̀н у чѐрквата, чѐкаха та глѐдаха на̀ чѐрквата и рѐкаха: ах сфетѝ Гео̀рги, тѝ ска̀пу прода̀ваш по̀рженуту, ние ни щѐме още едно̀ш да ку̀пиме ут тѐбе нѝщу.

И млогу чуда̀ пра̀веше сфетѝ Гео̀рги, б. х., пувру̀т нѐгувите чѐркви. И на Стамбо̀л имѐше чѐрква сфетѐк му Гео̀рги и мло̀гу чуда̀ пра̀веше сфетѝ Гео̀рги, ни мо̀же чилѐк да хи изка̀же. И на ка̀та мѐсту да е кака̀в саклѐт да ѝма чилѐк, ага̀ гу мо̀ли и гу пувѝка са̀с здра̀ва вѐра, му пума̀га. Или на по̀т гу мо̀лиш илѝ на денѝз илѝ на ко̀ща кадѐ гу мо̀лиш са̀с вѐра, нахо̀даш по̀муш ут сфетѝ Гео̀рги ут ка̀та ба̀лну и ут ка̀та саклѐт той мо̀же да та куртюлѝса и да та бра̀ни, защо̀то ѐ па̀рву и по̀гулѐм вру̀т мученѝци. Кату̀ навру̀т звѐздите има еднѝ звѐзди по̀-гулѐми и по̀-сфетлѝви ут дру̀гите и гу зува̀т Дѐница, така и сфетѝ Гео̀рги на̀вру̀т мученѝците тай и сфетѝ по̀-мло̀гу и на нѐбу и на зѐме на̀ тѝе християне, дѐту ни са̀ слѐпи и душо̀вни о̀чи. Ала о великомученѝк Гео̀ргие, на тѐбе ще да во̀рним мо̀иат езѝк и мо̀лем ти са, по̀мугни и на̀м, дету сме твоѝ изсметкѐре и бра̀ни и на̀с и ко̀ртюлисаи и на̀с ут ба̀лневи и ут тѐжки грѐхове, дѐту па̀днаха варх на̀с, и по̀мугни и на̀м, дѐту та мо̀лиме и пувѝкаме, де[а] са ра̀дуваме и празно̀ваме тво̀ету пра̀зник, и сто̀ри на̀м да сме дустуѐни да прика̀раме со̀е живо̀т са̀с мѝрну бѝс | грѐх, па̀к на дру̀г динѝе да смѐ на божи рай ведно̀ш са̀с вру̀т сфетцѝте и сас тѐбе сфетѝ Гео̀рги да са ра̀дуваме фсѐ нѝе. Пак, бл. хр., дету фта̀саме сас го̀сподовата да̀рба днѐшниат дѐн, днѐшниат пра̀зник да са ра̀дуваме на сфетѐк Гео̀рге сас ра̀дуста да празно̀ваме нѐгувиат пра̀зник, сюрма̀сите и абанджѝете лу̀дие да глѐдаме, дету са на хапусана̀та да хи мѝлуваме и да хим пума̀га̀ме ко̀лку мо̀жиме, бо̀лните да глѐдаме, за чѐрквите да челастѝсуваме и да речѐме са́с кра̀п ла̀ф, кату̀ ище го̀спот за на̀шите ду̀ши, така̀ да пра̀виме, така̀ да празно̀ваме кату̀ га̀ли го̀спот и сфетѝ Гео̀рги. Ни мой са̀с мло̀гу ѐдюву и са̀с мло̀гу пѝюву, ни мой са̀с пара̀тики хуратѝ и ла̀фуве пара̀тики, ни мой са̀с хо̀ру и са̀с игра̀ние, кеменчѐ и гайде, защо̀ сѐе ра̀бути са вру̀т дя̀вулцки ра̀бути, ни са̀ го̀сподови и кой пра́ви тѐе дя̀вулцки ра̀бути, нѐма дѐл са̀с Иису̀са Христа̀

Ис. V 12 защо пророк Исайе така рече: тешко на тие, дету пиет вину сас гайди и сас кеменче и играние хору.

Колку християне упреш нам прикарали кату днешниат ден пиани сас млогу едуву, сас млогу пюву, сас хору играние, сас млогу харч на паратику едуву и пюву и хору, ала сига са тие само порс. И благатичики кутри сторили хубаву заради техните души. Нищу ни щеме да кердисаме ут сае диние, бл. хр., ами да са челастисуваме да сториме хайр заради нашите души, защо сува живот наш е кату пот, ала такаф пот ниелу колку един и два дене и млогу дене, ами наврут нашиат живот дуде да фтасаме да йдиме на друга диние на царцку небесну. Затува пада са нам да теглиме млогу касавет и млогу захмет да са челастисува да ни устаниме насреде на пот и ще да наприбиет нас тугава нека дявулете, дету са варх нашите души душмане. Ами ага мочиме да слушеме бога да правиме негувите хайре, тугава имаме пумушник госпот Иисуса Христа, дету е цар на царювете и на небу и негогувите ангели ще ни пумагат нам, кату казува на псалтир и да ни спи никуга, дету брани християнете и ангелете, дету бранет християнете никуга ни спет и ни умиреват да бранет християнете. Затува требува сас сичку сарце да са челастисуваме да прикараме нашиат живот сас молбата да ни може да 31 на измамет нам дяволете, да на фарлет | нас на млогу едуву сас млогу пюву и сас клепуве и сас хасет и сас душманлюк да на измами нас дяволат ниту на учите, ниту сас гиздилу, ниту сас хору играние, ни сас ни едно грех да ни може да ни измами нас дяволат ут греховете, дету форле госпот людиете на джендемат.

Или ни знаите, оти сае диние лажовна и радуста негуф е кату сон и кату тюрма и кату сенка, дету никуга ни здат наедно. Да видиме на старите людие и да испуминаме гулемците, дету умрели има пудин, дету са рудени да ни умира и ни со сува оти умира, ами ходет и на джендема врут на една земе ходиме или царювете и щеш да речеш или визирете или патриците или владиците или аенете или гулемци или чурбаджиите или зингините или сюрмасите, сички така ще да гу уставиме, ами благатички са кой стори хусмет на господа сас сичку сарце. Нищу нище да кердисаме ут сае диние, ами ага дадеме врут сарце врут драгуста на бога на небесниат цар, тугава кулай станува врут балнуту или гувение или милустивна и сичкуту другу хайр и хубаву, дету правиме заради господа. Сичку тугава лесну духода нам. Така заминаха врут черкофтцки нашите сфетци кату и днешниат велик Георгиу, ала и за тува и госпот хи тимиса сас гулем ихтибар. Затува и ние хи празноваме и гу молиме да ни куртулиса нас ут греховете. И истина ние ни можеме да правиме кату правеха тие, ами барем колку можиме. Белки госпот сига, ище да йдиме да умреме заради верата кату сфети Георги, белки ище да умреме ут гладну. Да гувейме сарцету ти ище госпот по-хубаве, йще госпот хайре пуклунену сарце. Ни мои да да сме кабадаие и ни мой да сме фудуле, ала госпот наш Иисус Христос, дету хариза нам да фтасаме на днешниат сфетцки ден, той да ни пумага нам да стигниме и на друга гудина и на млогу гудини сас здравие, сас спасение и на душета и на снагата сас мирну ут душовите душмане да на куртулиса ут снажните душмане да на брани тува да са кичиндисаме сас мирну, сас ихтибар и ут го-

спот и ут лю̀диете сѝс млѝгу хубавинѝ и на душѐта и на снѝгата, пѝк на дрѝга динѝе да сме на воскресѐние сѝс врѝт сфетцѝте сѝс сфет-
32 лѝви | ѝнгеле на хайрната стрѝна на бѝжи рай сѝс врѝт сфетцѝте и на цѝрцку небѐсну, дано ни дадѐ дѝрбата Иисѝс Христѝс, дѐту му прилѝче фсѐка слѝва и ихтибѝр и гулемлю̀к сѝс отцѝ и сфетѝ дѝх, нине и прѝсно и во вѐки векѝф, амин.

Τῇ Κυριακῇ τῆς πενδηκοστῆς
[В неделя на Петдесетница]

33 Начало: Слѝшейте за днѐшниат прѝзник, бл. хр. Слѐд вознесѐние Господне (след Спѝсувден гу зувѐте виа) кугѝ утѝде Иисѝс Христѝс на нѐбу, единадесѐтте апѝстоле и дрѝги, дету вѐруваха на гѝспода и хѝбави жѐни, дѐту гу вѐруваха и гу слѐдеха, пресветѝе девойка Мариѐ, майка нѐгува и нѐгувите брѝтие и дрѝги кѝлку гу вѐруваха бѐха врѝт дѝши 120...

34 Край: ... Апѝстолете, дету беха напрѐж безкнѝжни лѝди и рибѝре и сулиначѝе, стѝнали ни и книжѝвни и ни хѝтри и ни прукѝпсани зарадѝ сфетий дѝх и стѝнали патрѝци и владѝци и пѝпуве от сфетѝ дѝх и ут нѐшниат ден тѝрнали апѝстолете да кѝзуват за гѝспода и на едѝн ден стѝрили три хилѝди христиѝне. Амин.

Μαρτίριον του αγίου ενδόξου μεγαλομάρτιρος Θεωδόρου του Στρατιλάτου, μεταφρασέν απο το απλού ελινικὸν του Δαμασκηνου εἴς τὴν βουλγαρικὴν διαλέκτον.

[Мъчение на светия славен великомъченик Теодор Стратилат, преведено от простогръцкия на Дамаскин на български език].

39* Дрѝгу нѐма по-блѝгу на хѝбавите христиѝнцки дѝши, бл. хр., ут сфетцкѝте прѝзници и панагѝре, агѝх спумѝнаме и тѝчиме тѐхните чудѝ и теглилѝте хми, дѐту са притѐглили за гѝсподовата драгустѝ. Ту ага чѝуиме тѐхните чудѝ, тугѝва са рѝдуват христиѝнцките дѝши и агѝ слѝшеме дидахѝете и чудѝта тѐхни, тугѝва зѝмаме прѝшкува на нѝшите дѝши на греховѐте. Агѝ хи тѝчиме кату гѝлет сфетцѝте сѝс агрипнѝи, сѝс млѝгу пѝву гѝспотцку и агѝ мѝлиме гѝспода и агѝ слѝшеме и дидахѝата, тугѝва кѝта дѝше христиѝнцка стѝнува хѝбава и устѝве динѝфцките парѝтики рѝбути, ами мѝчи да спомѝна небѐсните хубавинѝ, пѝк тѝвашните му стѝнуват гѝрки и мѝчи да прѝви хайрете. Чигѝ са зарадѝ нѝшите дѝши стѝнали прѝзниците и панагѝрете, б. х., зарадѝ да прѝвиме нѝшите дѝши хѝбави да хи угѝздиме сѝс хайр, да хи стѝриме хѝбави за божи рай и да бендѝсат сфетцѝте нѝшите прѝзници и тѝченуту. Оти и сфетцѝте гулѐму теглѝлу притѐглили, глѝдни беха и жѐдни, дѝр ду умирѝлката хи мѝчеха хи ѐце ѐленете, пѝк са тѝе даендѝсаха зарадѝ да ни устѝвет нѝм пѝт и да наѝчет да знѝиме кѝк хѝдет христиѝнете на божи рай, кѝк казандѝсуват цѝрцку небѐсну, кѝк са куртулѝсуват христиѝнете ѝт джендѐмат, ѝт диѝволцките рѝки и кѝк стѝнуват христиѝнете сѝнуве божицки и щерки.

Истина сѐе сфетцѝ мученѝци гулѐму и стрѝшну теглѝлу притарпѐли ѐце хи мѝчили ѐленете, ала са сигѝ нѝ бѝга с гулѐм ихтибѝр имат. Пребѝха хи ѐленете, алѝ сѝ сигѝ жѝви зафсѐ на цѝрску небѐсну, тѝе гладѝваха и гувѐеха зарадѝ Иисѝса Христѝ, алѝ са сигѝ | сѝти за фсѐ, кѝту кѝ-
40

---

* Страниците 35—38 са пропуснати при пагинирането.

зува го̀спут на̀ сфето̀ ева̀нгелиу: блага̀тички са гла̀дните, дѐту гладо̀ват и жедо̀ват за̀ правина̀, защо̀ту тѝе щѐ да са сѝти. Псо̀ваха хи ѐленете и ка̀раха хи и хѝ бахтѐха и хѝ мо̀чеха зарадѝ христиа̀нцката вѐра, па̀к тѝе сичкуту сто̀риха кабу̀л заралѝ Иису̀са Христа̀. Ала̀ и Христо̀с хмѝ платѝ захмѐтет са̀с бужѝ рай и да здо̀т на̀ ца̀рску небѐсну, за едно̀ту хилиа̀да хмѝ платѝ и хмѝ да̀де са̀с во вѐкни хубавинѝ живо̀т за фсѐ и раду̀ста за фсѐ.

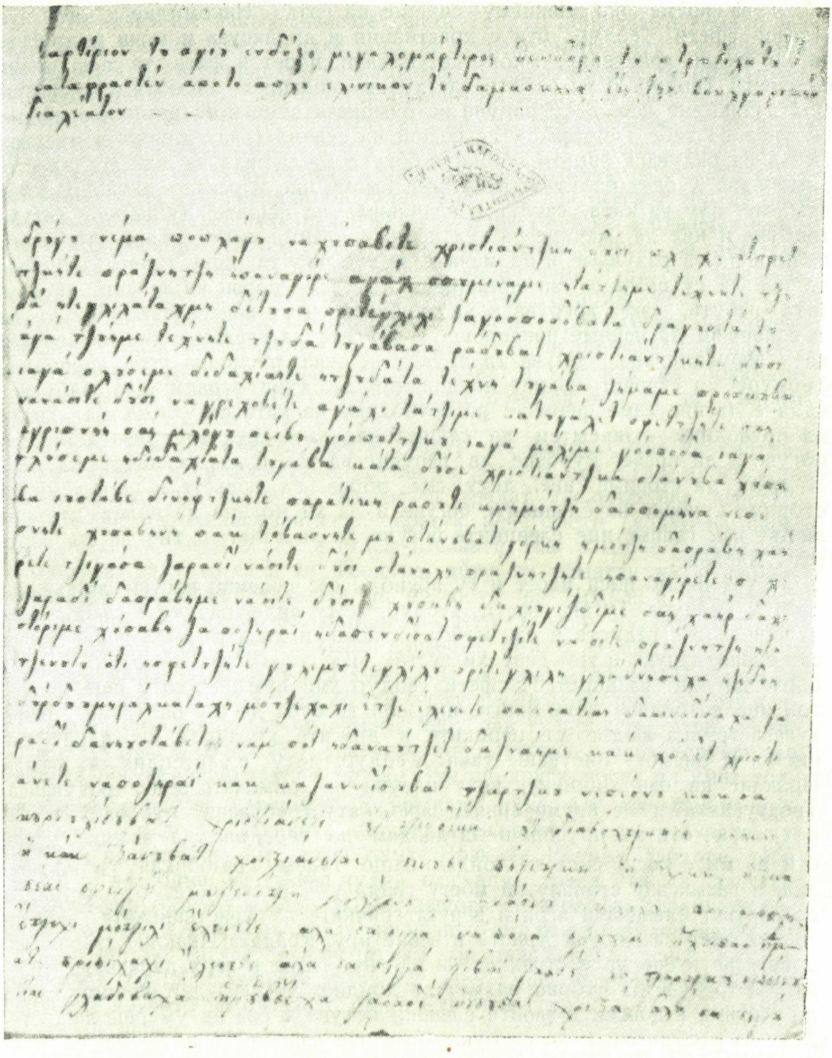
И да са сѐтите по̀-ху̀баве, слу̀шеите ут днѐшниат сфетѝ Тео̀дур, да вѝдите и да са чу̀дите каквѝ стра̀шни и ба̀лни теглила̀ и мо̀чениа притарпѐл и притѐглил зарадѝ Иису̀са Христа̀ и за ве́рата христиа̀нцка, ала̀ и го̀спут гу тимѝса и му курдѝса гулѐм ихтиба̀р и на людьѐте и на а̀нгелете. Зарадѝ ма̀лку изѐт казандѝсал е ра̀дуста за фсѐ да са̀ ра̀дува на̀ бо̀жи рай са̀с а̀нгелете и са̀с го̀спуда и са̀с сфетцѝте зарадѝ, о̀ти нѝ сла̀гаше со̀е живо̀т гро̀б и пара̀тик и о̀ти путапта̀ сува̀ ца̀рцку и ста̀на на небѐсниат ца̀р аскѐр зарадѝ, о̀ти арнѝса да тро̀си и да слѐди ту̀вашните ра̀бути. Ала̀ слушайте да ви ка̀жем сига̀ ка̀к са е мо̀чил сфетѝ Тео̀дур и ага̀ слу̀шете, ще да ѝмате по̀мущ у̀т сфетѐк Тео̀дура.

Сфетѝ Ко̀стадин имѐше зо̀т на сѐстра му и зувѐха гу Ликѝниу. Напрѐш бѐше мѝрну и ѐце хубаф, сѐтне зо̀ ца̀рцкуту на Анадо̀лцката стра̀на ут бѐзверниат Максимиа̀но ут ту̀ка сѐтне ут ка̀к зо̀ ца̀рцкуту, ста̀на ѐце ло̀ш, ут диа̀волете по̀-ло̀ш и мо̀чеше джелато̀ваше христиа̀нете и хи нага̀даше зо̀рла да са пукла̀нет на ѝдолете на ѐленцката вѐра. И кадѐту чу̀е да ѝма пудѝн христиа̀нин, мо̀чеше се са̀с тюрлю̀ тирлу̀ кулай да гу убàрне на еленцкат вѐра и ага̀ ни мо̀жеше да гу навиѐ, нѝту | да гу измàми, закòлюваше гу сас млòгу изѐт и сас джелато̀ване. Ала̀ ко̀лкуту хи той ма̀чеше се да изгу̀би христиа̀нцката вѐра, па̀к го̀спот хи по-мло̀гу напло̀дюваше, защто̀то мученѝците пра̀веха мло̀гу чуда̀. Па̀к кату глѐдаха ѐленете чуда̀та, ста̀нуваха христиа̀не и са напло̀дуваше христиа̀нцката вѐра.

41

Со̀е бѐзверан ца̀р Ликѝниу прибѝ 45 мученѝци на гра̀да Никопо̀ли на армѐнцката стра́на. Той прибѝ и сфетѐк Андриано̀, сѝн на ца̀р Про̀ву и седемдесе гулемцѝ лю̀дье ут нѐгувиат сарай, о̀ти ста̀нали христиа̀не и тристутѝни ду̀ши христиа̀нцки ут Македо̀ние. То̀е бѐзверен ца̀р прибѝ и днѐшниат сфетѝ Тео̀дур, дѐту та̀чиме днѐска, и дру̀ги мло̀гу прибѝ ут христиа̀нете. И слу̀шеите да вѝдите ут па̀рву край ка̀к бѐше да са сѐтите.

Сфетѝ Тео̀дур бѐше ут една̀ гра̀да, дѐту е зува̀т Евха̀ита. Са̀е касаба̀ е на Чѐрну мо̀ре, тю̀рцки па̀к Кара̀денис. И бѐше ѐце зенгѝнин и ка̀матан на сна̀гата, ала на душѐта му бѐше по̀-ка̀матан, оти бѐше хайрен и хѝтар и пруко̀псан и ва̀реше вру̀т юна̀ците пу динѐта. На тѐе гудѝни то̀лкуф бѐше пруко̀псан и ца̀рет са чудеше на нѐгувата прукопѝе и гу сто̀ри по̀рф на аскѐрет и му да̀да гулѐмата гра̀да Ира̀клие зуво̀т. Той да си о̀ду та̀м, той да е кату ца̀р на та̀е гра̀да, о̀ти ни зна̀еше ца̀рет, о̀ти е сфетѝ Тео̀дур христиа̀нин. Тута̀ва сфетѝ Тео̀дур, куга̀ ста̀на тако̀ф гулемѐц, тугай ни мо̀жеше да скрѝе, о̀ти е христиа̀нин, амѝ туга̀ф ка̀та дѐн тру̀к касавѐт нимѐше, амѝ лу да дѝксува ка̀та ден на людьѐте и мо̀чеше да хи сто̀ри христиа̀не. И мло̀гу ут ѐленете уста̀веха ѐленцката вѐра и ста̀нуваха христиа̀не, та са напло̀дюваха христиа̀нете. И ѐленете са кра́стаха на Ира̀клие тиѐ ста̀наха христиа̀не вру̀т ут сфетѐму Тео̀дору дидахиѐта.

Начало на словото за Теодор Стратилат

Тувà врèме цàр Ликѝниу сидèше на грàда Никомѝдие и катỳ чỳл 42 зарадѝ сфетѝ Теòдур, | òти е христиàнин и дидàксува и мòчи и дрỳгите да хи стòри христиàне, млòгу са укахарѝ цàрет и фàти та пѝса писмò на сфетѝ Теòдур. И гу зафàти сас хỳбаву пòнапрèш писмòту и пѝсуваше такà: Ликѝнио цàр, дèту царỳва на рѝмцката зèме и на рѝмцките лю̀дье, писỳвам на тèбе Теòдоре, дèту сòдиш на гулèма грàда Иракліе, писỳвам ти да са рàдуваш, защò èленцките бòгуве ми тỳриха наймат ю̀м да стò-риме еднà хỳбава рàбута, òти ут сèе ѝмаме нѝе цʼрскуту ихтибàр и тѝе пумàгат нàм на кàта саклèт и надвѝваме на нàшите душмàне. Затувà трèбува и нѝе да мàчиме за тèх кòлку мòжиме да нѝ дадòт нàм млòгу гудѝни да сà рàдуваме и да мàчиме за тèе рàбути, дèту гàлет èленцките бòгуве да гу прàвиме нѝе пòнапрèш. Кату сме пòрви на людьте на дрỳ-гите рàбути, такà трèбува и на курбàнете и на панагѝрете èленцки да сме напрèш да мàчиме пòнапрèш ут дрỳгите да глèдат и тѝе да вèруват кату вèруваме ние. Затувà ти првувàдам сувà пѝсмо на тèбе господѝне Теòдуре, да стòриш захмèт да дойдиш ду тỳка зарадѝ двé рàбутие: еднà е да пѝсуваме фермàне да првувòдиме на кàта селу и на кàта грàда да првувòдиме людьéмтем да слỳшет нàс да са пуклàнет на èленцките бòгуве и да прàвет курбàне да вèруват на тèх и да са мòлет на тèх. И дрỳгу да стòриме нѝе, дèту сме пòрви, на людьѐте и по-гулèми да стòриме курбàне нà èленцките бòгуве и да хѝ мòлиме дà вѝдет дрỳгите лю̀дье кàк гàлиме нѝе èленцките бòгуве да хи гàлет и тѝе да хѝ вèру-ват...здрàвие.

Сувà писмò пѝса цàрет и гỳ првувòди сàс гулемцѝ нèгуви лю̀дье нà сфетèк Теòдура. Тугàва сфетѝ Теòдур, кату вѝде цàрцките людье, хи 43 пусрèщна сас рàдуста и сас млòгу ихтибàр | и хи здравòвал и хи дарѝл сас скòпи дàруве и трѝ дèне хи густѝ. Пàк тѝе бòрзаха та гу вѝкаха бòрзе да ѝдат на цàрет. И сфетѝ Теòдур хми дỳмаше: кату ѝще цàрет, той ще да бòде и кату ѝщите вѝе, алà трèбува да са рàдуваме. Запрè тугàва труйца лю̀дье ут цàрцките и дрỳгите хи пратѝ на цàрет сàс писмò. И писмòту пѝсуваше такà: Теòдур, дèту е автѐндин на грàда Ирàклие нà цàр Ликѝниу, дèту царỳва на рѝмцката зèме, рàдувайса. Твòету ихтибарлѝе писмò приѝх, цàрю, кату требỳваше пуклонѝх и вѝ-дех, царю, òти ми прусòдиш да дойдам до тèбе, ала да знайш, цàрю, òти ни мѝ е лòсну сигà да дойдам, защò гулèму разбòркану и калаба-лю̀к и расмѝсану стàналу на мòету грàда ут христиàнете, òти устàвиха да вèруват èленцката вèра и вèруват сѝчките на христиàнцката вèра и са пуклàнет на Иисỳса Христà и вейке врỳт грàдата Ирàклие стàнали са христиàне и èце ма е стрàх да ни вдѝгнат глàва и варх цàрнината твòе, затувà трèбува да стòриш захмèт да дойдиш ду тỳка да вѝдиме каквò да стòриме и дòнеси и твòите èленцки бòгуве и èла да умирѝш людьѐте, дету са расбàркани и да са пуклонѝме нѝе напрèш пòрвите, да са пук-лунèт и тѝе.

Тугàва цàрет, кату испè писмòту, ече са зарàдува, òти сфетѝ Теò-дур тèгли касавèт за еленцката вèра. Пàк сфетѝ Теòдур стòри сувà за-радѝ двè рàбути: еднàта ѝщтеше да умрè тàм на Ирàклие, да са пус-фетѝ нèгувата грàда сас нèговиет кòрф, и дрỳгу да вѝдет христиàнете кàк той зарадѝ вèрата та са даендѝса дỳр ду умиралкà, да са даендѝ-суват и тѝе. Тугàва цáрет зò òсем хилиàди лю̀дье ут аскèрет и зè сàс нèгу и гулèмите èленцки бòгуве и тàрнали сас рàдуста да ѝдат на Ирàк-

лие, защо̀ низна̀еше какво̀ ми̇слеше сфети̇ Тео̀дур. Па̀к сфети̇ Тео̀дур мо̀-
44 леше са на Иису̇са Христа̀ ца̀ла но̀ш. И пусредѐ но̀ш, кату са мо̀леше,
ви̇де да са вди̇гна по̀кривата ут ка̀штата, дѐту са мо̀леше | и пла̀мен гу-
лѐм духо̀даше ут небо̀ту и па̀к си хо̀деше на небо̀ту и гла̀с чу̇л ут не-
бо̀ту и ду̇маше му: до̀рзи са Тео̀дуре, защо̀ а̀с сам сас тѐбе. И кату са
усфести̇ сфети̇ Тео̀дур, пузна̀л, оти го̀спот за нѐгу е ду̇мал и о̀ти пузна̀,
оти дойде врѐме да ка̀же ешкѐре заради̇ го̀спода упрѐш ца̀рет, о̀ти е хас
християнин и да умрѐ заради го̀спода. И на то̀е дѐн, кугату чу̇ да и̇де
ца̀рет, флѐзе на ва̀трешната вудаѐ и са мо̀леше на бо̀га и пла̀чеше и ви̇-
каше така̀: го̀споди Иису̇се Христѐ, си̇не на и̇стинцку бо̀га, ти дѐту си
излѐл ут небо̀ту на земѐта заради̇ на̀с да на нау̇чиш и на̀с ф по̀т ка̀к
да духо̀даме и ни̇е ут земѐта та на небо̀ту. Ти, го̀споди, дѐту си зѐл
сна̀гата и ста̀нал си чилѐк заради̇ да куртули̇саш христия̀нете ут джен-
дѐмат и ут дия̀волцките раки. Ти, го̀споди, дѐту си притарпѐл и притѐг-
лил на ко̀рст умира̀лка заради̇ да на нау̇чиш и на̀с ка̀к да при̇ймаме
умира̀лка заради̇ тво̀ету дра̀гус, ти го̀споди, по̀мугни и мѐне да у̇мирам
и а̀с заради̇ твоѐту и̇ме.

Така̀ва са мо̀лба мо̀леше сфети̇ Тео̀дур сас со̀лци. Сѐтне си уми̇ ли̇-
цету ут са̀лзите и са премени̇ и угѝзди си нѐгу си сас бѐли и ка̀матни
дрѐхи и васѐдна на ко̀нет и излѐзе ут гра̀дат да пусрѐшне ца̀ретук.
И кату са срѐшнаха и двами̇ната сас ца̀ретук, рѐче сфети̇ Тео̀дур на царѐ-
тук: ра̀дувай са, царю и ѐку и гулѐм и сла̀вен. Па̀к и ца̀рет рѐче на̀ сфе-
тек Тео̀дура: ра̀дувай са и ти̇ Тео̀дуре, дѐту си ка̀матан кату̇ сло̀нце.
И варвѐха и лафо̀ваха и флѐзаха на̀ касабо̀та на̀ Иракли̇ и двамината.
Тугàва сѐднал на̀ висо̀к сто̀л, сѐднал и сфети̇ Тео̀дур ду нѐгу ут дѐс-
ната стра̀на. Туга̀ва ца̀рет фа̀леше касабо̀та, о̀ти е ху̇бава и гулѐма и
на̂й-ху̇баву мѐсту и людьѐте са ху̇бави. И фа̀леше и сфетѐк Тео̀дура и
ду̇маше: и̇стина, Тео̀дуре, сува̀ мѐсту да гу речѐм ко̀споцку сто̀л му при-
лѐга, и̇стина сува̀ мѐсту да гу̇ ду̇маме нѐбу па̀к гу прилѐга, защо̀ и ка-
45 сабо̀та е | гулѐма и людьѐте и тия̀ са мло̀гу и ху̇бави, защо̀ вѐруват на
ѐленцките бо̀гуве, защо̀ таки̇ва людьѐ нѐма на дру̇гу мѐсту да и̇мат то̀л-
кова ху̇бави сарца̀ за ѐленцките бо̀гуве кату ту̇ка. А̀ла ни̇ту и̇ма на дру̇-
гаде мѐсту тако̀ф за ѐленцките по̀гуве, затува̀ ца̀рет бенди̇са сува̀ мѐсту
и му ту̇ри на нѐгувуту и̇ме да гу зува̀т Ира̀клие. Истина, Тео̀доре, тѐбе
да прилѐга до со̀диш на така̀ва чу̇дна и гулѐма гра̀да, ти̇ си дусту̇ѐн
да чеверди̇саш то̀лкува мло̀гу людьѐ, защо̀то си вѐран на ѐленцките бо̀-
гуве, защо̀ денѐ и нашть̀е за дру̇гу ни мо̀чиш, ами ка̀к да пра̀виш измѐт на
еленцките бо̀гуве, затува̀ ти присо̀дувам да прика̀жиш и сига̀ ешкѐре
упрѐш мѐне и упрѐш людьѐте драгуста̀т, дѐту и̇маш на еленцки̇те бо̀гуве
да̀ ви̇дет и дру̇гите да̀ пузна̀ват, о̀ти ти̇ си мо̀иат дра̀к до̀ст и на̀ ѐленц-
ките бо̀гуве веран.

Таки̇ва ду̇ми ду̇маше ца̀рет и мо̀чеше се са̀с ху̇баву да гу изма̀ми,
ала̀ сфети̇ Тео̀дур убо̀рна са и му̇ рѐче: ца̀рю, да си жиф за̀ мло̀гу гу-
ди̇ни, да ста̀не кату и̇стиш, а̀ми дай ми тво̀ите пузлатѐни и срѐбрените
твои̇ богуве да хи за̀мам со̀е вѐчер на мо̀ета ко̀шта, да хи мо̀лем на-
прѐш сами̇чек и скри̇шну и сѐтне ще да са пукла̀нем на тѐх ашкѐре и
у̇преш тѐбе. Кату чу̇ ца̀рет са̀е хурата̀, ече са зара̀дува и прусо̀ди и да̀-
даха на сфетѐк Тео̀дура срѐбрени и пузлатѐни нѐгувите бо̀гуве. И сфети̇
Тео̀дур хи зо̀ и утѝде на дума̀ му и приз нащо̀т фа̀ти та хи струши̇ и
хи сто̀ри пара̀ парчѐ и хи разда̀де пу сюрма̀сите, о̀ти бѐха лу срѐбру и

злàту. Цàрет гу чèкаше двà дèне та ни утѝде сфетѝ Теòдур. Тугàва гу пувѝка цàрет и сфетѝ Теòдур утѝде и сèдна блѝзу при нèгу и му рèче цàрет: сигà, Теòдоре, да са пуклòниш и да са мòлиш на нàшите бòгуве
46 тỳка ашкèре упрèш мèне да та вѝдет и другите | лю̀дье да стàнат и тѝе пò-хубави. И кату дỳмаше цàрет сèе дỳма, едѝн юсбашие, имету му Максèндиу, кату стуèше ỳпреш цàрет, рèче на цàрет: валèи, царю, да ма вèруваш, тèбе та исмàми сòе лòш чилèк Теòдур, защò а́с фчèра видех струшèну срèбру еднò парчè ут глàва Артèмицка у еднèк сурмàха чилèк и гу пупѝтах каде гу си нашòл, а мѝ рèче òти му гу е харѝзал сòе Теòдур. Кату чỳ цàрет сàе хуратà, чỳдеше са и трỳсеше са ут сарднè и о страхà, òти нèгувиат гòспот му гу е струшѝл сфетѝ Теòдур главàта му. Тугàва сфетѝ Теòдур му рèче: ѝстина, цàрю, àс хỳбаве стòрих тфòите бòгуве, защо тие сте нè дрỳго лу...срèбру и àлтон, та ни мòжет нѝту тèх да си брàнет, нѝту дèту хми са пуклàнет и вèруват на тèх. Катỳ чỳ цàрет ỳт сфетèк Теòдура ут устàта му, òти е ѝстина сàе рàбута ут кахàр и ỳт сарднè тỳри си ракàта дèсна на бỳзата му и навèде главàта му и мѝслеше са и чỳдеше са. Слèт мàлку сахàт сèтне рèче нà сфетèк Теòдура: Теòдуре, такòф умỳт имèх àз на тèбе, сувà добрò имèх умỳт да стòриш тѝ на еленцките бòгуве. Такòф ихтибàр чèках àс да вѝдем у тèбе, за такѝва рàбути стàнах ут мòиат стòл ут мòета грàда Никомѝдие и дòйдах на твòета лòше глàва и твòрда, сàс такòф измàмену ли ма измàми тѝ мèне и ма вдѝгна ут мòиат стòл и ма дукàра мèне тỳка да ма кашмерòваш и да игрàиш сас мèне кату нèкаф партàл. Анчек тѝ си лòш чилèк и бèзверан и фесàтин и кефѝрин, алà вàла хи аку мѝ еленцките бòгуве тѝа да са сехàте ас сувà ништò да гу прѝтарпем и да са даендѝсам, алà и на тèбе ниште да излèзе хỳбаве, дèту си зафàтил сòе измèт.

Тугàва сфетѝ Теòдур рèче на цàрет: защò и са расàрдуваш безю̀мен
47 и будалà | цàрю, ни вѝдиш и тѝ самѝчек бàрем да са сèтиш, òти твоите бòгуве ни сò дрỳгу люсафѝ сàмо срèбру и злàту. Да бèха тѝе бòгуве, кату дỳмахте вѝе еленете, òти ни мужѝха да са утбрàнет ут мèне, агà хи струшèвах главѝте хми сàс кàменету. Òти ни стòриха нèкву чỳду да ма изгурèт сас òган ага са тѝе гòсподе, кату дỳмате вѝе, ами òти са лу срèбру и алтòн затувà хи струшѝх. Затувà, цàрю, ни мой са расàрдува за паратѝку на мèне и да ти са смèем ас, òти си измамен тѝ и нѝшту ни знайш защò ти мòчиш да дỳмаш за дарвьèту и за кàменету, алà àс мòчем за сайбиетук, за ѝстину бòга. Тѝ мòчиш да стàниш сайб да брàниш срèбру и злàту и нѝшту и парàтику, алà àз мòчем да брàнем бòга ѝстинаго. Тѝ, цàрю, са пуклàнеш на дарвьèту и на кàменету и на срèбру и на парàтику, алà ас вèрувам и са пуклàнем и са мòлем нà Иисỳса, дèту е жѝф бог и сайбие за фсè, и са кахарòваш зарадѝ твоите бòгуве, дèту ни сò нѝшту лу сàмо срèбру и дарвьè. Алà еса рàдувам, òти са загубòва лажòта и ѝстината излѝза нà мейдàн.

Сèе дỳми катỳ чỳ цèрет ут сфетèк Теòдура, стàна тèван на лѝцету му ут сарднè и прусòди на сайменете да гу варзат сфетèк Теòдура, да гу распèрет и да гу удрѝат на гарбòт дèвет стутѝни камшѝи и на курèмат 5 стутѝни. Триш и четриш са умурèваха сайменете та са прумèнеха дудè да гу удрѝат тòлкува. И ага гу избахтàха, пак прусòди цàрет да зòмат чюкàлки ут крушỳм стòрени пàк да гу бàхтот биз мѝлус и дрỳгием саймене прусòди да зèмат жèлезни рòки, дèту бèха стòрени да дрàщтет

зарадѝ да му зд[р]а̀штет сна̀гата сфетѐкму Теѐдору, ду̀р да му излѐзат ко̀калету. И ага стѐриха и сува̀, па̀к прусо̀ди ца̀рет да зо̀мат ламба̀ди запа̀лени да му изгорѐт сна̀гата му, ала сфетѝ Тео̀дур сѝчкиат изѐт со̀е

48 притѐгли и притарпѐ зарадѝ го̀сподовиат дра̀гус | и дру̀гу нѝщо ни ду̀маше, ами лу до̀ксаси *ὁ θεος* спулай тѐбе, бо̀же.

Тугава ца̀р Ликѝниу нимѐ дру̀гу какво̀ да сто̀ри, амѝ прусо̀ди да гу затво̀рет на тѐвница и да му ни да̀ват нѝту хлѐб нѝту во̀да за пѐт дѐне. И прика̀рал сфетѝ Тео̀дур пѐт дѐне гла̀дан и жѐдан лу го̀сподовата да̀рба гу хра̀неше. Сѐтне па̀к прусо̀ди ца̀рет и гу изва̀диха ут хапусана̀та и гу утвѐдаха упреш нѐгу и па̀к гу зафа̀ти ца̀рет сас ху̀баву и му ду̀маше такѝва ду̀ми: ни мо̀га да фа̀тем край ут[т]ѐбе, Тео̀дуре, а̀с са̀ чу̀дем са̀с тѐбе ка̀к ста̀нала са̀е ра̀бута да ду̀маш за бо̀гувете, о̀ти тѝе ни со̀ го̀спода и о̀ти са пара̀тики и лажо̀вни и са си раса̀рдил на тѐх и на мѐне. И а̀с са раса̀рдих на тѐбе и тѝ да̀дах то̀лкуф изѐт и то̀лкуф джелато̀ване, ас са чу̀дем ка̀к са си даендѝсал и ни сѝ умрѐл, ами па̀к ште да те мо̀лем, ѐла да са пука̀еш, да ма слу̀шеш и да вѐруваш и да са пуклонѝш на ѐленцките бо̀гуве, о̀ти са милузлѝви, ще да та пумѝлуват да ти прустѐт кабаха̀тет, дѐту хи си псо̀вал и хи строшѝ, па̀к ас ще да ти да̀м зарадѝ дѐту та джелато̀вах ще да ти да̀м млѐгу да̀рби и ще да ти басладѝсам кабаха̀тет, дѐту ми си ду̀мал карсѝ. Туга̀ва сфетѝ Тео̀дур рѐче: ца̀рю, ни ѐ кабѝл да оста̀вем ас ѝстину бо̀га Иису̀са Христа̀, не да̀руве да ми харѝзаш, ами да ма сто̀риш какво̀ту бра̀шну по̀рче мо̀ета сна̀га, нищѐш да мо̀жиш да ма уделѝш ут Иису̀са Христа̀ и ага нищѐш да са сѐтиш, чи ни ду̀мам лажо̀ докима̀сай ма да вѝдиш, о̀ти нищѐш да мо̀жиш да найдиш нѐгуву ба̀лну да ма разделѝш ут го̀сподовата драгуста̀.

Тѐе ду̀ми, кату̀ чу̀ ца̀рет, прусо̀ди да курдѝшат ко̀рст пра̀ву утво̀н ут гра̀да и да распѐрет сфетѐк Тео̀дора на ко̀рстат, да гу прикува̀т и нугѝте му и ракѝте му на ко̀рстат. Чуѝте и по-гулѐм изѐт и по̀-стра̀шну, б. х., да чуѝте и да са чу̀дите — зо̀ха едѝн гулѐм шѝш та мушнаха ут

49 нѝскиат курѐм | и гу изва̀диха на главо̀та му. И деца̀ сидѐха ут далѐче и чекнаха му сас четка̀лцки шѝпуве на глава̀та му и изва̀диха му учѝте ут сна̀гата. Пак сеймѐнете му рѐжеха ут сна̀гата му сарцѐту, ала̀ сфетѝ Тео̀дур притарпѐ. Убѐсан варху̀ на ко̀рст и ут длибо̀це ду̀маше ут сарцѐту: го̀споди, го̀споди бо́же мой, ти ми рѐче, о̀ти щѝш да си сас мѐне, амѝ сига̀ о̀ти лѝпса ут мѐне. Еей да дойде врѐме да ми пума̀гаш, затува̀ ти се мо̀лем, по̀мугни ми защо̀ и ас́ зарадѝ тѐбе притарпѐх то̀лкува изѐт и то̀лкува теглѝлу, зарадѝ тво̀ета драгуста̀ прида̀дах мо̀ета сна̀га на такѝва стра̀шни джелато̀ване, затува̀ тѝ, бо̀же мой, по̀мугни ми и зѐми дашѐта мое ут мѐне, защо ни мо̀жем ут сига̀ да са даендѝсувам. И кату са мо̀леше той сфетѝ Тео̀дур, вѝде нѐгувиат изметкѐр и умету му зувѐха Уаро, о̀ти мо̀жеше и пла̀чеше да пѝсува сфетѐк му Тео̀дуру теглѝлуту и сѝлум му рѐче сфетѝ Тео̀дур са̀с ма̀лку гла̀с: чо̀ду мо̀е Уа̀ре, нимо̀й арнѝсува ут со̀е измѐт, ами да са даендисаш да гу пѝшиш сѝчкуту мо̀е теглилу. Той рѐче сфетѝ Тео̀дур и мо̀лкна дупуду̀ш.

Па̀к ло̀шиат ца̀р Ликѝниу, кату вѝде, о̀ти сфетѝ Тео̀дур ма̀лкна и ни мо̀жеше да лафо̀ва, нѐму са справѐше, о̀ти умрѐ сфетѝ Тео̀дур и прусо̀ди да гу уста̀вет на ко̀рстат ду у̀трениат дѐн. И той ста̀на сардит, та си утиде на нѐгувиат сарай. И сфетѐк Тео̀дура уста̀виха приз нащо̀т, прикуват на ко̀рстат о̀ти рѐкаха: той умрѐ. Ала пусредѐ но̀щ ангел го̀с-

подоф излѐзе ут нѐбу и уткувà сфетѐк Теòдура ут корстат, сетне гу пулюби и му рѐче: радувай са, Теòдуре, стратилàт на Иису̀са Христà, дòржи са да надвѝиш сàс имету бòжичку и истину Иису̀са Христà и гòспот е сас тѐбе, амѝ защò рѐче устàви та гòспот, мòчи да сфòршиш хюсмѐтет дѐту си фàтил, ѝщиш да дойдиш на гòспода да зѐмиш венчѝлу, дѐту тѝ | гòтфи гòспот.

50

Той рѐче àнгелат и утѝде си пàк на нѐбу. Пак сфетѝ Теòдур, òти вѝде да слѐзе у̀т кòрстат и нимѐше нѝкакаф зарàр на снàгата му, фàти да са мòли на бòга, псàлнуваше и ду̀маше: спулай тѐбе бòже мòи и цàр мòй, благусловѐн тфòету ѝме во вѐк и векòв, кàта дѐн и кàта чѐс слàвем тѐбе и мòлим тѐбе. Той са мòлеше сфетѝ Теòдур цàла нòш, пàк цàрет утринàта прусòди двамѝна сеймѐне, и умѐтата еднѐту му Андиоху, дру̀гету му Патрѝкион да утнесòт сфетѐк му Теòдору снàгата умрѐла, да гу фарлѐт на мурѐту, да гу ни зòмат християнете да гу ѝмат за помущ. И агà и утѝдаха сейменете и найдоха кòрстат фарлѐн на земѐта, пак сфетѐк Теòдура нимѐше, тугàва рѐче Андѝохот на Патрѝкио на дру̀гиат сейменин: ѝстина ду̀мат християнете, òти Иису̀с Христòс е воскрѐснал ут умрѐлите еи да е вдѝгнал и нѐгуват изметкѐр Теòдура и гу е зòл на нѐбу сас нѐгу, затува и гу нѐма ту̀ка. Пак Патрѝку, кату чу, утѝде пòблизу на крò[с]т и вѝде ху̀баве, чи нѐма сфетѐк Теòдура. И слàвеха бòга, кату вѝдеха сувà чу̀ду и викаха: велѝк е бòга християнцку и на сфетѝ Теòдура рѐкуха: мòлиме тѐбе, гòсподоф чилѐку, приѐми и нàс и нѝе сме християне. И вѐруваха на Иису̀са Христà на тòе чѐс и дру̀ги ут аскѐрет двамѝна пувѐруваха на гòспода.

И кату чу̀ цàрет, прувòдии нѐгувиат епѝтруп сàс трѝ стутѝни низàм да хи прибѝет. И кату утѝшли и тѝе вѝдели чу̀дуту и тѝе пуверувàха на Иису̀са Христà и млòгу ут людьѐте тарчѐха да вѝдет и на тòе дѐн млòгу ут ѐленете вѐруваха на бòга. Тугàва едѝн ут аскѐрет, имету му Лѐандрос, утѝде та рѐче на цàрет: да си жѝф, цàрю за млòгу гудѝни, да знàиш òти врю̀т людьѐте иракли̇цки устàвиха ѐленцките бòгуве и вѐруват на Иису̀са Христà ут млòгу магѐ ут магесникат Теòдура. | Кату чу̀ цàрет, млòгу са расàрди и прувòди джелàтин да му утсечѐ сфетѐк му Теòдуру главàта. Утѝде джелàтинат да стòри кату му рѐче цàрет и кату гу вѝдеха християнете да ѝде, ѝщеха да гу прибѝат, пак сфетѝ Теодур ни дàваше, ами хми рѐче: брàтие мой християне, нимойте са расàрдува зарадѝ цàрет Ликѝниу, защò той е измекѐр на диàволат и на нѐгувиат бубайку, пàк мѐне са пàда да идам на моѐту дрàгус Иису̀са Христà. И тугàф сфетѝ Теодур са пумòли и са прикòрсти и рѐче на нѐгувиат измекѐр: чòду мòе, Уаре, нимой устàве моету патѝлу, ами да гу пишиш сѝчкуту и днѐс, дѐту щà да у̀мрам да гу пѝшиш. И слет умиравлката да зѐмиш снàгата ми да е утнесѐш нà мòиат мемлекѐт на Евхàйта и тѝ да са рàдуваш и да са растòжиш и да вѐруваш на Иису̀са Христà.

51

И тугàва навѐде главàта му и джелàтинат му утсѐче главàта. Пак християнете му зàхо снàгата кòрвава сас лампàди и сас тимѝан и гу утнѐсуха на Евхàита и млòгу чудà прàвеше сфетѝ Теòдур.

На тѐе дѐне сувà е патѝлуту сфетѐк му Теòдору̀, б. х., кату чу̀хте бòлну мàлу, трѐбува дѐту слу̀шеме теглѝлуту и джелатòваниету на сфетцѝте, дѐту тѐглили тѝе да мàчиме и нѝе кòлкуту мòжиме да хи меса тѐхните рабути, защò затувà стàрите християне пѝсаха патѝлуту и теглѝлуту и джелатòванету и изѐтет, дѐту са тѐглили сфетцѝте и хи са

уста̀вили на кани̇̀гите да хи нахо̀даме, та да глѐдаме да пра̀виме и ни̇̀е кату пра̀веха ти̇̀е. Ни ищѐ сига̀ го̀спот да ста̀ниме мучени̇̀ци, защо̀ сига̀ нѐма ѐлене да джелато̀ват христиа̀нете, ами да живѐиме кату и̇̀ще го̀спот
52 и кату̀ | га̀лет сфѐтците, туга̀ва умѐсуваме са̀с сфетци̇̀те. То̀лкува и̇̀ще го̀спот ут сига̀шните христиа̀не, кату̀ ка̀зуват христиа̀нцките кини̇̀ги и христиа̀нцкият за̀кун той да̀ пра̀вет. Той и Христо̀с сами̇̀чек ка̀зува на̀ сфето̀ еванге̇̀лиу: ага̀ ма га̀лите мо̀ету за̀кун, ще да̀ слу̀шете. Тува̀ ште да̀ рече ага и̇̀стина га̀лиме Иису̀са Христа̀ трѐбува кату̀ ка̀зува на сфето̀ еванге̇̀лиу той и да̀ пра̀виме, туга̀ва сме дусту̀ени да̀ ви̇̀каме, о̀ти смѐ нѐгуви деца̀, защо̀ ага̀ пра̀виме хайрет кату̀ и̇̀ще Иису̀с Христо̀с и гу̀ слу̀шеме, туга̀ф ста̀нуваме чеда̀ бо̀жички кату̀ ка̀зува на̀ сфто̀ еванге̇̀лиу: кутри̇̀ту гу прие̇̀ха, тем да̀де да̀рба да са̀ ра̀дуват на божи̇̀ рай. Ами̇̀ ага̀ ни ра̀чиме да гу̀ слу̀шеме, да̀ пра̀виме кату̀ прусо̀ди, ста̀нуваме чеда̀ на диа̀вулат, защо̀ту диа̀володат ни̇̀куга ни слу̀ше кату̀ и̇̀ще го̀спот и фсѐа хасачи̇̀е и и̇̀ма хасѐт на́ людьѐте и ни̇̀ уста̀ве хи на раха̀т христиа̀нете ни̇̀куга, кату̀ ка̀зува сфети̇̀ Иоа̀н Богосло̀ф: диа̀володат е хайду̀тин и прибѝва людьѐте нѐлиу сна̀гата ами̇̀ и душѐта. Затува̀ ние, б. х., дѐту сме ха̀с христиа̀не, па̀да са на̀м да̀ пра̀виме кату̀ ка̀зува на̀шиат го̀спот Иису̀с Христо̀с и да̀ глѐдаме ху̀баву и да са̀ челасти̇̀суваме и да̀ и̇̀маме гулѐму даа̀нди̇̀суване, о̀ти ка̀зува Иису̀с Христо̀с: той дѐту са даенди̇̀сува на̀ ба̀лневи, той ще да̀ спасѐ душѐта му. Чуда̀та и пати̇̀лугу на̀ сфетци̇̀те, дѐту пеѐме пу̀
53 чѐрквите ка̀та | пра̀зник и ка̀та нидѐле какво̀ ка̀зуват да̀ пра̀вет христиа̀нете дали на̀ дида̀ксуват нас кини̇̀гите да са̀ смееѐме би̇̀с сра̀м или̇̀ да са секо̀ваме или̇̀ да ду̀маме пара̀тики ду̀ми. Не, б. х., ка̀зуват кини̇̀гите да [са]мачиме и да та̀рпиме и да са даенди̇̀суваме ага̀ на нахо̀дат на̀с ба̀лневи и да а̀рнисаме да пра̀виме грѐхуве. Ни ли беха сѐе сфѐтци и жѐни и мо̀шки кату смѐ и ни̇̀е. Ни ха̀ласели хи и тех диа̀вулат са̀с ба̀лневи кату̀ ха̀ла и на̀с и по-мло̀гу тѐх ха̀ласе и джелато̀ваше. Ами̇̀ ка̀к са̀ ти̇̀е даенди̇̀суваха и чуда̀ пра̀веха и ка̀кту ти̇̀е стапта̀ваха диа̀вулат, защо̀ ти̇̀е ни едѐха мло̀гу кату̀ едѐме ни̇̀е и са ни упи̇̀ваха кату са̀ упи̇̀ваме ние, ами̇̀ мо̀лба пра̀веха. Ти̇̀е не хо̀деха ка̀та дѐн да са̀ диво̀ват кату̀ ни̇̀е, затува̀ и̇̀мат гулѐм ихтиба̀р у̀т бо̀га и у̀т людьѐте. Затува̀ хми да̀де го̀спут да̀рба да упо̀дуват у̀т людьѐте диа̀вулете и да излеко̀ват сѐкакви бо̀лести и турлю̀ турлю̀ чуда правеха. Затува̀ сига̀ на ца̀рцку небѐсну да са̀ ра̀дуват на̀ бо̀жи рай, о̀ти пра̀веха измѐт на̀ Иису̀са Христа̀ са си̇̀чку со̀рце и о̀ти тѐглеха тегли̇̀лу и из[м]ѐт заради̇̀ вѐрата, о̀ти ни ра̀чеха да пра̀вет кату̀ и̇̀щеше диа̀вулат и ѐленете и ни̇̀ арни̇̀саха Иису̀са Христа̀ и̇̀мету. Ни̇̀а па̀к да ви̇̀диме какво̀ файдо̀ казанди̇̀суваме у̀т па̀рвите грѐхове ут ло̀шюти̇̀ите, дѐту пра̀виме дру̀гу
54 ни̇̀щу лю джендѐма на на̀шите ду̀ши | и захмѐт некра̀тен.

И какво̀ файдо̀ ви̇̀дехме ут мло̀гу я̀стиву и у̀т мло̀гу пю̀ву. Какво̀ казанди̇̀саме и ага̀ са даво̀ваме и са ра̀дуваме диа̀вулат и казанди̇̀сува бѐзверните и какво̀ файдо̀ и̇̀маме у̀т клѐпуве и ут кра̀мули и ут кавги̇̀, ага̀ са ка̀раме еди̇̀н сас дру̀к. За кутри̇̀ христиа̀нски ра̀бути и̇̀маме уму̀т да ни́ дадѐ на̀м бо̀жи ра̀й госпот. На кутро̀ мѐсту са нахо̀да на̀ сфето̀ еванге̇̀лиу и хи на̀ дру̀ги кини̇̀ги да̀ фа̀лет ра̀бутите, дѐту пра̀вет сига̀шните христиа̀не?

Ами̇̀ кутри̇̀ ра̀бути фа̀ли го̀спот, слу̀шейте, б. х., да ви ка̀жем защо̀ ас ни ка̀зувам мо̀ите ла̀фуве ами̇̀ го̀сподовите, дѐту ка̀зува на сфето̀ ева̀н-
Мат, гелиу: блага̀тички ти̇̀е, дѐту са су̀рмаси са̀с сарцѐту. Тѐ ще да̀ речѐ да
V, 8 ни и̇̀маме во̀тре на сарцѐту карѐс или ха̀сет, да ни смѐ у̀преш людьѐте

кату сфетцѝ и вòтре на сарцèту кату диàволе. Да ни смè утвòн упрèш людьтè пуклунèни, амѝ вòтре на сме пуклонèни и да ни смè кабадаие. Тугàва сме сурмàси на сарцèту, агà нèмаме грèхове и на душèта, òти агà сме утвòн на снàгата хỳбави, мѝрни, крòтки, пак вòтре да сме на душèта пòлни грèхове. Каквà файдà ѝмаме кату да ублечèш крàстаф чилèк сàс злàтцки дрèхи, каквà фѝдо му прàвиш, агà нèма рахàт ут болестòт, или да умийш чèшета утвòн и вòтре да е пулàшик. Той е и кàта чилèк, дèту мòчи да è упреш людьèте кату сфетèц, пàк душèта му грèховна. Той е пòеце грехòван кату кàзува и гòспот нà сфетò евàнгелиу: тишкò вàм, лѝцемèри. И каквò дубрò да прàви тòе чилèк, нèма файдà ут господа, защò гу прàви да гу фàлет людьèте, или мѝлустивна

55 прàви или мòлба или | дрỳк хаир каквòту да прàви той гу прави за лѝце. Ами ни[е], б. х., дèту прàвиме, да гу прàвиме заради гòспот, нимой зарадѝ людьèте.

Амѝ защò ва е стрàх и срàм ут людьѐте, пак ут гòспода нѝту хабèр ѝмаме. Слỳшейте каквò кàзува гòспода на сфетò евàнгелиу: ни мой да ва е стрàх ут людьèте, дету прибѝват лу снàгата, пàк на душèта ни мòже да му стòри зарàр, амѝ дà ва е стрàх ут гòспода, дèто мòже и душèта и снàгата, ут нèгу да ва е стрàх, нèму да прàвите хюсмèт. Той да бендѝса нàшѝат хайр, амѝ людьèте нèмат нѝту джендèма, нѝ божи рай. Затувà пàда да ни тèглиме хѝч касавèт. Каквò прàвет людьèте ни вѝдите ли нà сколèту, дèту пеèт децàта кàта еднѝ мòжет нèгувуту да си

Мат. X, 28

наỳчи и хѝч ни тèгли касавèт за дрỳгите, оти койту ги ни нàучи, той ще да е дèту егата. Тòй са пàда нѝе да прàвиме кàта едѝн за нèгувата си дỳше да тèгли касавèт, защòту имà сайбѝе нà дунèта да сòди кàта еднèк каквòту е прàвил или хỳбаву или лòшиу и гòспот е èце прàву и безправинò сòди и нѝ еднèму нѝ прàви зарàр нѝту грèхове, нѝту ще да спасè зарадѝ хайрниат, нѝту хайрниат ще да фàрли на джендèмат заради грехòвниат. Кàта едѝн каквоту е стòрил, такòф ще да му дадè, ката едѝн спурет рабутѝте му ще да гу фарлѝ на джендèмат.

Б. х. тàм нищòт да вѝдет лу двамѝна и труица лю̀дье нàшите грèхове, ами щѐт да хи вѝдет и да хи слỳшет хили и хилиàди и мѝри мириàди àнгеле и лю̀дье ще да хи вѝдет, агà ни рàчиме такà да са пукàеме и да хи кàжиме на духòвникат и да хи устàвиме да арнѝсаме да хи прàвиме. Кòлку срамутà, тугàф кòлку стрàшну, тугàва ага вѝдиме, òти

56 сме грехòвни и чèкат диàволете нàс да на грàбнат, да на форлòт фав стрàшнуту джендèмат. Стрàшен е тое ден, б. х., тòшко е тòе сахàт, брàтие християне. Притажен е тòе час, дрàг мòе брàтие, затувà трèбува ут сигà да са мѝслиме тèе рàбути, дèту щат да стàнат ѝстина, да са кахарòваме, да плàчиме зарадѝ нàшите грèхува, дудè сме на сàе динè да на испрустѝ нàшиат гòспот Иисỳс Христà, да ни харѝза божи рай цàрцку небèсну да са рàдуваме тàм, кату кàзува той самѝчек на сфетò евàнгелиу: благàтички са тѝе, дету плàчет тỳва зарадѝ тèхните грèхове, защòту тѝе щàт да са рàдуват на цàрцку небèсну сас врỳт àнгелете. Благàтички са тѝе, дету мѝслет умирàлка и дету ни гàлет динòфска рàдуста. Благà-

Мат. V, 4

тички са тѝе, дèту мислет умирàлцкиет сахàт и кàта чèс ваздѝшет ут либòце ут сарцèту, защò тѝа щат да са рàдуват и да са растòжет на цàрцку небèсну. Благàтички са тѝе дèту мѝслет стрàшниат дèн садòвие и са кахарòват, защò тѝа щат да са куртюлѝсаш ут джендèмат и ще да флèзат на Авраàмуву мèсту на божи рай. Найстина каматнина, найстина

радустà нə жювòт бес кахàр и бис бàлну, дèту нèма край на гòсподовоту цàрцку сàс гòсподовуту пòмущ и сас сфетèхи Богорòдици и сас сфетèк Теòдур, дèту тàчиме днèска и свры̀т сфетцииèт пòмущ сѝчките християне да са рàдуваме и на сàе динè и на дры̀га. Амѝн.

Τού αγίου Χαραλάμπου
[За свети Харалампи]

57 Начало: На гудѝните кугàту царỳваше бèзверниат цàр, ѝмету му зувèха Севѝрус, имèше на анадòлцката стрàна едѝн пашè лòш кату дѝвеч и ѝмету му зувèха Лукиàно...

69 Край:... И тà [сфета Галина, царувата дащере] устàнала дур живòтех мумà и чѝста девойка и са пусфетѝ и утѝде на бòжи рай и тà да сà рàдува сàс Иисỳса Христà и сас àнгелете и сàс сфетѝ Харалàмпу и сàс врут сфетцитè. Амин.

Следва бележка (под линия): 1859 *τῆ νοεμβρίου* 7 сфети харалàмпу пустрадà фàф февруàриу мèсец фàф десèти дèн..... геòрги радиуф писаха сфетèму харалампу чудата. Амин.

Λόγος είς τὴν πεμπην κυριακῆ του Λουκάς. *Κεφ.* 15 *στιχ.* 12
[Слово в петата неделя по Лука]

70 Начало: Дойде врèме тà умрè сиромàхат и зèха гу àнгелете, та гỳ занèсоха на кулèнуту Авраàмуву. Умрè и богàтиат и пугребаха гу....

78 Край:... Ами стàнува и бèз един... вода и без дарвà и без да ни развàлеш сиромàхуту му софчèту и да нàучеш пудѝн аджамѝа куга гу вѝдиш да ще се пугреши и то век... една милустива. Амин.

Слòву зарадѝ пророк Илѝе

79 Начало: Человèк, дèту гàли да дидàксува вази б. х. трèбува да ѝма чèтри дàрби ут гòспода. Пòрву да е правуслàв хàс християн, да ни гàли армèнцката вèра, ни фрèнцка, нѝ една ут дрỳги вери....

104 Край:...Затувà бл... трèбува да глèдаме да ни заптѝса нàшите сарцà ни èдин ут тèе гулèми грèхове, защò ката едѝн мàлку дàрву сас кулай гу извàдаш, амѝ гулèмуту трèбува и пò млòгу захмèт да гу извàдиш. Такà и греховèте. Затувà ни мой прàвиме грèхове, ами да гледаме да са диурдòсаме кòлку ѝмаме да са кайме, да хи уставиме, да даде гòспод данò ѝдиме на цàрцку небèсну во вèки живòт сàс гòспода да сме сас сфетà Бугурòдица и сас сфетѝ Илѝе и сас врỳт сфетцѝте и на сàе динѝе и на дрỳга. Амин

На Карстòвден дидаксувàние

105 Млòгу хỳбаву и млòгу радустà има днèска мòе душèта, бл..., агà глèдам вàм кàк са сбрàхте врỳт и глàдам кàк ѝмате сàрце да слỳшете госпòтцките дỳми, затувà и àз èм са рàдувам, агà глèдам вàм да ма слỳшете, ем са рàдувам, ем фàлим вàм, защо благàтички, катỳ кàзува гòспот на сфетò евàнгелио, и прèблагатички са тѝе, дèту слỳшат гòсподовото слòву и вàрдет гу. Пàк за нèгу, дету мòчи да кàзува гòсподовите чудà,

ка̀зуват кини̏гите: блага̀тички тѐе, дѐту ка̀зуват на ху̏бави лю̀дье, дету слу̏шат. Затува̀ и вѝе са сбра̀хте днѐска сас ху̏баву са̀рце да са прико̀рстите на чи̏сниат и жи̏вутво̀рну ко̀рст и дру̏гу да слу̏шете дида̀ксувание. Затува̀ трѐбува да̀ утфо̀рите душо̀вните и сна̀жните уши, да са сѐтите ху̏бавите думи да ни забурѐвате.

Днѐска чи̏сниат ко̀рст вознѐсе наго̀ре, бл. х., и диа̀волете па̀тнат до̀лу, днѐска ко̀рст вознѐсе са ут го̀ре и правосла̀ви христи̏ане са ра̀дуват, днѐска го̀сподовуту ко̀рст зав[-б]и̏те на диньѐта и нѝе ста̀нахме госпо̀дцки лю̀дье, защо̀ ут куга̀ са вѝди чи̏сниат ко̀рст, ут[т]у̏ка сѐтне са нау̏чихме да вѐруваме на отца̀ и сина̀ и сфета̀го ду̏ха. Ут куга̀ ко̀рст излѐзе, загу̏биса ѐленцката вѐра, ут куга ко̀рстат излѐзе ни ѐдин ут стра̀х ут умира̀лката, диа̀волете са тра̀сет, еленцките бо̀зи и сига̀ ни е́дин нѝ са пукла̀не, уткуга̀ чи̏сниат ко̀рст излѐзе на диньѐта еленцките чѐркви пати̏сат и ко̀рста са вѝдели вру̏т христиа̀нцки чѐркви. Соѐ корст вѝдели диа̀волете на Голгута̀ пуби̏т и са упла̀шили, со̀е ко̀рст вѝде джендѐмат и тра̀се, со̀е ко̀рст вѝдели христиа̀нете и са ра̀дуват, сое ко̀рст проро̀ците сас мло̀гу тюрлю имѐна гу фа̀лет. Давид потно̀та госпо̀дцку зувѐ гу: вознесѐте го̀спода бо̀га на̀шего и кла̀неите се поднозеио негу̏ его. Пак проро̀к Давид месту зувѐ гу: внидем воселѐние его поклонѐм са на мѐсту, идѐже стоѐсте нозѐте его̀. Зувѐ гу туѐга, па̀к той проро̀к рѐче: туѐга пра̀вда, туѐгата ца̀р чифуту тфо̀йе. Зува̀т гу па̀к пуро̀ци туѐга я̀ка. Па̀к тоѐ проро̀к: туѐгата ще да ти пратѝ го̀спот ут Иерусали̏м. Зува̀т гу патерѝца, па̀к тоѐ проро̀к Дави̏д: та̀егата твоѐ и патерѝцата тѝе мене развеселѝ. Зуво̀т гу живо̀тну да̀рву, пророк Соломо̀н да̀рву живо̀тну навру̏т на тѝе лю̀дье, дѐту ѝмат уму̏т на го̀сподете. Зуво̀т гу да̀рву рахсадену блѝзу ду вудѝ, той ще да речѐ во̀тре на кини̏ги. Зувот гу лиша̀н, проро̀к Дави̏д: да̀де го̀спот на тѐе, дету гу га̀ле лиша̀н да хи бра̀не ут диа̀волцкуту ба̀лну. И пак проро̀к Давид: сто̀ри го̀спот сас мѐне лиша̀н ху̏баф да вѝдет мо̀ите душма̀ни да усрамутѐт. Пак, проро̀к Ийл рѐче: ще да дадѐ го̀спот лиша̀н на лѝцету на̀ людьѐте, дету са пуклунѐни, Сое ко̀рст-прилѝчеше Исаа̀к ага̀ варвѐше на гора̀та та но̀сеше дарва̀та. Со̀е ко̀рст прилѝчеше Иа̀коф ага̀ пулю̀би на кра̀йат на Иосѝфува туѐга, защо̀ зна̀еше, чи ще да са пукланет христиа̀ните на чи̏сниат ко̀рст | на Ису̏са Христа̀. Туѐга заради̏ ко̀рст ту̏ри раки̏те му на вну̏ците му и хѝ карсто̀са раки̏те му ва̀рх деца̀та, дѐсната ро̀ка на лѐвата стра̀на пак лѐвата ра̀ка на дѐсната стра̀на на глава̀та на деца̀та хми тѐхни благуслувѐше да пруко̀псуват. Со̀е ко̀рст прилѝчеше Муисѐува туѐгата, дѐту пра̀веше чуда̀та на Мусу̏р. И пак сое ко̀рст прилѝчеше ага̀ сто̀ри ко̀рст та са уделѝ мурѐту да прика̀ра чифу̏тете ут дру̏гата страна̀. И пак соѐ ко̀рст прилѝчеше Моисѐувата туѐга ага̀ утрѝ ка̀мен та излѐзе во̀да и пѝха чуфу̏тете. И сара̀ка, дѐту зака̀чи Моисѐй змиѐта на пу̏сту мѐсту и той на чи̏сниат ко̀рст прилѝчеше и сфетѝ Мосѐи куга̀ простѝраше раки̏те кату ко̀рст ста̀нуваше, затува̀ надвѝха туга̀ва чефу̏тете, пак ага̀ сфиѐше раки̏те му па̀к надвѝеха дру̏гите. Па̀к и проро̀к Исайа куга̀ гу принѝсаха чуфу̏тете и той прилѝчеше чи̏сниат ко̀рст. И проро̀к Елисѐу и той сто̀ри ко̀рст сас бра̀два. Пророк Иеремиѐ и той за чи̏сниат ко̀рст рѐче: и ще да ту̏рет да̀рву на хлѐбат защо̀ чифу̏тете ту̏риха да̀рву на Ису̏са Христа̀ на сна̀гата му, защо̀ господовиат сна̀гата е истину хлѐб. Ису̏с Христо̀с самѝчек зѐ хлѐб на раки̏те му и рѐче на ученѝците му: зѐмите, ѐште со̀е е моета сна̀га, сое чи̏сниат ко̀рст.

106

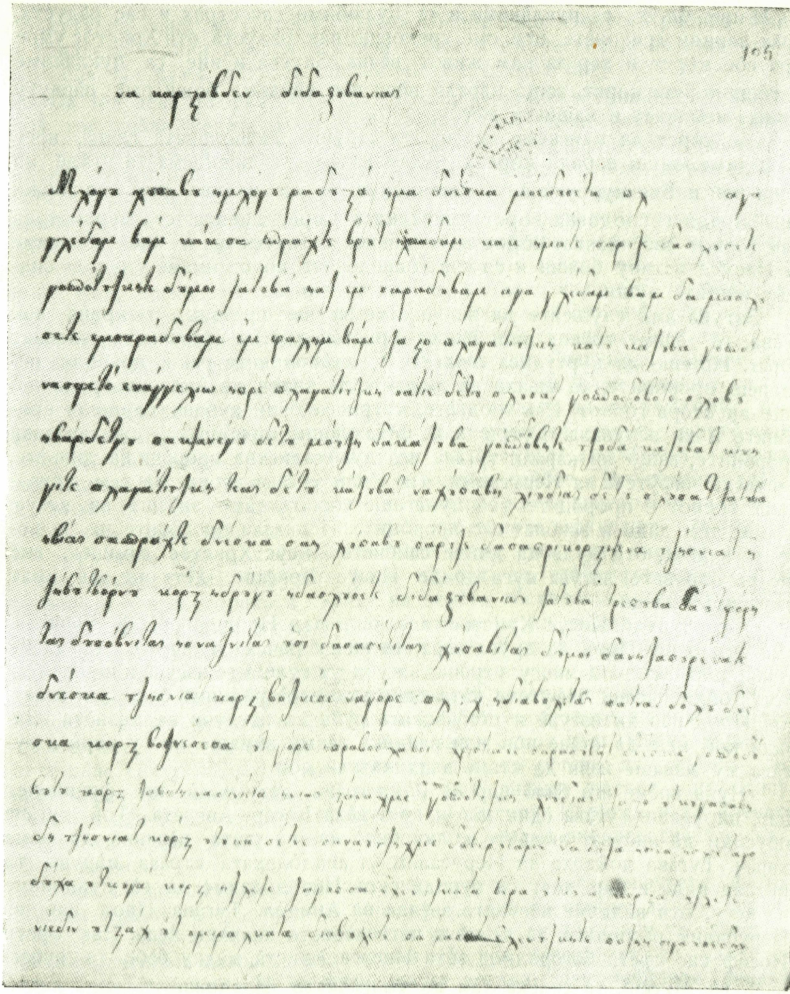
Пс. VIII, 5 Р.ПС.

тие, XII

107

тие, XVII

ход и сл.

Начало на поучението за Кръстовден

И ние, бл. х., са пуклàнеме и гу пулю̀бимe сас стрàх и сас рàдуста, стрàх зарадѝ греховѐте, оти сме грехòвни, пàк радустà оти Христòс умрѐ варх сòе корст и харѝза нàм живòт вѐчна. Затува и ние са пукланиме на гòсподовуту кòрст, защò зарадѝ нѐгу пàк нàйдиме божи рай, пàрвуту

108 нàшиа | мемлекѐт и нашѝату мѐсту.

Сòе кòрст да вдѝгнеме висòку да струшѝ диàволцката глàва, нѐгу да фàлиме, защò зарадѝ кòрстат Адам излѐзе ут джендѐма та утѝде на божи рай и Ева куртулѝса ут джендѐмат, та са радува сигà на божи рай̀. Зарадѝ гòсподовиа кòрст умирàлката умрѐ, динята се меремàтиса Пак гòспот сас чѝсниат кòрст врỳт динята са пусфетѝ и ниѐ вѐруваме на Иисỳса истину бòжии и са сòе гòсподовиат кòрст ѝмаме умỳт да спасѐме нàшите дỳши.

Затувà амѝ слỳшейте да ви кàжиме за сòе прàзник ут крайа кàк стàна, тà тàчиме гòспод нàш Иисỳс Христòс днѐска прàзник та чѝсниат кòрст. Ищеше да куртулѝса людьѐте ут диàволцките раки, прувòди пòнапреш прорòците, тà казаха на людьѐте да знàет, да ѝмат хабѐр каквò ище да стòри гòспот. Пàк людьѐте, кутрѝ са билѝ хубави, слỳшели прорòците и хи вѐруваха. Кутрѝ пàк бѐха лòши, прибѝваха, джелатòваха прорòците, защò хи кàрали тугàва агà духòдали тѝа прорòци на диньѐте, царỳваха чифỳтете на Иерусалѝм. Тѝе билѝ тугàва вѐрни. На тем прувàдаше гòспот и прорòците, тѐм пумàгаше гòспот, тàмо знàеше за нѐгуф лю̀дье, тѐм дàде и закòнат сàс прорòците. И кàзали прорòците на людьете да знàите, оти дудѐ да дойде сайбѝета Иисỳс Христòс самѝчек, вие ще да царỳвате, затува куга доиде Иисỳс Христòс, дѐту ще да имат умут врỳт изѝци.

И са пурудѝ Иисỳс Христòс агà бѝл цар Ирод ни бѐше чуфỳтин, амѝ òти бѐше Ирод на дрỳга вѐра, та нѝ гу рàчеха чуфỳтете да стàне

109 тѐхин цàр, затувà и млòгу утрѐпи, загỳби ут гулѐмите изгурѐ и кинѝгите, | дѐту били пѝсани чифỳтете кàта едѝн ут кутрà роднина бешѐ дà знàет, тòй Ѝрод цàр хи изгурѐ и пòпуфцката рỳба хи заклỳчи на хазнѐта. Зарадѝ кой ѝще дà стàне пòп илѝ владѝка та му зѝмаше млòгу парѝ и тугàва му дàваше ѝзин да стàне владѝка или пòп.

Нувà врѐме агà билò цàр нà Рòма грàда, дѐту сидѝ сигà фрѐнцкиет цàр, царỳваше тугàва ѐдин цàр и гу зувѐха Кѐсар Àвгуста. Той тугàва прусòди да пѝсуват людьѐте кòлку билò нà нѐгувата цàрнина дà зѝма

г. V, харàч. Тугàва дòйдоха нà Иерусалѝм ỳт анадòлцката стрàна цàруве, та

—13 пѝтаха кадѝ е цàр, дѐту са пуродѝ сигà. Нѝа дòдахме да сà пуклонѝме нà нѐгу, òти вѝдехме нѐгувата звѐзда нà Анадòл. Тугàва Ѝрод цàр нà Иерусалѝм расòрдиса, тà присѐче четернàдесте хилиàди децà. Пак сфетѝ Иосѝф сас сфетà богорòдица зѐха Иисỳса Христà, мàлку бѐбе тà пубѐгнали нà Мусю̀р, та сидѐха тàм до умирàлката Ѝродова.

110 Кугà умрѐ Ѝрод разделѝха децàта му цàрнината нà | четѐри делà.

т. II Тугàва пàк Иисỳс Христòс увàрнаха ут Мусỳр сàс сфети Иосѝф и сàс майка му та дойдоха та сидѐли на грàда Назарѐт. Кугà станà гòспот дванàдесте гудѝни та хòди на чѐрквата та дидàксуваше, тугàва бѝл цàр на Иеросалѝм Архѐлао, сѝн на Ирот. У тỳка мàлку умрѐ и сфетѝ Иосѝф. Архѐлау царỳваше врỳт дѐвет гудѝни и умрѐ бис дѐте. И кѐсар Аугусту царỳваше тугàва на Рòма чѐтри дѐне* и шѐс гудѝни и умрѐ и устàви и

*„Четри дне“ — грешка вместо четиридесет, император Август е управлявал 46 години.

царцкуту на синат му Тиверу. Тугава госпот наш Иисус Христос беше на тридесте гудини и фати и стори сефте и дидаксуваше на людьете и казуваше тее думи, дету са писани на сфето евангелиу.

На тее дене фториат син на Ирот, дету прибй четринадесте хиляди деца, той упади жената му и зе братувата му жена, затува и пророк Иоана крастител гу караше. Ага Тиверио стори на царцкуту осемнадесте гудини, тугава распериха чуфутете на корст нашиа госпот Иисуса Христа снагата му. Защо са сое кулаи утиде госпот наш на джендема, та куртулиса ут там верните людье, та хи уткара на божи рай, та хи устави и пак зе снагата ут кропат. На трите дене воскресна и гу видели и низамете аскерет, тие дету чували на гробат да ни дойдат апостолете да гу замат. Кату воскресна госпот ут гробат, утидаха низамете, та рекли на чуфутете сое: ниа га гу видехме та воскресна. Пак чифутете дадаха млогу пари на аскерет да рекат, оти украднаха гу апостолете негу.

Мат. XXVIII, 14

Пак госпот четридесте дене ут Велиден ду Спасувден ходеше пак сас апостолете и сас сфета Бугуродица. | И на Спасувден вознесе са госпот на небу да пруводи сфети дух на апостолете да хи учи врут изиците, та хи пруводи на врут диньета да казуват на людьете сфето евангелиу. И апостолете тугава мочеха да дидаксуват людьете да веруват на господа Иисуса Христа, оти той е истину сайбие. Пак госпот харйза дарби млогу на апостолете, ала по-млогу дарба имеха апостолете та правеха млогу чуда, защо какво да беше рекли апосталете, стануваше — болни людье направели страви, слепи са направели сас очи, кату ищеха апостолете стануваше. Пак чифутете кату видели да стануваха млогу чуда, сбраха са пак и сториха и скриха на земета господовиат гробат и господовиат корст, защо ут хасет, дету имали да ни гледат да ходет християне да са пукланет на господовиат гроб и на чисниат корст, и мислили, оти да мочет да са загубет и апостолете и да сфарши Иисуса Христа верата. Тие чуфуте сторили сова ут хасет, дету имали на Иисуса Христа и имеха умут, оти ще да са загубет апостолете и тие малку християне, дету било тугава малку. Ала пак госпот наш Иисус Христос, дету знае сичку какво ще да стане дусетне, хи устави да заровет чисниат корст на земета да ни изгури, оти знаеше госпот наш Иисус Христос, оти млогу гудини сетне ще да изгури Иерусалим ут еленете, затува хи устави да гу скриат, сетне да гу имаме ние християнете кату га гу имаме.

111

Деяния, II

Пак Пилат, дету беше пашие на Иерусалим ага чифутете фатиха Иисуса Христа | и гу отведаха ворзану на Пилата пашие да гу джелатова. Той пашета Пилат са сети, оти ут хасет гу фатили и ут хасет гу убедиха, кситаса дваш и триш нашиа Иисуса Христа, та ни найде ни един кабахат, йщеше да гу пусне да гу остави. Пак чифутете рекаха: врют ти ага уставиш согувана, ага нищеш да гу прибийш, ни си царцин чилек, той сбира аскер и йще да стане цар, да земе царцку ут Тевериу. Ти ага ни слушеш нам, ние ще да кажиме на царет, оти и ти си ортак сас тое. Тугава Пилат пашие уми си раките сас вода. И жената му пруводи хабер да ни са намесува. И рече: да ни имам таз грех ут кортфа му ут сое чилек, защо той нема нищу кабахат. Тугава чифутете рукаха врут: карфта на сое чилек да е варх нас и варх децата наши, защо ние закон имаме и по нашиет закон достоен е за умиралката, защо той рече, оти е син божий, и рече, оти едно е сас госпоте. Тугава Пилат пашие

112

Мат. XXVI Лука XXIII

т[-д]àде Иисỳса Христà на чифỳтцките рòки, та гу стòриха чифỳтете катỳ знàеха тѝе врỳт.

Сòе Пилàт пашѝе утѝде сèтне нà цàрет Тивèриу та кàзваше сѝчку 113 кàк воскрèсна Иисỳс Христòс и кàк апòстолете нèгу прàвет чудà и кàк там на Иерусалѝм са наплòдет християнете, и цàрет вèруваше на Иисỳса Христà и мѝлуваше християнете лю̀дье и прувòди бумбашѝре, та фàтили Ирод, дету прибѝ сфетèк Иоàна крастѝтела, Иродиàдата и дащерèта хми, дету игрàла и хи джелатòваше млòгу и гулемцѝте чуфỳте ут Иерусалѝм и хи загỳби врỳт сàс млòгу изèт. Пàк мумàта, дèту игрàла упрèш Ирод та утвòри земèта, та хи пугàлна упреш майка хи, агà бѝла още майка хи жѝва. Ут тỳка сèтне умрè Тивèриу цàр и стàна друк цàр, името му Гáйо, ала тои лòш чилèк чèтри гудѝни сидèл на цàрцку. Той джелатòваше и Пилáта пашѝе и гу загỳби. Тугàва чифỳтете вдѝгнали глàва и млòгу кабахàт прàвили, затувà и èленете млòгу ут тèх прибѝха

Мат. XIV

Тугàва имèше на Иерусалѝм пашѝа и гу зувèха Агрипан Ирòдин Той Ѝрод прибѝ сфетѝ Иàков и мòчеше да прибѝе и сфетèк Пèтра, ала гòспот прувòди àнгел ут нèбу, та гу извàди ут хапусанàта. Той Ирод умрè сас лòше умирàлка, защò червясà му са снàгата му и гу извàдиха жѝву чуфỳте. Унувà врèме стàна патрѝка на Иерусалѝм сфетѝ Иàков *αδελφόθεος*. Чифỳте тугàва пàк ни сидèха мѝрну, амѝ лу прàвеха чèстиш кабахàте на цàрет, защò гòнеха хасèт на апòстолете и на Иисỳса Христà. На тèе дèне стàна на Иерусалѝм пашя̀ на Ирод мèсту и на Агрѝпа дрỳк чилèк и нèгу зувеха Агрѝпа. Той имèше женà християнка, имету хи Верникѝ. И за сае кàзаха [а]пòстолете и хи фàлете.

Тугàва умрè пàк цàр Гайу и стàна дрỳк цàр, ѝмету му Клàндиу. Ту- 114 гàва стàна гулèма глàдна скапѝе, | катỳ кàзуваха тугàва апòстолете.

Пак чифỳтете ни здèха мѝрну, ами фѝрехалаха апòстолете християне, дéту тугàва билò мàлку на Иерусалѝм. Тугàва цàрет дàде ѝзин на аскèр та развалѝха млòгу кòщи чифỳцки на Иерусалим. Пàк кòлку чифỳте сидèха на Рòма хи упòди цàр ут грàда, защо ни здèха кату лю̀дье мѝрну, амѝ лу крàмули курдѝсуваха. И сѝчку сувà патѝлу тèе чуфỳте, защò прибѝха Иисỳса Христà бис нищỳ кабахат. Умрè и тòе цàр Клàндиу и стàна цàр на нèгувуту мèсту Нерон. И той царỳваше 14 гудѝни и еще лòш чилèк той наврỳт цàруве. Той пòнапрèш стòри сефтè да фѝри и да джелатòва християнете. Той прибѝ и сфетѝ апòстол Пèтру и сфетѝ апостол Пàулу и млогу още и ут апостолете и ут християнете той прибѝ. Тугàва умре и пашята на Иерусалѝм, името му Фѝстос. Тугàва чифỳтете вдѝгнали глàва, та прибѝха сфетѝ Иàков. Той билò патрѝка на Иерусалѝм и упòдиха и дрỳгите апòстолете ут Иерусалѝм.

И катỳ чỳ Нèрон цàр, оти чифỳтете на Иерусалим вдѝгнали глàва, прувòди фермàн на анадóлцката стрàна. Имèше едѝн сераскèр, иметỳ му Уеспесианò, та вдѝгна врỳт аскèр да ѝде на Иерусалѝм. И утѝде на Иерусалѝм, ала òти ѝмеше èка калè, ни мужѝ да стòри нѝщу, амѝ чифỳтете излèзаха, та млòгу аскèр развалѝха ут цàрцукуту. Затувà хи ỳстави, та утѝде на грàда Кесàрие, дèту са нахòда на Палестини е там да утпучине аскèрет.

На тèе дèне умре Нерон та стàна друк цàр, името му Гàлва и той седем мèсеца царỳва и умре, и гу прибѝха, та стàна цàр дрỳк, иметò му 115 Одоф* и той | три мèсеца. Тугàва стàна млòгу расбòркану на аскèрет. Затувà

*Одоф = Отон.

тоѐ аскѐр, дѐту билѐ на анадѐлцката стрѐна, стѐрили цѐр техни сераскер Уеспесиѐн. Тугавѐ Уеспесианѐс утѝде на Рѐма, та стѐна и на Рѐма цѐр. Тои Уеспесианѐс имѐше двѐ сѝнове, та хи стѐри и тѐх цѐруве. Тои дета гу̀ зувѐха Тѝту, гу устѐви сас млѐгу аскѐр да мо́чи Иерусалѝм, пак дру̀гуту, дету зувеха Домитиано, гу прувѐди пу друки, дету ни рѐчеха да са пукла́нет. Пѐк Тѝту, дѐту мѐчеше на Иерусалѝм стѐри тѐм двѐ гудѝни и затвѐри чифу̀тете вѐтре. И чифу̀тете ут гладиѐ едѐха си децѐта хми. Сетне зѐ Тѝту Иерусалѝм и хи изгурѐ и хѝ развали и ни устѐви едѝн кѐмен варх дру̀к. Тугѐва сфѐрши гѐсподовата ду̀ма, дѐту рѐче на сфетѐ евѐнгелиу, оти на Иерусалѝм ни щѐ да устѐне кѐмен вар кѐмен.

Лука, XXI, 6

И ут кугѐ воскрѐсна Иису̀с Христѐс, тугѐва стѐнали 40 гу̀дини. Тугѐва цѐр Уеспесианѐ цару̀ваше 10 гудѝни и умрѐ и стѐна цѐр синѐт му Тѝту. И той слет двѐ гудини умрѐ, та стѐна цѐр брѐт му Дометианѐ. Той фѝреше чифу̀тете и агѐ нахѐдаше чифу̀тин, прибѝваше гу. И вар христиѐнете еце бѝл сардѝт и хи фѝреше и хи джелатѐваше млѐгу, ала сѐтне са пукѐе и арнѝса да джелатѐва христиѐнете. Умре и тоѐ цѐр, цару̀ваше 12 гудѝни. Слѐт нѐгу стѐна цѐр Онѐри и една гудѝна и умрѐ, сетне цару̀ваше Траиѐн 20 гудѝни. Сѐе еце джелатѐваше христиѐнете и млѐгу мученѝци стѐнали ут христиѐнете. Амѝ прѐвите нѐгувите лю̀дье, кату̀ вѝдеха, оти джелатѐваше христиѐнете и мѝли хми беха и мѐлеха гу да арнѝса да хи джелатѐва.

На унувѐ врѐме ага цару̀ваше Траиѐн | са пусфетѝ сфетѝ Игинѐт богоносец фав Рим и дру̀ги млѐгу. Умрѐ и Траиѐн и стѐна цѐр Андрианѐ и гу зувѐха Елѝ. Той расбулѐ гулѐма бѐлес и хѐдеше ут касабѐ на касабѐ да трѐси ля́кове да се излекѐва. И утѝде и на Иерусалѝм и кату вѝде развалѐна, просѐди да гу припрѐвет лу чѐрквата да ни правет. Кату чу̀ха чифу̀тете, оти грѐда Иерусалѝм сбрѐха са млѐгу и сѐднаха вотре, алѐ диѐволат, дету хи халаше фсѐ, пѐк нѝ хи устѐви на рахѐт, амѝ пѐк вдѝгнаха глѐва и стѐриха цѐр дру̀к ут тѐх, ѝмету у му Вархуливан. Тувѐ кату̀ са нау̀чи Андрианѐ цѐр рѝмцки, прувѐди аскѐр млѐгу вар тѐх и убикулѝха Иерусалѝм сас аскѐр и нидѐваха да флѝза вѐтре хранилка и и умрѐха вру̀т за глѐт. Сое сѐтнуту развалѐну на чифу̀тете.

116

Тугѐва кату са крѐтиха чифу̀тете и тѐхин грѐда Иерусѐлим запустѐ. Тугѐва прувѐди цар кѐсар да ѝдат вѐтре ѐленете и пѝса стрѐшен фермѐн още пратк* да ни здат вѐтре чифу̀те. Тугѐва е́ленете напрѐвиха ѝдул на цѐр Андрианѐ. Тугѐва са сфѐрши ду̀ма гѐсподова, дѐту кѐзува на сфетѐ евѐнгелиу: агѐ вѝдите идулу да курдѝсат на Иерусалѝм, дѐту кѐзува пророк Данийл да здѝ нѐ сфетѐ мѐсту, тугѐва чифу̀те да бѐгат пу гурѝте. Сигѐ ут порвуту развалѐние, дѐту стѐнаха прѝс гудѝните цѐре Тѝта, сѝн на Еспѐсиано ду сѐтнуту развалѐну гудѝни 50.

Тугава са сбрѐха на Иерусалѝм и стѐриха владѝка едѝн сфетцкѝ чилѐк, ѝмето му сфети Мѐрку. Тугава учѐха са христиѐнете кадѐ е билѐ гурѐта Голготѐ, дѐту прикувѐха чифу̀тету гѐспода и бѐше мѐсту захѐкану ут чифу̀тете и ходѐха христиѐне та са пуклѐнеха, ѐла ѐленете каскандѝсуваха | христиѐнемтем стѐрили на [н]увѐ мѐсту ѐленцка чѐрква. Тугѐва христиѐнете арнѝсаха да хѐдет да са пуклѐнет тѐм да ни рекѐт ѐленете, ѐти са пуклѐнет на тѐхната вѐра. Ут ту̀ка сѐтне заминѐ млѐгу врѐме и христиѐнете забурѝха дѝбудус мѐсту, дету бѐха прикувѐли гѐспода. И агѐ умрѐ цѐр Андриано, стѐна цѐр Андон, дету гу зувѐха ἐνσεβίς. Той ца-

117

* Пратк=навярно грешка вместо кратък.

рўва 22 гудини. Слѐд нѐгувата умирàлка стàна цàр Мàрку, дету гу зувѐха Аврѝлиу. И децата му нѐгуви царўваха 18 гудѝни и кату умрѐ уйр, стàна цàр Кòмит 12 гудѝни. Ну слѐт нѐгу стàна цàр Асертѝн 6 мѐсаци, слѐт нѐгу стàна цàр Севериàн 18 гудѝни и кату умрѐ и той стàна цàр Карàкал гудѝни*. Сѐтне слѐт нѐгу стàна цàр Тоа Кринос една гудѝна, слѐт нѐгу дрўг Антòниò IX гудѝни, слет негу Алексàндриос 13 гудѝни, Тугàва имѐха рахàт християнете, защò майка му нà цàрет бешѐ християнка. Слѐт нѐгу стàна цàр Максимиано 3 гудѝни. Сòе млòгу душмàн бешѐ нà християнете, защò хи джелатòваше и ферман извàди кадѐ са нахòдаше християн да гў прибѝет бис да ни ѝма нѝщу кабахàт, лу затувà, òти вѐрува на Иисўса Христà. Умрѐ и той и стàна цàр Пупѝниос мѐсец трѝ, слѐт нѐгу стàна цàр Гордиàн 6 гудѝни, слѐд нѐгу Филип царўваше и тои 7 гудѝни. Той билò християн, алà душмàнин, Дѐкиу гу прибѝ, и стàна той цàр | 2 гудѝни, алà млòгу бàлну бѐше на християнемтем, защò иѐце бешѐ душмàн на християнцката вѐра. И млòгку са пусфетѝха тугàва и стàнали мученѝци. Слѐт нѐгу стàна цàр Вулусиано 3 гкудѝни, слѐт нѐгу Клàвдиу двѐ гудѝни, слѐт нѐгу Авлерианос 6 гудѝни, Уалѐриу и Галѝниу 15 гудѝни Сòе пàк фѝреше и джелатòваше християнете. Слѐт нѐгу Клàндиу 2 гудѝни, слѐт нѐгу Аврѝлиу 6 гудѝни, слет негу Тàкио и Флориано 9 мѐсеци. Послет стàна цàр Пòрву 6 гудѝни, ну слет нѐгу Иàро сас децàта му царўваше 2 гудѝни. Слѐт нѐгу Диоклетианò и Максимианò диàвулцку чѝфт 29 гудѝни. Тиа млòгу джелатòваха християнете и врўт гулѐми сфетцѝ на тѐе гудѝни са пусфетѝха.

Слѐт тѐе стàна цàр Галѐлиу и Максѐндиу, сѝн на Максимилиано 9 гудини. Максимиано царўваше на Анадòл, пак Максѐндиу на Рòма, алà и двамѝната бѐха вар християнете кату дѝвече.

На тѐе гудини царўваше и сфетѐк Костадѝну бубайка му, имету Констанà Еглитѐра, дѐту царўва сигà игилизет цàр. Той бѐше ѝеце мѝран цàр и гàлеше християнете и ѝеце хи мѝлуваше зѐщ бѐше ѝеце милузлѝф и кротак ут пòрву. Амѝ цàр Максимиàну емем християнете прибѝваше и хми зѝмаше имàньету, ем ѐленете са чўдеха каде да скрѝат | жѐните хми, защò хи фѝреше, затувà нѐ имали рахàт ут нѐгу врўт гулемците, амѝ скрѝваха тѐхните жѐни и дащерѐте.

Тоѐ лòш цàр, кату вѝде сфетѐк Костадѝна, òти стàнуваше прукòпсан юнàк, каскандѝса и фàти хасѐт за нѐгу и ѝщеше да гу прибѝе, защò врацòваше на ѐленцките врàцки и му реклѝ диàволете, òти сфетѝ Костадѝн щѐ да стàне гулѐм цàр и ще да развалѝ ѐленцките ѝдоли и ще да стòри християнемтем чѐркви, затувà мòчеше да найде кулай е да гу утрòви, е да гу прибѝе, алà гòспот тѐглеше касавѐт зарадѝ християнете и нѝ гу устàви ами гу брàнеше. Затувà и сфетѝ Костадѝн пубѐгна ут тàм, та утѝде на бащà му и гў найде болан. Тугàва бубайка му гу стòри цàр и гу устàви да царўва на мѐстуту му, и той умрѐ тугàва, Кугà стàна сфетѝ Костадѝн цàр беха гудѝни от Иисуса Христà рождествòту 306 на мѐсец юлѝу 25.

Пак Максимиано, той дѐту царўваше на Рòма, млòгу изѐт дàваше на християнете и ни стѝгаше, òти сюрдисўваше християнете и хи прибѝваше и хми зѝмаше имàняту тѐхну, ами фѝреше и хàлаше чўжди жѐни и млòгу лòши рàбути и зал[-р]àр прàвеше не людьѐте и ни мòжеме сигà да хи кàзуваме.

118

119

---

*,Броят на годините непосочен, той е 7 години. 'Εσεβις=благочестив.

Тугàва кату чỳха рѝмцки чурбажѝе заради̇̀ сфетѝ Костадѝн, òти е хỳбав и милузлѝф цàр, гу прувòдили хабѐр и кинѝги и гу мòлеха да ѝде на Рòма, да хи куртулѝса ут лòшиат цàр Максимиано, да хи зѐме той. И сфетѝ Костадѝн катỳ милузлѝф цàр милỳваше, катỳ хи вѝде, òти гу мòлеха сас сàлци и мѝслеше и мòчеше се да найде кулай кàк да хи куртулѝса. Амѝ пàк страхòваше ут Максимиàно, òти бѐше йеце магѐсник

120 и лу сас магѐ надвѝваше | на дрỳги цàруве. Тугàва сфетѝ Костадѝн, кату са кахарòваше и замѝслеше и мòлеше се на бòга да му пумàга. Едѝн дѐн на пладнѝна кату хòдеше сас аскѐр на увàта, вѝде на нѐбу кòрст ут сфѐте сфѐтеше кату слòнце и имѐше писмò òкулу нà кòрстат сàс звѐзди пѝсану и кàзуваше писмòту така: Костадѝне сас сувà да надвѝ-иш наврỳт цàруве и наврỳт твòите душмàне. И катỳ са уплàши сфетѝ Костадѝн, пѝташе аскѐрет дали вѝдет и тѝе каквò има на нѐбу. И тие му реклѝ сичкѝ: вѝдиме сас учѝте. Тугàва са рàдуваше сфетѝ Костадѝн и утỳка имѐше умỳт, òти гòспот ще да гу пумòгне да надвѝе на Максимиано. Пàк той нощѐ агà бѐше на санòт му вѝде гòспода Иисỳса Христà да му рѐче: Костадѝне, дету вѝде на нѐбу кòрст, нѐгу да нòсиш сас тѐбе и щеш да надвиѐш наврỳт твойте душмàне.

Тугàва кату совнà са и стàна денѐт утринàта, провòди цàр Костадѝн и стòрили куимжийти едѝн кòрст ут срѐбру и ут алдỳш и да гу тỳрет на висòку сàрп и байрѐк надòлу ут кòрст и да гу даржѐт аскѐрет нà кавгàта, едѝн да варвѝ напрѐш. И сфетѝ Костадин имѐше умỳт на гòспода и на гòсподовуту кòрст тòрна сас умỳт, та варвѐше вархỳ Максимиано да са бахтàт. Пак Максимиано врачòваше на врàчки и на магѐсници и му реклѝ, òти той ще да надвиѐ на кавгà. И са измàми и излѐзе ут града Рòма и гòтвеше са да са бахтàт сàс сфетѝ Костадѝн.

И стòри иеднà гулѐма кипрѝе сас дуʼàра гу стòри сàс гнѝли дàски, защò той имѐше умỳт, òти ще да фàти сфетѝ Костадѝн да бѐга да ѝде да заминѐ ут рѐката прѝс кипрѝета да пàдне сас аскѐре да са удави на Тѝвер река. | Алà пàк гòспот каквò курдѝса нà пòрву дѐн, катỳ курдѝса

121 и фàтиха аскѐрет да са бахтàт, надвѝ сфетѝ Костадѝн сàс аскѐрет му. Тугàва Максимиано са уплàши и пубѐгна сàс аскѐрет нѐгуф да ѝде да са скрѝе вòтре на Рòма и òти ут дрỳгу мѐсту ни мòжеше да минѐ, утѝде да заминѐ ут кипрѝета, дету курдѝса и той вѝкаше на аскѐрет пу мàлку лю̀дбе да заминòват, алà òти хи фѝреше сфетѝ Костадѝн сас кòрст и сас аскѐр, тòлку стрàх дàде гòспот и мòчеха да заминàт да са куртю̀лѝшат и пàдна кипрѝета и са удàвиха на рѐката и цàр Максимиано и аскѐрет нѐгуф.

Тугàва рѝмцки чурбажѝи угиздиха грàда сас млòгу кѝтки, утфòрили капѝите и сас сѝчку сàрце пусрѐщнаха сфетѐк Костандѝна и сѐдем дѐн стòрили гулѐма радустà и панагѝр. Тугàва бѐше сѐдем гудѝни ут кугà стàна цàр сфетѝ Костадѝн. Тугàва дрỳк цàр, дету царỳваше на Анадòл, кату чỳл каквò стàна нà Максимиано, са уплàши. И той чѐкаше сас мàлку дѐне да пàти и той катỳ дрỳк. Пàк сфетѝ Костадѝн нòсеше господовуту кòрст катỳ яка салахà тòрна да ѝде да са бахтѐ и сас нѐгу. Тугàва му пумàгаше и дрỳк цàр, името му Ликѝниу. И той прàвеше на учѝте кòи ги мѝлува и той християнете и пумàгаше на сфетѝ Костадѝн. И кату са сбрàха аскѐрете да са бахтàт на Витание. И катỳ варвѐше гòсподовуту кòрст напрѐш, излѐзе òган ут кòрстат и са уплàшиха и фàтиха да бѐгат. Тугàва сфетѝ Костадѝн аскѐрет хи фѝреха и хи прибѝха

млòгу. И дрỳги дѐту куртулѝсаха, утишлѝ са, та са пуклонѝха нà сфетѝ Костадѝн и хми харѝза живòт хми. Пак цàрет стàна тептѝл да нѝ гу
122 пузнàват | пубѐгна ут грàда нà гкрàта и ỳт сѐлу нà сѐлу. И расòрдиса тугàва и збрà врỳт врàчки и врỳт магѐсници и хи прибѝ врỳт, защò гу излàгали и му реклѝ, òти ще да надвиѐ. И той да беше ни излàзеха тие, нищѐ да сà фàти сас сфети Костадѝн да са убòри. И сѐтне и той ỳт кахòр расбулѐ са и умрѐ и утѝде нà джендѐма.

Тугàва катỳ сфòршиха тѝе двà цàруве, дѐту бѐха душмàне нà християнете, царỳваше сфѐти Костадѝн самѝчак и нà Анадòл и нà Зàник. Тугàва стàна млòгу мѝр нà дуниѐта и нà християнете тугава са наплòдиха. Тугàва сфетѝ Констадѝн дàде сѐстра му за жѐната нà Ликѝниу цàр, дѐту рѐкахме, òти гу помàгаше и гу остàви да царỳва нà Рòма, алà той òти бѐше ѐленин, стòри сефтѐ дà джелатòва и тòи християнете катỳ и дрỳги цàруве. Тугàва катỳ чỳл сфетѝ Костадѝн му провòди кинѝга, дà арнѝса дà прàви такѝва рàбути, алà той ни рàчеше. Затувà мòчеше и той да сà бахтѐ сàс сфетѝ Костадѝн, алà сфетѝ Костадѝн, òти нòсеше гòсподовуту
123 кòрст, | надвѝ гу и гу фàти жѝф. Алà сфетѝ Костадѝн бѐше милузлѝф чилѐк нѝ гу прибѝ, амѝ гу харѝза да сидѝ нà Селенѝк. Амѝ той и тàм нѝ сидеше мѝрну, амѝ сбрà аскѐр и ѝщеше да са бахтѐ пàк сàс сфетѝ Костадѝн. Тугàва, кату чỳл сфетѝ Кòстадин, прувòди та гу присѐкаха главàта му. Тугàва са крàтиха ѐленете цàруве. Тугàва имѐше млòгу мѝрну на динѐта и на християнете хỳбаву.

Тугàва имѐше на Иерусалѝм едѝн владѝка, ѝмето му Макàриу. Сфетѝ Костадѝн тугàва оти нѐма нийде кафгà, сарцѐто му увòрна са нà гòсподовата чѐрква и дàде тугàва фермàн наврỳт диньѐта християне да сòдет и да развàлуват ѐленцките чѐркви, да хи прàвет християнцки и кутрѝ вѐруват на ѐленцката вѐра да стàнуват тѐхну имàние и мàлките да стàнуват цàрцки. Пàк дрỳк фермàн пѝсуваше християне да стàнуват пашиѐ и каймакàми и гулемцѝ. Тугàва млòгу ут ѐленете стàнаха християне. Алà дя̀волат кату вѝде, òти са рàдуваха християнете, трòсеше да найде нѐкак кулай да хи расбàрка.

Тугàва дя̀волат найде Ариуту и гу нагàдаше дя тòма [-да дума] òти Иисỳс Христòс ни ѐ самѝчек сайбие, ами е чилѐк сфетцѝ и пòрву нàврут сфетцѝ. И удѝсуваха и дрỳги млòгу владѝци сàс нѐгу и дỳмаха и тѝе такѝва дỳми. Тугàва кату вѝде пàк сфетѝ Костадѝн, òти стàнали християне фуркàти, ѝщеше да вѝди да са сѐти ут кòгу е сòе кабахàт. Тугàва прусòди да са сберàт врỳт владѝци и врỳт попувете и калỳгере, да стòрет дернѐк ỳпреш цàр да вѝди ут кòгу е кабахàт. Тугàва са
124 сбрàха 318 сфетцѝ и трàсеха и лафòваха | ỳпреш цàрет и найдахат, òти Áриу сбòрка се. И упòдиха гу и вòрзаха тугàва закòн кàк да вѐруваме. Тугàва бѐше дѐвет гудѝни ут кугà стàна сфетѝ Костадѝн цàр.

И кугà сфòрши дернѐкат, дрỳгите влàдици хи прувòди да ѝдат кàта едѝн на нѐгувата епархѝе, ами йерусалѝмцки влàдика сфетѝ Макàриу гу нарàчеше да трòси да найде гóсподовуту грòб и чѝснагу господовуту кòрст, защò, катỳ рѐкахме, християне ут млòгу гудѝни ни знàеха ниту мѐсту каде бѐше гòсподовуту грòбат и му дàде и млòгу хазнѐ парѝ да пухàрчи да нагудѐт лю̀дье дà купàет, да трòсет.

На тѐе дѐне майка му на сфетѝ Костадѝн сфетà Елѐна вѝде сòн да ѝде самà да трòси гòсподовуту чѝснагу кòрст да гу найде. И хмѝ рѐче гòспот: агà ни ѝдиш тѝ сàма, ни щàт да гу найдат. Тугàва утѝде цà-

рица сфета̀ Елѐна на Иерусалѝм са̀с млѐгу аскѐр. И кату̀ чу̀ владѝката сфетѝ Мака́риу, ѐти ѝде ца̀рица, излѐзе и хѝ пусрѐшна са̀с врѝт пѐпувете и сас врѝт христиа̀не. Сфета̀ Елѐна кату̀ флезе вѐтре на Иерусалѝм фа̀ти да пѝта и да трѐси чѝсниат кѐрст гѐсподовуту и нѝ един не ѝмалу да зна̀е кадеа̀ бѐше мѐсту, дету прикува̀ли чифу̀те гѐспот на̀шиат Христѐс. Туга̀ва стѐрили агрипнѝе и мѐлеха врѝт владѝци и пѐпуве и христиа̀не да хми ка̀же гѐспот катѐ е да гу найдат. Тугава̀ гѐспот прувѐди а̀нгел на сфетѝ Мака̀риу и му рѐче: иди е та̀м, дету ѝмат ѐленете чѐркква тѐхна, е та̀м да развала̀т чѐрквата, да ку̀пает, е та̀м е мѐсту Гулгута̀, 125 дету прикува̀ха | чифу̀тете гѐспот, е та̀м ще да найде и кѐрст и пирѐнете. Туга̀ва ца̀рица сфета̀ Елѐна сбра̀ врѝт дюлкѐрете и хи нагудѝ да развалѐт ѐленцката чѐрква ду̀будус. Сѐтне купа̀еха тлибѐку и фа̀рлеха парста̀т на една̀ стра̀на. И кату купа̀еха на̀идаха гѐсподовуту кѐрст. Па̀к найдаха ѐще двѐ кѐрстуве блѝзу на гѐсподовуту грѐбат. И кату купа̀еха, найдаха и пирѐне. И кату хи вѝде царѝца сфета̀ Елѐна, пла̀чеше ут радуста̀, ама са кахарѐваше защѐ ни мѐжеше да пузна̀ва ут кѐрстувете кутрѐ е гѐсподовуту кѐрст и кутрѝ са ут хайдутете, дѐту прикува̀ли чуфу̀те веднѐш са̀с гѐспот, едѝн ут една̀та стра̀на на господе, дру̀к ут дру̀гата стра̀на.

Кату са чу̀деше ца̀рица ка̀к да пузна̀е гѐсподовуту кѐрст кутрѐ е, туга̀ва хи рѐче сфетѝ Макарѝу: той са̀с нѐгу чу̀ду щѐми да са сѐтиме, ѝнак ни мѐжиме. Туга̀ва имѐше една̀ жена̀ ѝеце бѐлна и врѝт икимжѝи рѐкаха та ще да умрѐ и берѐше ду̀ша на тѐе дѐне. Туга̀ва прувѐди ца̀рица и е утвѐдаха та̀м сас носѝку и ту̀реха варху̀ на бѐлната жена̀ тру̀ги двѐ кѐрстуве и нѝщу чу̀ду ни ста̀на. Кату̀ ту̀риха гѐсподовуту кѐрст, тѐе ча̀с са напра̀ви жена̀на и ста̀на и хѐдеше. Туга̀ва пузна̀ха ца̀рица и владѝка, ѐти той е гѐсподовуту кѐрст и сла̀веха бѐга.

Па̀к йерусалѝмцки лю̀дье и дру̀ги христиа̀не, дѐту сидѐха на села̀та 126 ѐкулу Иерусалѝм, кату̀ чу̀ха, ѐти найдаха господовуту | кѐрст, тарчѐха врѝт мѐжи и жѐни, ста̀ри и мла̀ди и дечѝнките тѐлку млѐгу беха кату песака̀т на денѝз. И пла̀чеха и ру̀каха и мѐлеха на сфета̀ Елѐна ца̀рицата да хми дадѐ чѝснаго гѐсподовуту кѐрст да гу пулу̀бет. Па̀к сфета̀ Елѐна, кату хи вѝде тѐлку млѐгу лю̀дье, кату хи вѝде да ѝмат тѐлкува вѐра, упла̀ши са да нѝ гу пугра̀бнат да гу делѐт пу парчѐ, хми рѐче: ни бѝва да гу пулю̀бите, ѐти сте грехѐвни. Тѝа христиа̀не па̀к пла̀чеха ут млѐгу дра̀гус и ут млѐгу вѐра, дѐту има̀ли на сарца̀та да хми ру̀каха и рекли на ца̀рицата: ага̀ ни смѐ дустуѐни да гу пулю̀биме, ба̀рем ѝзвади гу да гу вѝдиме са̀с учѝте ут делѐче, мѐлиме тфѐету ца̀рнина. Туга̀ва ца̀рица, кату вѝде тѐлку млѐгу лю̀дье да пла̀чет, хи пумѝлуваше и прусѐди та стѐрили едѝн стѐл висѐк и ѐкулу на стѐла врѝт аскѐр чу̀ваше. И сфетѝ Мака̀риу владѝка са пука̀чи на висѐкуту стѐл и вдѝгаше гѐсподовуту кѐрст висѐку кату вѝдехте и правѐше пѐт на чѐтри страни. Пак лю̀дьте, кату гу вѝдеха гѐсподовуту кѐрст, пла̀чеха са̀с сѐлци и рука̀ха врѝт са̀с гулѐму гла̀с и са̀с сѐлци на учѝте: гѐсподи, помѝлувай ма. И уттѝка стѐрили закѐн да празнѐваме сѐе пра̀зник днѐска пуврѝт чѐрквите и пуврѝт манастѝрите.

И затува̀ днѐска кутрѝе дѐн да гувѐет христиа̀не, защѐ е гѐсподовуту кѐрст сна̀гата на̀м да испумѝнуваме гѐсподовуту патѝлу и умира̀лката му, затува̀ пеѐме на̀ литургѝе евангѐлиу, дету ка̀зува гѐсподовуту 127 патѝлу и умира̀лката му. И кату̀ пудин чилѐк, дѐту | равнѐва илѝ синѐт

му илѝ бащѝ му или женàта му или брàта му или дрỳк пудѝн ут руднѝната му, кахарòва на тòе ден и спумѝнува руднѝната му, дèту билò умрè, такà и ниè христиàне, кату вѝдиме гòсподовуту кòрст и спумѝнуваме и пòмниме кàк Иисỳс Христòс зарадѝ нàшите грèхуве притèгли и притарпèл кòлку и тèшку и бàлну теглѝлу и гу распèриха чуфỳте вархỳ на кòрст и умрè и гу пугрѝбаха. И агà мислиме сèе рàбути булѝ нàшите сарцà и плàчиме и гувèйме и зѝмаме ут гòспода прòшкува.

Тугàва цàрица нагкàта са та гух цèпили гкòсподовоту кòрст сас трийòн нà средè и гу стòрили двè. Зè пулвѝната и етнòту зиè нà Стамбòл, пàк дрỳгото го устàви нá Иерусалѝм и нòсеше и пирòнете и хѝ дàде на сфетѝ Кустадѝн. Тугàва сфетà Елèна устàви млòгку хазнè парѝ тà стòрили чèрквата на бòжи грòб и нà Голгутà и нà Витлеèм и на Елеòнцката гурà и млòгку манастѝре и чèркви стòри тугàва сфетѝ Констандѝн.

И стàнуват гкудѝни ут Иисуса Христòзува рождествòту му 78 ню га найдаха нèгувиет кòрст 31 стотѝни гкудѝни и двàдесте и 6. Пàк ут 128 когà стàна сфетѝ Констандѝн цàр ду тугàва 20 гкудѝни. | И тай найдахат чѝсниат гòсподовуту кòрст, б. х., амѝ сигà сфòршиме кàзаноту зарадѝ чѝснаго кòрста, трèбува да кàзуваме и дрỳготу.

Амѝ кутрò е тай дрỳгуту? Дà вѝдиме кàк да угодѝме Иисỳса Христà, сарцèту му, дèту умрè вàрху на кòрст зарадѝ нàшите грèхуве. Да вѝдиме и дà мòчиме да нагкỳдиме àнгелете да сà рàдуват, диàвулете пàк да сà кахарòват. Амѝ как мòжиме да арèсаме Христà агà гу гàлиме, агà гу слỳшиме, агà прàвиме кòлку кàзува нà сфетò евангелйо, агà хрàниме глàдните, агà напуèваме жедните, агà ублѝчаме гòлите, агà приймаме абанджѝета, агà глèдаме и прàвиме хусмèт болните, агà пумàгаме тèе, дèту са на хапусанà, агà са прустѝме сàс тèе, дèту са кàрахме, агà стàниме сурмàси зарадѝ гòсподовуту ѝме, агà плàчиме и са припèаме за нàшите грèхове, агà стàниме мѝрни и кròтки, ага угладнèаме и ужеднèаме зарадѝ гòсподовуту ѝме, агà мѝлуваме сурмàсите и сирàците, агà чѝстиме нашèту сàрце ут лòшуту мислèние, агà мòчиме да мирѝме людьèте, агà ни карàме сàс лю̀дьете, агà мòчиме за правинà 129 и опòтат нàм и кàрат | зарадѝ гòспода, агà правѝме сѝчку кòлку кàзува гòспот на сфетò евàнгелио, тугàва гу арèсаме, тугàва гу прàвиме хусмèт, тугàва гу гàлиме кàту кàзува той самѝчек на сфетò евàнгелио: агà ма гàлите, да прàвите каквò кàзувам на сфетò евàнгелио.

Ами кугà са рàдуват àнгелете и плàчет диàволете? Агà са пукàеме и кàзуваме на хỳбаф духòвника нàшите грèховете, агà арнѝсаме да прàвиме грèхове, агà устàвиме хадèтете и табиèтете и снàжните грèхуве, агà ни прàвиме диàволу кèф, и да речèми сàс мàлку лàф: да ни клевèтаме, да ни курѝме. Тугàва са рàдуват àнгелете и кахарòват диàволете катỳ кàзува гòспот на сфетò евàнгелиу: гулèма радустà стàнува на нèбу и на àнгелете агà са пукае едѝн грехòван да стàне хайран. Затувà, б. х., нимòй да стàнуваме себèп да са рàдуват диавòлете сàс хòруигрàние и сас мезè, сàс млòгу гя̀дуву и сàс млòгу пю̀ву и сàс сменèну парàтику и сàс парàтики дỳми, амѝ да стàниме себèп да са рàдуват àнгелете и гòспот нàш, защò тѝа пумагàт нàм и сфетцѝте, агà вѝдет да мòчиме за хайр. Нимòй глèдаме лу за сàе диньè и за тỳвашни хубавинѝ и забуреаме небèснуту хỳбаву. Нимои челастѝсуваме зарадѝ тỳвашни злинѝ хубавинѝ и устàвиме во вèкнуту и фсоè хỳбавуту, нимòй да гàлиме гу

вашну лажо̀вну и кра̀пу живо̀т и загубо̀ваме вовѐкнуту живо̀т, дѐту ни
130 уми̇ра | ни̇куга. Нимой мо̀чиме да пра̀виме хусмѐт и кѐфуве на сна̀гата,
дету уми̇ра у̀тре, ами̇ да ви̇диме и да мо̀чиме да пра̀виме хусмѐт и кѐ-
фуве на душѐта на̀е, дѐту ни уми̇ра ни̇куга, да пра̀виме хусмѐт и кѐфуве
на Иису̀са Христа̀, да найдеме ца̀рцку небѐсну, да са ра̀дуваме фсѐ на
бо̀жи рай са̀с госпот на̀ш Иису̀с Христо̀с, са̀с сфета̀ Бугоро̀дица, са̀с а̀н-
гелете, сас вру̀т сфетци̇те и на са̀е диньѐ да смѐ са̀с го̀споде и сас
сфетци̇те и на дру̀га. Амин.

Сло̀ву на сфета̀ Недѐле

131 Начало: Ут двѐ места̀ ста̀нува кайл ка̀та чилѐк да сто̀ри на друг
чилек ху̀баву и е ут ру̀дни̇ната мѐсту и е заради̇ го̀споден. Заради рудни-
на̀та дубро̀ е со̀е ага̀ ба̀ща пра̀ви дубро̀ на̀ сино̀т му...

145 Край:... бл. хр. ага га̀лиме го̀спода, ага ищиме да тимо̀саме и сфет-
ци̇те. Таки̇ва ра̀бути ху̀бави да мо̀чиме да пра̀виме да ни пумага го̀спот.
Ту̀ва да са прика̀раме на са̀е дини̇е ми̇рну би̇с стра̀х, бис зара̀р и ут
ува̀шните душма̀не да на бра̀ни нас го̀спот и ут сна̀жните, па̀к на дру̀га
диние да ни дадѐ го̀спот да на ту̀ри нас на ца̀рцку небѐсну са̀с сфета̀
Богоро̀дица, сас вру̀т сфетци̇те и са̀с сфета̀ Недѐле, дету та̀чиме
днѐска. Амин.

Τῇ κυριακῇ τῶν βαΐων, περὶ τῆς ετιμασίας τῆς πρὸς υποδοχῆν τίς θεΐας μεταλίψεως
[Неделя Връбница. За подготовката за приемане на божественото причастие.]

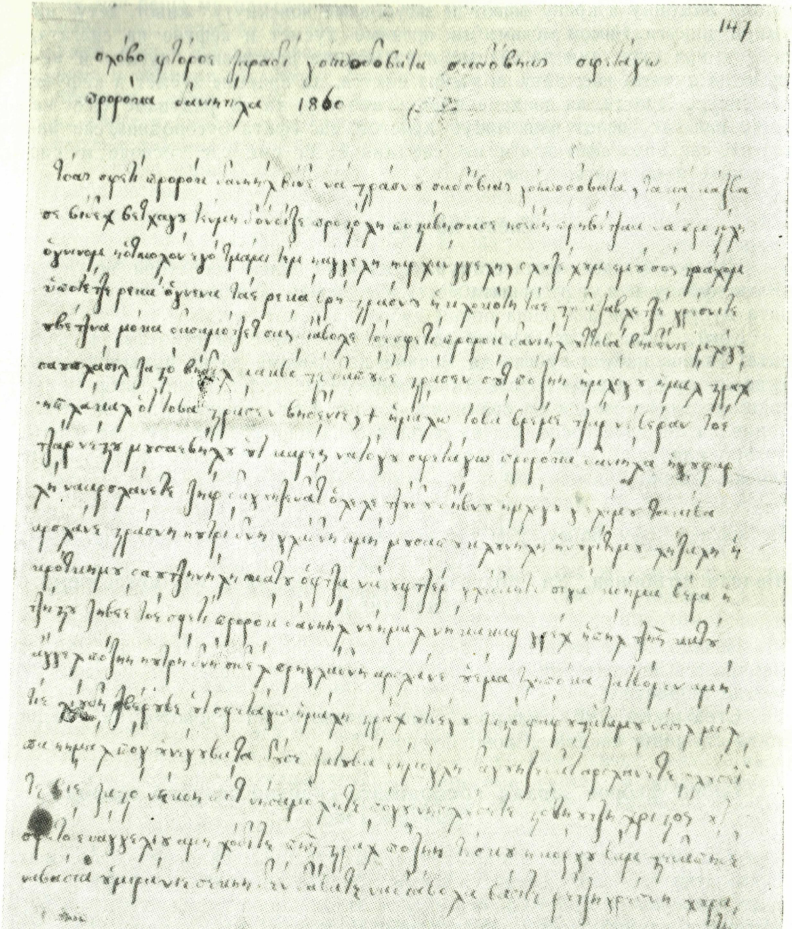
146 Начало: Куга̀ варвѐше Иису̀с Христо̀с са̀с апо̀столете да и̇де на
Иерусалим да прита̀рпи и да притѐгли пати̇лу и распѐрену и умира̀лка
заради̇ людиѐте...

Страницата (146) съдържа само началото на словото, на следва-
щата страница следва „Сло̀во фто̀рое...“

Сло̀во фто̀рое заради̇ го̀сподовата садо̀вие сфета̀го проро̀ка Данийла 1860

147 То̀е сфети̇ проро̀к Данийл ви̇де на̀ стра̀шну садо̀вие го̀сподовата.
Дан. VII, 9 Така̀ ка̀зва: се ви̇дех ветхагу дѐнми до̀ндизе просто̀ли поста̀вися се и
сѐди привѐчаа на̀ просто̀ли о̀гнином и о̀тколо̀ него̀ тма̀ми тѐм и а̀нгели и
арха̀нгели служѐхум ему̀ со̀с стра̀хом. И потѐче река̀ о̀гнена. Та̀е река̀
ври̇ стра̀шну и клоко̀ти та̀е ще да завлечѐ грѐшните у вѐчна мо̀ка да са
мо̀чет сас дя̀воле. То̀е сфети̇ проро̀к Данийл ут това̀ видѐние мло̀гу са
упла̀шил защо видел какво ще да буде страшен суд божии. И мло̀гу
и̇мал стра̀х и пла̀кал от това̀ стра̀шен видѐние.

Има́ло това̀ врѐме ца̀р нѐвѐран. То̀е ца̀р нѐщу му са еви̇лу ут карѐс
на то̀гу сфета̀го проро̀ка Данийла и гу фарли̇ на арсла̀нете жи̇ф да гу
изедат. О̀леле, чудну, дивну и мло̀гу гулѐму. Таки̇ва арсла̀не стра̀шни,
кутри̇ дни гла̀дни, ами̇ му са пуклуни̇ли и нуги̇те му ли̇зали и кро̀тки
Дан. XIV му са учини̇ли кату офца̀ на̀ уфчѐр. Глѐдаите сига̀ кой има вѐра и чи̇-
сту живѐе. То̀е сфети̇ проро̀к Данийл нѐ имал ни̇какаф грѐх и би̇л чис

Начало на словото за Второто пришествие

кату̀ ѝнгел бо̀жии кутрѝ днѝ сидѐл при гла̀дни арсла̀не у ѐма длибо̀ка затво̀рен, амѝ тѝе лю̀ди звѐруве ут сфета̀го има̀ли стра̀х ут нѐгу защо̀ фаф уста̀та му но̀сил мо̀лба и има̀л бо̀г у нѐгувата ду̀ше, затова̀ нѝ мо̀гли да гу иэеда̀т арсла̀нете.

Слу̀шейте вѝе защо̀ нѝкои по̀т нѝ са молите бо̀гу, ни слушѐте що̀ ви учи Христо̀с ут сфето̀ ева̀нгелиу, ами хо̀дите бис стра̀х бо̀жии. Тѐжку и ко̀рку ва̀м ще да бѝде на ва̀шиа умира̀ние. Сѐкии ден да̀вате на дя̀вола ва̀-

148 шите рѐчи грѐшни хуратѝ | и збо̀рови. И сѝте ва̀ши рѐчи грѐшни хи пѝсува дя̀волат на нѐгувите тефтѐре. Вѝе слѐпи умуве, ни видите тиѐ узсти, що̀ ви зау̀сти дя̀волат и вавлечѐ у вѐчна ма̀ка. Сига̀ чювѐци като̀ слѐпи на фсѐкакву зло̀ тарча̀т като̀ тѝе на синчѝрет кату̀ ѝти ги вѝкат да хи варза̀т у синчѝрет. Така̀ дя̀волат тарчѝ и хо̀ди пу человѐците ско̀ру да хми варзѐ умувѐте да ни пузна̀ват тво̀ите грѐхове. Мло̀гу са ра̀дува дя̀волат за тѝе человѐци, кутрѝ ни мѝслет греховѐте и умира̀лка. Той койту умѝра бес покаѐние тѐжку и го̀рку тем. Сѝчки сфетцѝ билѝ чѝсти като̀ ѝнгели, дѐн и но̀ш са мо̀лили на̀ бо̀га. Сига̀ лѐгнат и ста̀нат като̀ дубѝтаци и кату̀ ко̀ние, нѝ са прика̀рстуват, нѝ мета̀ние пра̀вет, нѝ пеѐт и дрѐмет. Дя̀волат хми зат-во̀рил очѝте та ни вѝдет по̀т бо̀жии. Еднѝ са сто̀рили слу̀ги изметкѐре на дя̀вола, нѝ слу̀шет що̀ хи у̀чи Христо̀с, а що̀ хи у̀чи дя̀волат, хо̀дет пу байки и по майки. Ох безю̀мни и му̀же и жѐни си купюват самѝ вѐчна ма̀ка, самѝ флѝзат фаф о̀ганет. Ни вѝдет сѝте сфетци що̀ има̀ли стра̀х ут бо̀га и пла̀кали, а сига̀шни христиа̀не ѝме бо̀жии ху̀лет и сфето̀ кращѐние испуганѝли са̀с проклѐто биа̀ние и магѝи самѝ са прида̀ват на̀ дя̀вола.

Ох слѐпи и безю̀мни, кака̀ф ще да дадѐт чюхап на̀ Христа̀. Вѝе сте плува̀ре на̀ дя̀вола куга̀ сте са крастѝли, а сига̀ па̀к са пукла̀нете на̀ дя̀-вола са̀с ба̀ние и са̀с магѝи. Тѝе рабо̀тат на̀ дя̀волат и чѝнат хусмѐт на̀ сатана̀. Куга̀ са крастѝли, чинѝли нѝхнуту си нивѐсти Христа̀ тиѐ учѝнили тѐхни ду̀ши нивѐсти на дя̀вола. Сига̀ са слѐпи христиа̀нете защо̀ нѝ хи учѐт по̀пувете. На нѝх вѝка順 проро̀к Исаие: го̀ре, го̀ре скрѝшна страже [?] |

149 по̀т бо̀жии. И проро̀к Исайе вѝка са простѝлот пиа̀нсфо па̀стирите. И про-

Йерем. XXIII,1 ро̀к Йеремѝя вѝка: го̀ре ва̀м по̀тат па̀стирите и зе бо̀гу блейот и ра-стуча̀ от офцѝ па̀стире мой зѝмат во̀лна и ма̀слу и офцѝ мо̀и нѝ ги па-са̀т. Една̀ аку загѝне, от ва̀с ще да е пуса̀кат. Така̀ глаго̀лат адонай го̀с-пот елои саваод. А сега̀ има двѐ врата̀ отво̀рени, кой дѐка са̀ка, та̀му флѐзуе. Врата̀ са казува вѐра. Амѝ такава вѐра кой ни мѝлува нищу ут вой вѐк, тѝе ни мо̀жат да флѐзат на̀ бо̀жи раи. Така ка̀зу̀ва кой милу̀ва нѐщу ут вои век ни мо̀жат да флѐзат на бо̀жи рай защо̀ са душма̀не бо̀гу, защо̀ има челювѐци да гу имат като̀ чу̀зду, защо̀ аку̀ на̀ душѐ е юм, аку̀ юм мѝсли що̀ каибарѝ. Кои тува̀ мѝсли тѝе чювѐци са̀ слѐпи, юм нѝхни слѐп и ко̀муму хо̀ди та̀ му и ва̀м по̀по му злѝ грѐшни. Ту̀гаф душа̀ е во̀рзана у темнѝци стра̀шни. И па̀к ка̀зува: жена̀ тфо̀е кату̀ лу̀зе плодувѝта. Ту̀е пло̀д на ду̀ше, аку има мѝсли бо̀жии и дубрѝ защо̀ мѝс-леше бо̀жии, а помѝслеше дя̀вулцку.

Кой ѝма мѝсли дубрѝ и благи, тѝе са мѝсли за пукаѐние. Зарадѝ дру̀гу ни мѝсли, а кой ѝма помѝсли, той мѝсли за твой вѐк за сто̀ка и за парѝ по̀т ни са го̀тови за умира̀лка. Тѝе са далѐк по̀т землѐ затво̀рени у темнѝци стра̀шни. Да мѝсли сѐкии чувѐк като̀ щѐ да умрѐ, тѝе са мѝсли бла̀ги. Тѝе мѝсли чу̀ват ду̀ши ут грѐшни по̀мисли. Туга̀ва мѝсли като̀ ца̀рцку войну и чю̀ват свой го̀спужа душа. Затува̀ трѐбува сѐкии чю̀век да е карау̀л на юм, да тарчѝ имо̀т да ни гу пу̀ска да хо̀ди, ама

50 ако, така ходи ако гу даржи саибйе, | та да му даде рабута. Тува е благи мисли да са моли богу. А кой ни са молет богу, ами мислет за твои век, тугаф нихни юм незасучен ходи по лоши и грешни помисли. Юма та води и ангели и дяволи. Рекал: идеже ест сокровище ваша, таму бодет и сарцету ваша. Така казува: дека чувекат юм, таму и душета е даржи юм у себе да нема грешни помисли. Такава душе блйзу при бога. А аку ни даржи юм от грешни помисли, тугаф душа сама и гола, нема кой да е чюва, сме далжни да тарпиме защо ни дойде болес или сиромашие и да ни хулет име божии праща бог на чювеци казеб. Защо кога ни гу накаже бог тежку нему. Тие са далеку ут бога. Блазе на си-румаси и на болни и млогу страшну на богати и на здрави, онии далеку стоет от утешение божии.

Перву време били чудни християне. Онии ни гледали и ни мислили за твой век, ден и нощ мислили за онии век. Затува уставили и сладки рабути ут сое сфет и са учинили пустини кам и онии мислили. Аку беше юзели не би могали да си учюват душите ут грехове защо имали и уставили и утишли пу гури и пу планини голи и боси и гладни и жедни и са живели при страшни арслани и при люти змии и при луди зверуве. А били едни от них царцки чеда, а заради сфоите души да ни ги загу-бет ходили секии ден като умрели. И никои ни мужи да искаже техниту захмет пу 40 и пу 50 и 60 гудини секии ден били | гладни и жедни и
51 голи като ут майка рудени. И ут гулем захмет били като умрели, ами били чисти като ангели. Сас такви захмете са ходи на божи рай.

А други сфетци мученици, що хи мачили за вера християнцка триста и сездесе гудини секии ден мучили млогу тюрлю маки. Едни живи ги а други ут височку камение хи пускали да са убиват, а други у фуруне хи пекали живи и у казане хи варили и на черкуве хи вартели и на арслане хи живи ги давали да хи изедат и на змиите хи фарлели да хи угризет. И онии смертени тевници хи затварели и млогу сфети мученици у смертени тевници са приуставили.

Слушеите да видите колку гулеми и тежки маки са притарпели сфети мученици. Тие токму сас архангели и ангели така хи пучита сфета черква херувим и серафим, защо онихни души сидел Христос, а онии помипали из иглени уши. Ами сига ни мочат ни биат ни гладни ни жедни, ами сами ходет пу странини и пропаци дяволцки. Христос рабу-тил тридесте и едно гудини, работил да на научи нас и ние да работиме да ни едеме чюзди пот. Пак куга стана гудина сбрал сфети апостоли, ходил три гудини и млогу чюда учинил, умрели уживевали, ут пет хле-буве пет хиляди мужи наситил, и жени и деца. И ели ут сее хлебуве са сбрали сфети апостоли дванадесте коше трохи. Послет еврей от за-виста млогу гу мачили тридесте и три хиляди пот гу удрили пу тува красно и прекрасно лице гу били, вруг снагата негува била една рана.
52 По тие люти мюки и гу прикували на корст | и му забили на раките му и на нугите му гулеми пироне. А той огнец божии сичките тее моки притарпел заради нас да на уткупи нас ут роки дяволцки. И куга бил Христос на корст три сахате слонцету са путевнилу, три сахате землета, са тресала страшну и уживели врут умрелите таму от сфети града Йе-русалим. И млогу кой били сфети гу видели. Като тие уживели, така ще да уживеет таму на онии век.

И да накàжиме сигà вѝкат чювèци нѝ е тèшку ут вергѝята да пузнайме пàрву и чѝсту да не хỳлиме име бòжии. Кутрò е по-тèжку дàли вергѝе или лỳти мàки? Млòгу е по-тèшку мòки ỳт вергѝята. Тугàва ни зàли парѝ, амѝ онии дàвали парѝ. Кой устàви вèра бòжии. Амà сфетѝ, и мàжи и жèни и децà не устàвили вèрата, амѝ хòдили нà мòки катò на радус. А сегà така да мòчет дàли бèше нашèл ут дèсет хилядѝ едѝн да притарпѝ таквѝ лю̀ти и тèшки мòки. Амà тѝе сфетцѝ ут тèшки мàки пèли пèсни бòжии. Амà тѝе християне имàли и нòсили у тèхни устà нѝхно сòрце ѝме Христòву. Нèпрестàно чѝнали гòсподи Иисỳсе Христе, сѝне бòжии, пòмилуи ме грèшнагу. Онии сèки чàс Христà мòлили и Христà вѝкали да хми пумàгà и да ги укрепѝ. Христà вѝкали и Христà мòлили, затувà и Христòс у тèхни дỳши сидèл и на жѝву Христòс им дàл сѝла и крèпост. Онии да бèха нѝ молили нà Христà сèкии чàс, не бѝ мòгали да притарпèт тòлкува лю̀ти мòки. Затувà вèрните хи фàрлели на оган да изгурèт, а òган нè могал да хи изгурèва и òтрова нè могала да хи утровува, и лю̀ти змѝи нè могали да хи | угрѝзет. Òлеле вèра, кòлку е сѝлна и мòление бòга и чѝсту живèние. Амà тѝе християне нѝкои пот нè са убѝвали и нè са упѝвали пиèни, и нѝкои пòт нè пели пèсни дя̀волцки и нѝ сфирѝли и нè игрàли, амѝ сѝчки мỳжи и жèни книга знàели, вèчеру и ỳтрину на бòга са мòлили. А сегà нѝ са молет на бòга, амѝ пеàт пèсни дя̀волцки и са рàдува дя̀волат сас тèхните дỳши и ни сà лèгали сàс жèните си врỳт денèте и чѝсту живèли катỳ àнгели. А сегà у грèшно живèние и ут пруклèту пиянцку и умувèте си са загỳбили и стàнали са каквòту безỳмни дубѝтаци. Пу педесè и пу сездесè гудѝни са жèнет пу трѝ жèни и трѝ жèни ни дàва закòн. И флèзе блỳдну дя̀вол и хи влечè. О́нии катò слèпи ни вѝдат верю̀ги и узди дя̀вулцки. Онии слèпи и невèрни нѝ молет нà Христà, амѝ хòдет пу пруклèту пя̀нцку и по магè. Ох слèпи дỳши и нèверни челувèци, защò са пѝсувате нà дя̀вола. Дя̀вол хи мàчи, а òнии пàк на дя̀вола хòдет. Òх гулèма вàша слепòта! Христòс кугà хòдил пу землèта и испàдил ут едѝн чилèк млòгу дя̀воле. Пàк тèе дя̀воле са мòлили нà Христà да хми дадè изин да флèзат нà сфиниèте. Акỳ бес изин гòсподоф ни мòже дя̀вол да флèзе нà сфиниèту, тò хѝч нѝ мòже да флèзе фаф кощà и фаф дòм бòжии. Нѝе сѝчки християне смè вдòмуве и кòщи бòжии, защò смè зàли снàга и кòрф Христòва ни мòже дя̀вол да флèзе при Христà, ни мòже дя̀вол да флèзе нà вèран чилèк. На вèран християн жѝф е Христòс, а кутрѝ чилèци нèмат чѝста вèра, у тèх живèе дя̀вол, тѝе са кунàци дя̀волцки защò хòди дя̀вул пу чювèци и рỳка катò арслàн сàка да ни изкàже жѝви. Тòи нѝ яде мèсу, нѝ пие кòрф, амѝ хòди пỳвру людиèте и хми кpадè ут сарцàта вèра и хми краде имòт и дàва нà чювèци нèверни и хми дàва стрàх да ѝмат ут дя̀вулу. Амѝ кой ѝма стрàх ут дя̀вола, тѝе бòга нèмат и ни са бòжии, тѝе са вòрзани и засустени сàс усти дя̀волцки. Сàс товà лувѝ и фàща дя̀вул челювèци. Затовà кàзува сфетѝ Иоàн богуслòф: ѝмат стрàх от мàка, такà кàзува: кой ѝма стрàх ут дя̀вола, бòга нèмат тѝе челувèци, тиè са бèзбòжии. Сѝчките християне и мòжи и жèни ѝмаме да убòриме сòс дя̀вола. Тиè челувèци ни мòжат да са куртулѝсат ут дявулцките рòки. Тиè кой ѝмат стрàх от дя̀волат, онии нѝ са бòжии. Кугà са жѝви, ни са бòжицки и кугà умрат нѝ са гòспотцки, защо нè имали стрàх от бòга, амѝ са буèли ут дявул.

153 154 Мат. VIII,28 I Иоан, III, 8 IV, 18

И такà пѝса, брàтие христиàне, да са приучèвате на дя̀вулу. И той щè да пубѐгне ут вàс. Тувà е прутѝвение да ва е не страх от дя̀вола и да ни чѝните щò е грѐшно и да ни слу̀шете нà грѐхуве. Тувà е прутивàние на дя̀вол и да са пукàете, защò ѝде умирàлка и ни знаиме кугà ще да ни грàбне и ще да ни пусечѐ стрàшна секѝра, бòжии лу̀ди, смертà и ще да ни утнесе тàмо на стрàшен сòдия Иису̀са Христà. Той тàму ни са измòлюва, а удвѐ дукàти смѐ жѝви е млòгу милустѝф и прущàва сѐкому сѝчките грѐхове. И такà рѐкал Христòс, сѝчките христиàне, и мòжи и жѐни, да ѝмат на имòт и тувà да мѝслет. Сѐе чѐтри рѐчи: кой мѝсли, тòй мòже да бòде сѝн бòжии и мòже да пубѐгне ут вру̀т греховѐте и може да умрѐ чѝсту пукаѐние. Сѐкии тувà да мѝсли: пòрву 155 смѐрт, фтòру садòвие, трѐтуе цàрцку небѐсни, четвѐрту мàка вѐчна. Сохранѝ гòсподи фсѐх православѝни от сеиа стрàни имаш пумѝлуваи. Амѝн.

Τῇ κυdιακῇ τῆς πενδικοστῆς
(Неделя на педесетница)

156 Начало: Гулѐм прàзник тàчиме днѐска бл. хр. и зувòт гу пендикостѝ ще да речѐ, òти ут Велѝден ду днѐска са педесѐ дѐне...

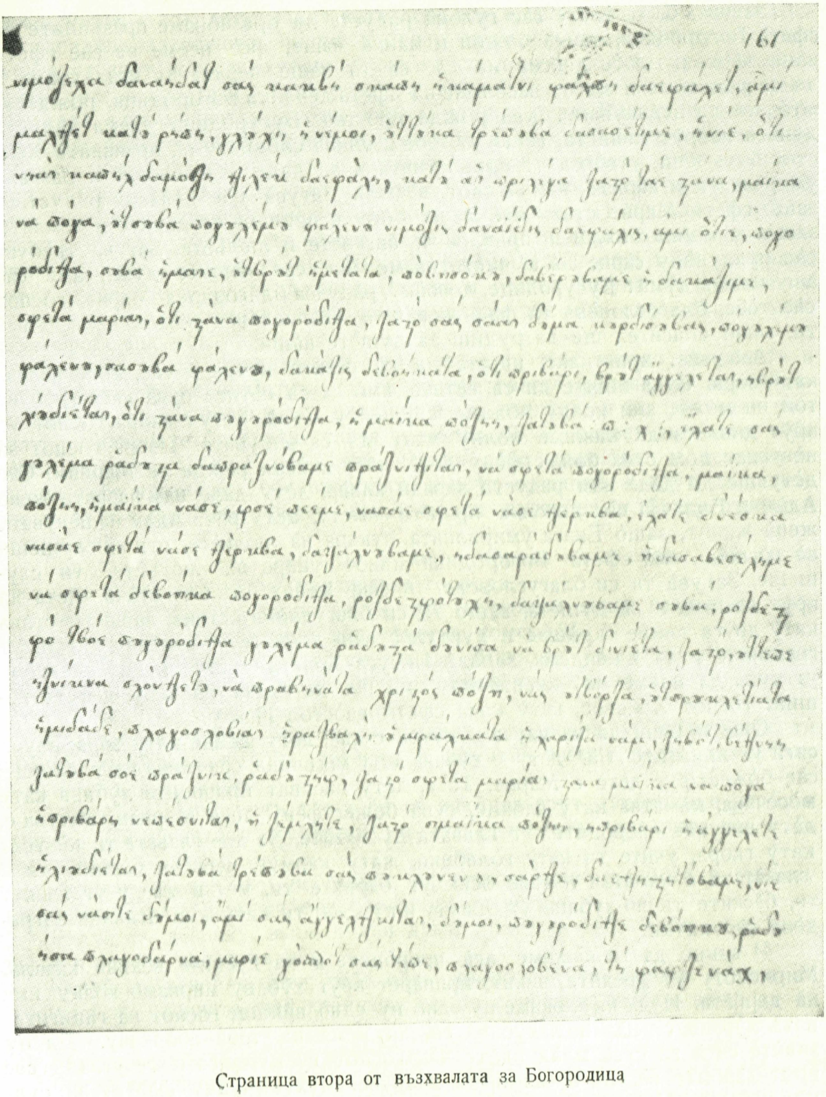
16 Край:...и да ни харѝза млòгу гудѝни сас берекѐт сàс дрàвие, сàс рàдус сас гòспода и тува сас сфетà тру̀ица отцà и сѝна и сфетѝ ду̀х и сас сфетѐ Богорòдица и сàс апòстолете и сàс врут сфетцѝте и на сàе диниѐ и на дру̀га. Амин.

[Възхвала на Богородица]
И рудѝха сфета Марѝе Богорòдица

160 И тàчиме та днеска, кугà рудѝха сфетà Марѝе Богорòдица, зату̀ва и ние, б. х., ду̀ма и фàлба нà рàжданиету бугуру̀дичну да фàлиме сфетà Богорòдица и да е мòлиме зарадѝ сòе прàзник.

Песен на песните VI, 10 И пѝта сфетѝ ду̀х кутрà е тàе, дѐту са пурудѝ кату̀ зòра. Такà пѝташе сфетѝ ду̀х сàс пророк Соломòн устàта му. И агà сфетѝ ду̀х пѝташе: кутрà е тàе, дѐту сфѐти кату зòра. А̀жеба кутрѝ ю̀м мòже да са сѐти гулемлю̀кат и рàдуста днѐшният прàзник, кутрѝ езѝк мòже да кàже ихтибàре девойкин. Агà сфетѝ ду̀х пѝташе да са сѐтет людьѐте кòлку гулемлю̀к, кòлку ихтибàр и кòлку е чѝста, дѐту са днѐска рàжда Марѝе. Зату̀вà сфетѝ ду̀х пѝта: кутрà е сàе, дѐту изнѝкна кату̀ зòра, кутрѝ ю̀м мòже да са сѐти да е фàли кату̀ е прилѐга сфетà Богорòдица. Ага àнгелцките у̀муве нѝ стѝгат да е фàлет, кутрѝ изѝк мòже да кàже дàрбите, дѐту ѝма у гòспода кату̀ е прилѐга да е фàли Бугурòдицата. Агà глѐдаме 161 и гулѐми и пò-гулѐми дàскале рѝторцки и тѝе юдѝсат да е фàлет, òти | ни мòжеха да найдат сàс каквѝ скàпи и кàматни фàлби да е фàлет, амѝ малчѐт кату̀ рѝби, глу̀хи и нѐми. Ут ту̀ка трѐбува да са сѐтиме и нѝе, òти ни ѐ кабѝл да мòжи чилѐк да е фàли кату̀ е прилѐга, защò тàе стàна майка на бòга. Ут сувà по-гулѐму фàлену ни мòжиш, да найдиш да е фàлиш, ами òти е Богорòдица.

Сувà ѝме е увру̀т ѝметата пò-висòку да вѐруваме и да кàжиме сфетà Марѝе, òти стàна Богорòдица, защò сàс сàе ду̀ма курдѝсуваш пò-гулѐму фàлену. Са сувà фàлену да кажѝш девойката, оти привàри вру̀т àнгелете и вру̀т лю̀дьете, òти стàна Бугурòдица и майка бòжии.

Страница втора от възхвалата за Богородица

Затувà, б. х., èлате сàс гулèма рàдуста да празнòваме прàзниците нà сфетà Богорòдица, майка бòжии и майка наше, фсè пеèме на сàе сфетà нàше чèрква. Елате днèска на сàе сфетà нàше чèрква да псàлнуваме и да са рàдуваме и да са весèлиме нà сфетà девойка Богорòдица, рождествòту хи да псáлнуваме. Сувà рождестфò твòе Бугурòдица гулèма радустà дунѝса наврỳт диньèта, защò ут тèбе изнѝкна слòнцету нà правинàта Христòс бòзи нàш, утвòрза ут проклетѝата и ни дàде благословѝе и развалѝ умирàлката и харѝза нàм живòт вèчний. Затувà сòе прàзник радустѝф, защò сфетà Марѝе стàна майка нà бòга и приварѝ небèсните и зèмлите, защò си майка бòжии и привàри и àнгелете и людьèте. Затувà трèбува сàс пуклунèну сàрце да è чиститòваме нѝе сàс нàшите дỳми, амѝ сàс àнгелцките дỳми: Бугурòдице, девòйку, рàдуйса благодàрна Марие, гòспот сàс тèбе, благословèна тѝ фаф женàх | и благусловèн рòжба на курèмат ти, защò спасѝтел ще да рудѝш за душèте нàши.

Лука I, 28

162

Алà вѝе, християне, ѝщите да са сèтите кутрà е сàе, дèту излèзе катỳ зòра. Сувà ѝщите да са сèтите, амѝ да са сèтите сувà катỳ трèбува той ни мòже, амѝ кòлку мòжиме слỳшейту. Сувà, дèту е избрà гòспот ут врỳт диньèта да кàжиме пòлну мàлу да са рàдувате. Избрà гòспот за нèгувиат дòм сувà божестфèну дèте, дèту днèска рàжда се Мариàм. Сàе дèту ще да дадè нàм радустà зарадѝ кахàр, дèту дàде нàм пàрвата женà Адàм и Ева. Нà сàе девойка прилèга ѝмету, дéту рèче Адàм на нèгувата женà живòт, защò Èвата ỳмиралката дукàра нà людьèте, òти ни слỳшеше нà гòспода, амѝ сфетà Богорòдица живòт дукàра нà людьèте, òти слỳшеше. Затувà ти си благусловèна, тѝ фаф женàх, защò ти стàна чѝста на врỳт снàгата и нà душèта, защò тѝ си благудàрна ѝстина, защò тѝ стàна катỳ дрỳга гимѝе скрѝшна и куртулѝсуваш людỳте ут вовèкну пòтуп, ут греховèте и ỳт джендèма, зарадѝ Иисỳса Христà, твоят сѝн. И ни щèме ут тỳка да ѝдеме нà джендèмат, амѝ ще да ѝдеме на нèбу, дèту е нàшиат гòспот Христòс, катỳ кàза сфетѝ апòстол Пàвлу.

Още ѝ щеш да са наỳчиш кутрà е сàе, дèту дойде катỳ зòра, нàучи сигà ут кинѝгите. Сàе дèту е хỳбава катỳ мèсечина, сфетлѝва катỳ слòнце, сàе бòжестфуе дèте е Марѝе. Тà е, дèту пѝсуват прорòците хỳбава кату мèсечина, кàматна катỳ слòнце, сувà божестфèну дèте Мариàм. Затувà е, дèту пѝсуват прорòците | ут главàта дỳ нугѝте. За тàе главàта ти кàзуват катỳ гкорà, учѝте ти катỳ гòлабцки, катỳ кармỳш червèни бòрните ти и гласàт ти е кàматан и кàпе òсак ут бàрните ти, мèт и млèку ут изѝкет ти, бàските ти пò-хубави ут вѝнуту и курèмат ти катỳ кỳп псинѝца заградèна сàс кѝтки.

163

Песен на песните, IV

И каквò да ти кàжиме агà прорòците и за дрèхите нèхини кàзали. Мирисмòту ут дрèхите, вѝкат, привàрет врỳт хỳбаву миризмò кòлку ѝма нà ди[н]èта. И да ни кàжиме пу еднò пу еднò, вѝкаше гòспот нà гинѝгите: и тà хỳбава си цàл пот, хỳбава си, тà нèма на тèбе сбòркану. Да пу знайте сигà за сувà млàду дèте кàк гòспот гу курдѝса и ге угѝзди сàс врỳт дàрбите нèгуви и сàс врỳт хайруве. Чỳхте чỳдну фàлену за сувà чỳдну дèте, дèту са рудѝ сигà. Агà трòсиме òще кòлку кàзуват прурòците за сàе благудàрна майка бòжицка, са чỳди за сàе мàлка хубавинà и дàрбите нèхини. Амѝ агà щиш да чỳиш и за дрỳгите дàрби, дèту има, òти каквò щиш да речèш са тувá, агà ма пѝташ кутрà е сае, дèту пàдна катỳ зòра да ти кàзувам àз. Òти сà е дèту кàзува нà кинѝги катỳ еднà кѝтка, вòтре напѝскала, такà моят блѝзна вòтре нà дрỳги дащерè. Агà

Песен на песните, IV

пѝташ кутрà е сàе, дèту пàдна катỳ зòра, сà е, дèту кàза нà кинѝги гòспот: градѝна заклю̀чена, чишмè и бунàр заградèну и заклỳчену сàее пò-хубава ут врỳт жèни пò-хубава е сувà е гòсподовуту сèлуту му. И кàзува сфетѝ дух за сàе такà: еднà е мòета гколоба, хỳбава мòе и сфàршена мòе, еднà е на майка хи, хỳбава нанà е, дèту е рудѝ. Вѝдеха е дащерèта

164 и рèкаха: благàтичка | е цàрица и è фàлете и врỳт людьѐте е галет. Сàе е благуслувèна ф жèните, сàе е ѝстината девойка зарадѝ млòгу чистнитàта нèхина, да е сахàт цàлу нèбуту и цàла зèме и сфетлòту òку, нà денè слòнцету и чѝсту òкуту, на нòщ мèсечината. И сѝчката диньè, и небèсну и земèшну, тѝе да кàжет, àджеба, вѝдели дрỳга по-хубава и пòчиста и по-хàс девойка ут сàе. Нѝкуга ни сà вѝдели и нищàт ни да вѝдет дрỳга девойка кас[-т]у сàе девойка. Затувà и гòспод кàзува нà кинѝгите и сфетѝ дỳх сàс прорòците: еднà самà е ѝстина тàе мòе еднà, гòлаба мòе, цàла сфòршена мòе.

Радувàй сà сигà предевойка мумà, защò за тèбе кàзали прорòците и софòршену наврỳт кинѝгите. Тѝ си нà апòстолете фàлена, нà мученѝците радустà, нà свещеници, на владѝци и на патрѝци, и на пòпувете гиздѝлу, нà хайрните християне слàва и мòлба. Тèбе слàвет àнгелете, тèбе мòлет людьèте, тèбе и небèсните чèркви тèбе празнòват и земешните чèркви тебе празнова. Тèбе прорòците и врỳт сфетцѝте и врỳт дàскалете бис малчèнье фсè тèбе фàлет, защò тѝ си дустуèна и благуслувèна и благудàрна.

Радувай се, Марѝу, защò тѝ си жѝва чèрква нà гòспода. Тѝ си за сфетцѝте курдѝсана кучиè кàматна за гòспода.

Рàдуй са. Марѝу, òти тѝ си за сфèт курдѝсан сарай гòспотцки, злàтуктата цидèлка и небèсниат цàр кàматни комскѝ [!].

Рàдуй са, Марѝу, òти тѝ си стòлат бòжицки ут слàнце курдѝсану, сентỳк за нèгу, дèту ни мòже да гу прийма ту динѝета и сèлу за негу, дèту ни сидѝ на еднò мèсту.

Рàдуваи са, Мариỳ, òти тѝ си гиздѝлу курдѝсана ут сфетѝ дỳх, тѝ

165 си божи рай, пàлна утврỳт небèсни и каматни кѝтки | и на тèх стòлу к[-г]улèму и скàп хайр.

Рàдуй са, Марѝу, оти тѝе тèбе са нахòдат врỳт духòвницки дàрби и хайрете. Тѝ си злàту курдѝсану и сàс дванàдесте тувàрите небèс на Иерусалѝм.

Рàдуваи са, девойку, небèсниат цàр стòлат, майка нà бòга и девойку чудутвòрну чỳду, дèту ни мòже имòт да са сèти.

Битие, XXVIII

Рàдуй са, девойку, защò чỳдни дỳми дỳмат за тèбе. Тèбе вѝде Яков скàла и гòспот сидèл на нèе.

Изход, III

Рàдуй се, девойку, òти тèбе вѝде прорòк Мусѝ капѝна òгнена, тà гурèше òган капѝната, пàк капѝната тà бе сурòва и зелèна, защò тѝ си даржèла гòспода, дèту е òган нà курèма ти и пàк нѝщу зарàр ни вѝдиш, сѝн бòжицки рудѝла си бис нѝщу зарàр.

Изход, III

Рàдуй се, Марѝу, защò тѝ си зèме сфетà. Зарадѝ тèбе рèче гòспот на прорòк Мусѝ: сàбуй хи царвỳлете ут нугѝте ти, защò зèме, дèту сидѝш, зèме сфетà е. И зèме, дету рèче прорòк Давѝд: и зèмете нàше ще да дадè рàсба нèхина. И зèме още, дèту са вѝде божии, катỳ кàза Иеремѝе нà вàр сòе бòжи нàше нèма дрỳк башкà ут сòе сèтне нà земèта са види.

Исаия, VI

И прорòк Исайе вика: пàлна фсàе зèме ут нèгувата слàва.

Исаия XI, 1 Радуи са, Марйу, òти за тèбе Ааро̀нува туѐга са расфетѝ и за тèбе рѐче пророк Исайа: ще да излѐзе властàр ут кòрене Иасѐева и цвѐт ут тѐбе Христòс.

Радуи са, Марйу, òти тѐбе прилѐчеше и кàзуваше Гедемòн сàс синкѐр.

Радуи са, Марйу̀, òти тѝ си ф жених благуслувѐна, защò тѐбе рѐче пророк Авакум: горà сйтна, сѐнка млòгу ут твойте хайруве и душòвните дàрби. И пророк Данийл и той горàта рѐчнии ут сàе гурà кàмен излезе 166 бис ро̀ка Иису̀с Христòс той струшѝ | ѐленцката вѐра. И пророк Исаиа и той рѐче сàс гулѐм глас: ще да е на сѐтните дѐне, ще да са вѝди гòсподовата горà.

Радуй са, Мариу, ф жених благуслувѐна, защò за тѐбе рѐче пророк Иезекийл: пердѐ заклучѐна зарадѝ твòету фсѐ девойкуту. Сàе пердѐ ще да е заклу̀чена и ни щѐ да са утвòри и нѝ един нищѐ да заминѐ ут сàе кату̀ напрѐш ут рòжбата, такà и на рòжбата и слѐт рòжбата девойку. Йстина тѐбе вѝде Исайа кнйга нòва.

Рàдуй са, Марйу, ф женѝх благуслувѐна, òти за тѐбе рѐче пàк тòе пророк: девойку, ти девойку ще да рудйш сйн, рàдуи са, защо Исаиа рѐче за тѐбе: кнйга мухурледйсана ут млòгу чиснитàта твòе и ще да дадàт сàе кнйга мюхюледйсана нà чилѐка, дѐту знàе да пѐе и ще да гу рекàт ни пеѐ саѐ кнйга и ще да речѐ тоя: ни мòжем да пѐе, òти михюледйсана е.

Рàдуй са, Марйу, òти тòе пророк тà кàза: лѐк òблак и тòй гòспот сидѐ нà лѐкие òблак и пàк тòе пророк рѐче: прорòчица и дойде гòспот на прорòчица.

Рàдуй са, Марйу, ф женѝх благуслувѐна, оти Иезекийл вйкаше: гòспот пàлна слàва бòжицка, и вѝдех да бѐше пàлна слàва гòсподовиат кòрст. Исайе рѐче: вѝдех гòспод та сидѐше нà стòлат висòк и кàматан и пàлна слàва нѐгувата кòща.

Исаия, VI Рàдувай са, Марйу благуслувѐна, òти тѝ си кандѝлу сàс сѐдем фитѝле, дѐту кàза пророк Захарйе. Тѝ си лажйца, дѐту нòсиш запàлен вòгал, кату̀ та вѝде пророк Исайе.

Рàдувай са, Марйу благуслувѐна, защò тѝ си стòмна пузлатѐна, дѐту нòсиш мàна Иису̀с Христòс и малàмна кадилà сàс тѐбе уидйсуват тѝклите, 167 дѐту | бѐше зàкон пйсану на тѐе сандук пусфетѐну и херувйм, дѐту кàза сфетѝ Давѝд, дѐту пукàчи гòспот.

Рàдуй са, благуслувѐна Марйу, òти тѝ си сфетà трàпеза и нòсиш небѐсан хлѐп, сфетà кòнка Иису̀са Христа снàгата. Тѝ си пусфетѐну небѐсниат цàр цандер [?]. Тѝ си врỳт кинйгите, дѐту кàзуват пророци.

Рàдуй са, Марйу, защò тѝ си цàрица-тàе, дѐту кàза пророк Давйд: пуславѐна сидѝ цàрица у̀т дѐсната стрàна у̀т гòспода, угйздена сàс кàматни хайруве млòгу.

Притчи, XI, 29 И да ни ду̀маме млѐгу — тѝ си тàе, дѐту кàза Соломòн: млòгу дащерѐ прокòпсали и млòгу казандйсуват гулемлю̀к, амѝ тѝ привàри и надвѝ нà врỳт дещерѐте. Умурйха са дà кàжем за девойката ут прурòчецки ду̀ми: венчйлу, цвѐт миризлйву сàс дàрби ут кату сàе гимйе сàс девойката нѐгува млòгу лю̀дье прикàра нà дру̀га диньѐ бис фòртума, бис бàлну.

Тѝ си òку чѐрквата, дѐту вѝде ду фсѐкаде, мàслу агà гу сйпет варху̀ нà мàтна вòда сфѐти вудàта, тугàва да сѝ дàрву да рудйш блàга рòжба Иису̀са Христà.

Тѝ мѐсаш на кàндилàта, дѐту има сѐдем фитѝле, òти тѝ ѝмаш сѐдем дарби ут сфетàго дỳха ѝ си угѝздена сàс сѐе дàрби, катỳ кàзува сфетѝ Максимиàн. Тѐбе вѝде сфетѝ Иоàн Бугуслòф, женà ублѐчена сàс слòнцету Христòву и мѐсечината сàе диньѐ е лажòвна и парàтика и е таптѐш пỳт нугѝте ти, и на главàта венчѝлу сàс дванàдесте звѐзди, дванàдесте дàрби ут сфетѐк дỳха.

На тѐбе, сфетà Бугурòдица, сфетѝ Дионѝсиу и сфетѝ Иеротѐе агà сàс апòстолете сà збрàха да та фàлет, тà тѝе дỳмали за тѐбе агà та пугрѝбаха, такѝва чỳдни пѐсни, дѐту са чỳдеха и небѐсните àнгели. Амѝ 168 кой, пѝта | òще кутрà е тàе, дѐту пàдна катỳ зòра да са наỳчет тѐе, преблагусловѐна женà ф женѝте, амѝ тà е благàтичка Марѝе. Защò тѐбе сфетѝ Ѝгинат, бòжие майка да вѝка блàгу ѝмету защò тѝ си сàс врỳт гòсподовите дàрби пàлна.

Рàдувай са, благодàтнае Марѝе, защò тѐбе, рече Иринѐуту стòлу гòспотцку и ѐкус, та нѝ един ни мòже да та надвиѐ.

Сàс такѝва фàлби и сàс такѝва дỳми фàлеха пророците сфетà Богорòдица, благуслувѐни христиàне, амѝ ниѐ каквò да хи дỳмаме и сас каквò сàрце да е гàлиме и сàс каквѝ устà да е мòлиме дрỳгу нѐщу дубрò нѐмаме. Ниѐ благуслувѐни христиàне на нàшета пресфетàе майка Богорòдица, амѝ лỳ да са припеаме и да плàчиме на нàшите развалѐни дỳши и нàшите развалѐни сарцà, да плàчиме и да дỳмаме и да са припѐаме такà:

Вѝш и пòгледни, сфетà Богорòдица ут нѐбу, тѝ си нàше майка, пòмилувай нàс, нѝе сме безѝомни и развалѐни и загỳбени христиàне, пòмилувай нàс, гòсподовица, пумàгай нàм Богорòдица, цàрица и на нѐбу и на зѐме. Ти си ихтибàр и гулемлюк и слàва нà христиàнете. Тѝ си ут нѐбу пòвисока и ут слòнцету пò-чиста девойка, тѐбе мòлет врỳт àнгелете, тѐбе ни мòже да надвѝе умирàлка. Ти си умỳт нà грехòвните христиàне, на тѝе, дѐту са пукàиват и пàк са испувѐдуват и прòсет прòшкува. Виж нà твойте христиàне, глѐдай нàс, дѐту сме нѝе дòлни, и нѝе грехòвни и ни смѐ òфце твòи ут фòиат сѝн. Ут нѐгу нѝе сме òфци и нѝе ут нѐгувата мàндра смѐ и нѝе загỳбени òфци и сбòркани ѐгне, затувà чỳвай и нàм сфетà Богородица, брàни и нàс, пумàгай нàм, кòртулисувай нас от диàволцки 169 | те рòки и òт джендема и от грѐхове. И нѝе на тѐбе ѝмаме умỳт тѝ да нѝ пумàгаш нàм, катỳ си пумàгал пòрвите христиàне. Ѝстина сфетà Богорòдица, нѝе ни смѐ дустуѐни да испумѝнуваме твòету ѝме сас нàшите устà, защò ѐце сме грѐховни и ни смѐ дустуѐни да глѐдаме твòету кỳнесма сàс нàшите развалѐни и мундàрцки òчи и ни смѐ дустуѐни нѝту да гàлиме, нѝту да пулỳбиме твòета кỳнесма, защò ни смѐ като пòрвите христиàне. Анджек сфетà Марѝе Богорòдица, òти слỳшаме нà кинѝгите, òти тѝ си нà грехòвните христиàне спасѐние, затувà тарчѝме нà тѐбе и ѝмаме умỳт на тѐбе тѝ да мòлиш нà твòят сѝн Иисỳс Христòс да ма прийма и нàс и да нò ни фарлѝ нàм, оти и нѝе да мòчиме да са пукàиваме, защò катỳ кàзува той нà сфетò ѐвангелио: àз ни дойдох да пòвикам хайрните, амѝ дойдах да пòвикам грехòвните нà покаѐние, затувà, пресфетàе Богорòдица, пумàгай нàм да са пукаѐме. Нимой са сàрди сàс нàс. Тѝ знàиш, тѝ вѝдиш, сфетà Богорòдица, кòлку бàлневи и кòлку саклѐтуве нахòдат нàм нà сувà лажòвна диньѐ и ут невѝдени душмàне ут диàволете и ут вѝдени душмàне, ут людьѐте и ут греховѐте, затувà испумѝнай и нàм, сфетà Богорòдица, и пумàгай и брàни и нàс и пòмугни, òти смѐ руднѝната сàс тѐбе и ни мой забàре нàс ут еднà рàдустà. И нѝе и |

Мат. К, 13

тѝ, сфетà Богорòдица, ут Адàм смè рудèни и ỳт Èва и нѝе и тѝ, затувà мòли и зарадѝ нàс нà твòят сѝн, защò тѝ ѝмаш гулèм хатàр, òти тѝ си гу искỳтила, тѝ си гу даржèла нà ракѝте ти, тѝ гу си исхрàнила нà бѝска,
170 мòли гу | да на пумѝлува и нàс и да на прустѝ и да ни пумàга да са пукàеме и да си гичиндѝсаме такà биз зарàр и на снàгата и на душèта и на дрỳга диньè нà цàрцку небèсну да та глèдаме и тèбè и твòят сѝн Иисỳс Христòс, да са рàдуваме нà божи рай сàс врỳт сфетцѝте и сàс хỳбави християне да смè и на сàе диньè и на дрỳга. Амѝн.

Κυριακῆ ΙΑ' Ματθέου ἀπὸ τὸν Μινιατ
[Неделя XI по Матей от Миниат]

170 Начало: Раз[г]нèва се господàро му и предàде гу на мучѝтелите дудè да платѝ сѝчката си должнинà. *Μεγάλη ἡ προστασία τῆς Θεοτόκου.*

Тòлкува е ѝстину ут днèшнуту сфетò евангелѝу, òти нищè да вѝди божи рай, ни ще да вѝди мѝлус от бòга . . .

179 Край: (незавършено) . . . Защò сфетà Богорòдица Марѝе е майка на Иисỳса Христà и той е сѝн нà сфетà Богорòдица, и агà син слỳше на майка му тое бòрч плàща, защо катà сѝн ѝма бòрч да слỳше на майка му.

Τῆς σαμαρίτηδος
[На самарянката]

179 Начало: Слỳшейте сфетò евангèлио бл. хр. рèчи сее. Нувà врèме дойде Иисỳс на еднà грàда самарийцка и е зувèха Сѝхар блѝзу на тарлàта, дèту е дàл Яков нà синòт му Йосиф . . .

187 Край: . . . И тỳва да смè сàс гòспода, сàс сфетà Богорòдица, сàс àнгелете и сас врут сфетцѝте, сас днèшната сфетà Фотинѝ и на сае диние и на божи рай. Амин.

Κυριακῆ του τηφλου
[Неделя на слепия]

187 Начало: Нувà врèме заминувàше Иисỳс и вѝде едногò человèка слèп от рождениету му и попѝтаха гу ученѝците му и рèкоха: Учѝтелю, кой сугрешѝ, той или родѝтелите му, та са е рудѝл слèп . . .

Неясно написан текст завършва на стр. 189.

Дума сеи κατά Ἰωάνη ευαγγέλιον нà недèле нà малак Велѝден зарадѝ вèрата

190 Начало: Ѝстину гулèм е куветет вèрата нàше чудутвòрни нèхин рàбути млòгу е тèхнина файдà, харѝза живòт бис смèрт, дàва нàм цàрцку во вèкну . . .

194 Край: . . . И който произвòди пофàле, за нèго мислèте кои що сте наỳчили и чỳли и вѝдели ф мèне, това творèте и гòспода намѝрате ще да буде сàс вас. Амин.

Ερμενίε έίς τό κατά Λουκάν ευαγγέλιον τῆς τρίτις κυριακίς
[Тълкование на евангелието от Лука за третата неделя]

194 Начало: Зугра̀ф бѐше сфетѝ Лука̀, ала и на кинѝги ѐче бѐше прукѐпсан, защѐ ут сфетѐ евангѐлио, дету пѝса тои да са сѐтиме защѐ а̀га пеѐме нѐгувуту евангѐлиу . . .

198 Край: . . . О̀ти той е Иису̀с Христѐс, дѐту ка̀за проро̀к Моисѝ мѐс[и]а дѐту ще да куртулѝса людиѐте ут джѐндемат и ут дяволцките роки. τέλος τίς δμιλίας.

Дамашкинѐ на черквата

199 Начало: Са̀с трѝ турлѝи имѐт лю̀дие хѐдет на са̀е диниѐ тѐпла кату̀ ка̀зуват кинѝгите наши, ѝма едѝн ут сѐе лю̀дие тие бис дида̀ксувание, бис дидахѝе, хѝч да ни ка̀же ни ѐдин за гѐспода . . .

222 Край: . . . И да ни пумага ту̀ва да си гичиндѝсаме бѝс зара̀р и на сна̀гата и на̀ душѐта и на дру̀гата диние на ца̀рцку небѐсну, да та глѐдаме и тѐбе и твѐиат сѝн и вру̀т сфетцѝте да са ра̀дуваме фсе са̀с тѐбе и на са̀е динѝе и на дру̀гата. Амин.

Κυριακή τών άγίων πατέρων Δαμασχηνώ μοναχού.
[Неделя на светите отци на Дамаскин монаха]

222 Начало: На ста̀рото врѐме ѐленете имали за̀кон пудѝн ку̀три чилѐк ага̀ пра̀веше нѐкуму е на̀м нѐква гулѐма ра̀бута на кавгѐ да надвѝе на душманите . . .

238 Край (незавършено): . . . да ни куртулѝсате на̀с ут сува̀ ба̀лну и ут саклѐта, дѐту са па̀дна нам и ут гѐрку сува̀, дету ще да стѐрет нас рубѝниа. Туга̀ва гѐспот пак стѐри дру̀гу чу̀ду зарадѝ сѐе сфетцѝ.

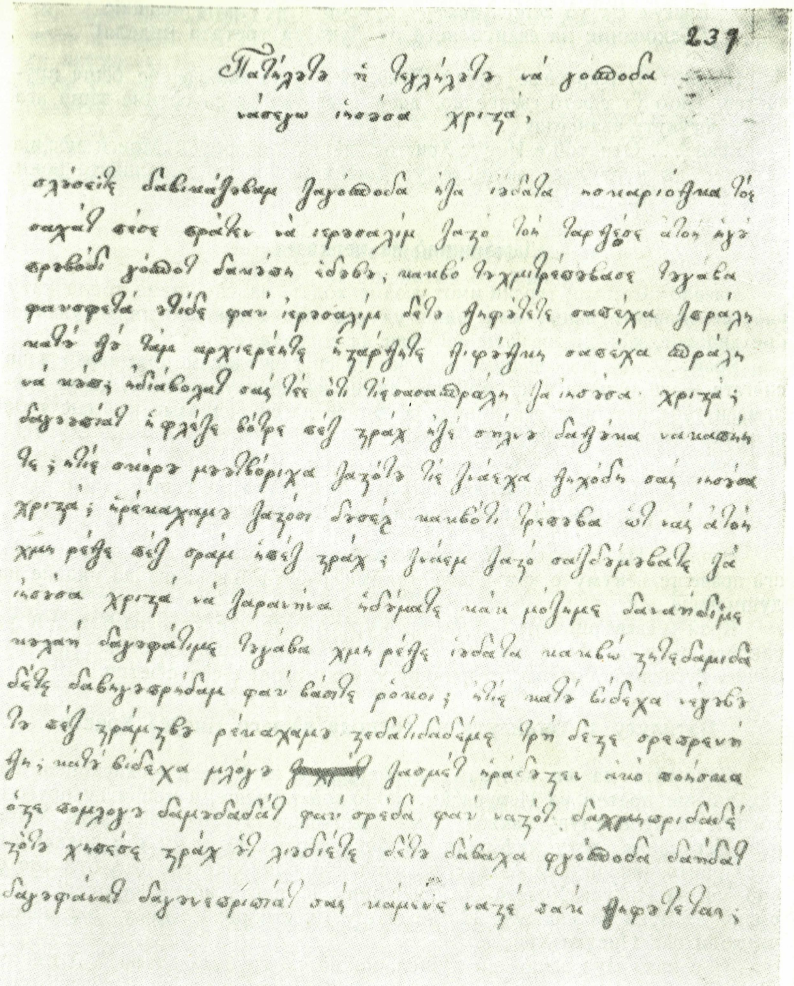
Патѝлуту и теглѝлуту на̀ гѐспода на̀шего Иису̀са Христа̀

Слу̀шейте да ви ка̀зувам за гѐспода и за Ю̀дата Искариѐцка. Тѐе саха̀т бѐше пра̀тен на́ Иерусалѝм. Защѐ той тарчѐше, а той и гу̀ прувѐди гѐспот да ку̀пи ѐдуву каквѐту хми трѐбуваше туга̀ва фав сфета́. Утѝде фа̀в Иерусалѝм, дѐту чифу̀тете са бѐха сбра̀ли. Кату чу̀ та̀м архиерѐите и ста̀рците чифу̀цки са бѐха сбра̀ли на̀ ку̀п и дя̀волат са̀с тѐе, ѐти тѝе са сабра̀ли за Иису̀са Христа̀ да гу убѝат. И влѐзе вѐтре бѐз стра̀х и зѐ сѝлну да чу̀ка на капѝите. И тѝе скѐру му утвѐриха, защѐту тѝе зна̀еха, чи хѐди са̀с Иису̀са Христа̀.

И рѐкаха му: защѐ си душѐл, каквѐ ти трѐбува от на̀с? А той хми рѐче бѐз сра̀м и бѐз стра́х: зна̀ем защѐ са зду̀мувате за Иису̀са Христа̀ Назаранѝна и ду̀мате ка̀к мѐжиме да найдиме кулаѝ да гу фа̀тиме. Туга̀ва хми рѐче Ю̀дата: каквѐ щите да ми дадѐте да ви гу прѝдам фа̀в ва̀шите рѐки? И тѝе кату̀ вѝдеха нѐгувуту безстра̀мству, рѐкаха му: ще да ти дадѐме трѝдесте сребренѝци. Кату̀ вѝдеха млѐгу засмѐт и ра̀дустен, акѐ пойска още пѐ-млогу да му дада̀т фа̀в срѐда фа̀в нащѐт да хми придадѐ щѐту хи бѐше стра̀х ут людьѐте, дѐту даваха* ф гѐспода да ѝдат да гу фа̀нат да гу не прибѝат са̀с ка̀мене нащѐ. Пак чифу̀тете | ни

240

* Вместо: вярваха, навярно грешка в преписването.

Начало на разказа за страданията Христови

знàеха че придàва Христòс. Катỳ чỳ Ю̀дата рèче нà чифỳтете: хỳбаве е, такà да стàне. Аз не ѝскам от вàс млòгу, амѝ ми дайте трѝдесте сребренѝци и àз та да ви гу прѝдам нà вàшите рòки. И тѝе му са фтàсаха да му дадòт по-млогу. И са рàдуваше Ю̀дата и катỳ са здỳмуваше сàс чифỳтете, рèче хми: той ще да стòри велѝден нà Зеведèувата кòща. И му вѝкаха чифỳтете сàс гулèму мòление: ѝскаме да ни гу придадèш упрèш нàшиат велѝден, да е блѝзу при субòтата. И той хми фтàса тай да стòри и рèче хми: да è гòтуф аскèрат и тѝе да са гòтуви кàта чèс, кугàту гу найдим нà технè илѝ денè, илѝ нащè ще да дойдам нах вàс да ви кàжем и дà прувòдите аскèрат сàс мèне да гу фàниме и вѝе ми са фтàсахте парѝте, дайте ми хи. Пàк тѝе дàдаха си ракѝте и вѝкнаха му: ни щèме да та излàжиме, а предай гу фàв нàшите рòки.

И катỳ са развèдаха от кỳпището, дèту са бèха збрàли, рàдуваха са млòгу, защòто найдаха кулай да гу фàнат.

О проклèт рàдус безакòние, дя̀волцки дернèк, проклèт цàр нà царувете! Кой направѝл небòту и землèта, денè и нащè, èсну и облачну и слòнце и мèсечината и звèздите и морèту и рèките и людѣте и змиѐте и пилцѐте, сѝчкуту, и прòсту да речèме и щò са вѝди и щò са не вѝди за шèс дèне гу напрàви и бахòта* му стòрихте за трѝдесте сребренѝци. Кой ни щè да са чỳди нà чифỳцкуту бèзумие | и кой ни щè да заплàче нà таковà патѝлу и таковà гулèму каидѝсувание сѝна бòжие нàш Иисỳс Христòс. О бèзверна Ю̀да, сѝн нà дя̀вула и внỳк сатанѝцку и джендèмцку, душмàн гòсподоф и нà сѝчките нèгуви изметкèре, защò си стòрил такàва лòше рàбута? Защò придàде нàшиат гòспот и да бèше найдòлан твòят изметкèрин, пак ни щèше да гу придадè тòлкува èфтину? Аку си бѝл тамахкèрин нà парѝте и ако да ти дàвали млòгу парѝ за нàшият гкòспот Иисỳса Христà? Ако да бè твой гкòспот кòлкуту щèпса сфетàт сѝчкуту бугàстфу да ти дадèха, пàк ни щèше да стàниш кайл да гу придадèш. Защò чурбажилỳкат застуèва ф бòжие или [?] е, алà такà да стàнат прорòческа амѝ за Христà каквоту сфетѝ Давѝд катò прорòк дỳмаше за нèгувуту патѝлу зà трѝдесте сребренѝци ще да бòде продàден.

Сèтихте ли са такà, брàтие христиàне, патѝлуту гкòспудову, който зарадѝ да на куртулѝса от греховèте и от джендèма и такà притèгли да на куртулѝса от дя̀волете и да на фуведè фàв цàрцкуту небèсну. Амѝ кугá Ю̀да лòшиат дя̀вол сà сдỳма сàс чифỳтете да гу придадè и пàк ф четфòртак, катỳ са сòвна, стàна лòшета Ю̀да и утѝде у гкòспода нàшего, който на куртулѝса от джендèма. Катỳ беше тугàва зàкона, стори метàние и гу срèшна и рèче му: радувай са учѝтелу, дàскале нàши.

| А Иисỳс катỳ бèше ф кòщата Симонова и Лàзаров бубайку и Лазàровите сèстри, та хи зувèха Мàрта и Марѝе, защòту знàеше нàшиат гòспот Иисỳс Христòс, òти приближѝ тòе сахàт, кугàту щèше да гу придадè Ю̀дата и зарадѝ товà нѝ уставуваше майка си сфетà Богорòдица, амѝ сидèше и елендѝсуваше и залàгуваше и тай хи дỳмаше: о мòе майку, ни мой са кахарòва за мèне, защòто тфòят сѝн Иисỳс Христòс ще да гу придадòт ф крехòвни человèцки рòки и ще да гу придадòт и ще да гу кашмерòват и ще да гу пуплю̀ват и ще да гу прибѝйат и ще да гу пугребòт и ф трèтиат дèн ще да воскрèсне от грòбат. И твòету име, мòе майку, ще да стàне наѝ-гкулèму и най-пречỳдну от сѝчките человèци.

241 242

* Погрешно вместо: паха = цена (турски).

И сфетà Бугорòдица òти вèике приближѝ тòе сахàт да пàти, òти знàеше, чи такà кàзуваха прорòците, òти ще да са рудѝ Иисỳс Христòс да куртулѝса людьѐте от греховѐте и ще да гу прикувàт нà кòрст. И пàк гу пѝташе сфетà Бугородица: о сѝне мой и бòг мой, кажи ми àнжек и ешкерѐ, глѐдам та чи си млòгу кахàран, дрỳгуш ни та сàм вѝдувала нà тòлкуф кахòр. Òти ти са е лѝцету пруменѝлу, чỳола сам, òти ѝскаш да ѝдиш пàк при Иерусалѝм нà чифỳтете. Тѝе тòлкува трòсет кулай да та прибѝат, чỳола сам, чѝ си прувòдил двамѝна апòстоле да ти пригòтвет каквòту трѐбува да стòриш тàм велѝден.

243 И гу удвѐде сфетà Бугорòдица на нѐхниту мѐсту, | дѐту здѐше и дѐту лижѐше нà нехината вудаѐ да гу пупѝта нѐщу и мỳ пàдна нà нугѝте му. Пак гкòспот Иисỳс Христòс нѝ даде хи да му са пуклунѝ, амѝ е фàти за ракѝте и хи рѐче: о мòе майку сфетà Бугурòдице, защò мѝ са тòлкуф пуклàнеш, кàжи ми защò са тòлкува млòгу кахарòваш за мѐне. Сфетà Бугурòдица рѐче: о дрàгу мòе сѝне и бòг мой, ут[т]ѐбе ще да пòискам нѐщо, амѝ да ма слỳшеш каквòту ще да ти пòискам от тѐбе. Защò тѝ такà сòдиш нà твòят зàкон, дѐцата да слỳшет бубайците и майките, амѝ пòслушей и тѝ мѐне твòета майка и ни мой утѝва фàв Иерусалѝм, амѝ прàви велѝден нà Лàзаровата кòща.

И катỳ му рѐче такà пак сфетà Бугурòдица му са пуклунѝ ду земѐта, пàк той е фàна за рàкѝте и ни дàде хи да са пуклунѝ да пàдне нà земѐта.

И нѝе сàс тувà пàда са да са сѐтиме, òти нѝе такà трѐбува да сме пуклунѐни нà бащà и на майка да хи слỳшаме.

Иисỳс пàк хи рѐче: о мòе майку и блàга сфетà Бугурòдица, àз нищò да ѝдам фàв Иерусалѝм, амѝ ще да сѐдем фàв Лàзаровата кòща. Пàк сфетà Бугурòдица му рѐче: мѐне днѐска кàзаха ми Лàзаровите сѐстри, сѝне мой, òти ѝщиш да ѝдиш нà Иерусалѝм, алà ни мой хòди тàм, сѝне, оти чифỳтете са здỳмуват да та прибѝат и чỳола сам, òти и аскѐр гкòтвет за тѐбе да та фàтет и сарцѐту ми òт | млòгу такѝва дỳми ми са умурѝ и сòлзи текòт от мòите òчи и хѝч ни мòжем да хи запѝрам и ѐце ми са кахарѝ сарцѐту за тѐбе, сѝне мой, и затувà ни мой хòди сигà нà Иерусалѝм.

244

Тувà катỳ чỳ Иисỳс Христòс, нàшият гỳспот, зѐ да плàче и хи рѐче: о предрàга мòе майку, àз хòдем на тѐх, кугàту нѐмат врѐме да ма фàнат, òти тѝе ѝскат сàс кàмение да ма прибѝат. Амѝ сигà моѐту врѐме и сахàт приближѝ да ма фàнат, ут кугàту са реклѝ прорòците и ѐту сигà бащà ми ма пратѝ òт небòту та слѐзах нà сфетòш да кòртюлисам людьѐте òт дяволцките рòки и от джендѐма.

И товà катỳ чỳ сфетà Бугурòдица сàс гкулѐм глàс вѝкаше и рѐче: о сòрце мòе, сигà дѐту ми кàза Симоòн слòвуту и хуратѝте, дѐту ми кàза, сигà стàнаха, защò, сѝн мой и сфѐт нà мòите òчи, сигà ѝщиш да са разделѝш òт мѐне.

Лука II, 25—35

А Иисỳс зафтàса е та ѐ елендѝсуваше и хѝ рѐче òти сичкуту щѐ да притарпѝм да стòрем вòлета нà мойе бащà, койту ма е пратѝл от небòту. И Христòс тугàва вдѝгна сфетà Бугурòдица от земàта и млòгу сòлзи истѐкаха òт очѝте хи от сфетà Бугурòдица. И пѝташе е гòспот и хи рѐче:

защò такà плàчиш сàс глàс? И тà му рèче: ни знàех да щех да ѝмам такѝва жèлби, алà сигà са сèтих.

Сувà катỳ рèче сфетà Бугурòдица, убòрна са и рече нà дрỳгите жèни: 245 ету мòят сѝн и вàшиат дàскал са уделèва | и ще да ѝде нà Иерусалѝм. И рèче Лàзаровата сèстра на сфетà Бугурòдица: сфетà Бугурòдице, ни мой вèрува на нèе, òще кòлку пòт са раздỳмуват чифỳтете за Иисỳса Христà той фсè нà нàс сидѝ. Той вдѝгнал нàшиат брàт Лазар, минàли са бèха чèтри дèне òт кàк бе умрèл, катỳ от сòн гу вдѝгна, та ни щèли да мòже òт чифутете да са отбрàти. Рèче пàк сфетà Бугурòдица нà Марѝе: Мàрто, [!] ѝстина мòже да са отбрàни, òти е бòг и человèк, алà той самѝчек дỳма, òти дойде врèме да испòлни вòлета на нèгувиат бащà, дету гу прувòдил òт небòту да куртулѝса людьèте от джендèма. И катò чỳха товà дрỳгите женѝ, дету вèруваха на Иисỳса вѝкаха и плàчеха и припèваха се сàс гулèм глàс, òти щèше да са разделѝ Иисỳс от тèх.

Пàк Иисỳс Христòс тòрнуваше тугàва та утѝваше на Иерусалѝм. И тòе дèн бèше четфòртак ỳпреш велѝден. И катỳ знàеше Иисỳс бòж[е]-стфоту си, защòто приближѝ тòе сахàт да пàти, тугàва стàна ф четфòртак вèчер. Апòстолете катỳ ни знàеха дойде врèме за скрѝшната вèчере, да хми кàже гòспод за сфетà литюргѝе кàк да са литюргѝсуват и кàк да са кòнкат. Тугàва рèче гòспот на апòстолете скòро да са зберòт да дойдат нах нèго. И повѝка Марта и Марѝа Лàзаровите сèстри и Марѝе Магдалѝна и фанà да хми дỳма: о дрàги мой дòстове, àз ще да ѝдам нà Иерусалѝм да стòрем вòлета нà бащà моегò, който ма è пратѝл от небòту. Аз вàм прàвем теслѝм мòета майка сфетà Бугурòдица да сидѝ у вàс 246 да е елендѝсувате и сичките дèне да е залòгувате и | сфетà Бугурòдица мòе майка да сидѝ у вàс.

И сфетá Бугурòдица вѝде тòе сахàт Юдата Искариóцка и òти катỳ ни знаèше сфетà Бугурòдица, чи Юдата гу пазарѝ пахàта му да гу придадè синàт хи нà чифỳтете, амѝ вѝкаше му така: о дрàк дòст Юда, тѝ си сигà душèл òт Иерусалѝм, дали ни сѝ чỳл нèкву да дỳмат за моѝт син чифỳтете. Пак Юда хи рèче: сфетà Бугурòдице, нѝщу ни сàм чỳл за тфоѝт син да дỳмат чифỳтете за нèгу. Àз ѝмам тàм дòстуве фàв Иерусалѝм и да дỳмат нèщу мòжет да са наỳчет за нàшият даскал, кàзувам ти защò нема да дỳмат нѝщу за твòят сѝн. И мàлку арнѝса да плàче сфетà Бугурòдица. И пàк му рèче: о дрàк мой дост Юда, аку ѝмаш дòстове тфòи фàв Иерусалѝм, там дету са сбѝрат чифỳтете пòмилувай гòспода, òти тѝ хòдиш фàв Иерусалѝм, кòлкуту чỳиш да дỳмат за нèгу лòшю да гу забрàнеш. Пàк му рèче сфетà Бугурòдица: о дрàк мой дòст Юда, нèма кòму да нàрачем от тèбе башкà, мòлем та да глèдаш да ми забрàниш мòят сѝн гкòспода, òти той тèбе знàе най-стàр и най-пòрф нà апòстолете, тѝ за нèгувуту здрàвие да бѝдиш есакчѝе. Катỳ чỳ товà, Юда рèче нà сфетà Бугурòдица: тѝ ни мой тèгли кахàр за нèгу, аз ще да гу забрàнем, аз ще да му сам катỳ есакчѝе.

О, преблагословèна майку, о катỳ èгненце, дèту ни знàиш нѝщу лòшу, не гу ли найде Юде то хи да нарòчеш да глèда тфòят син. О, проклèта Юда, защò сѝн бòжии нà умирàлката придàде и òще ни стѝгна товà, амѝ и майката гòсподова да лòжиш. Кàк та тугàва òган ни изгурè.

247 Тугàва Иисỳс придàде майка си на сфетѝте жèни, дèту бèха | тàму. Тугàва Иисỳс самѝчек погледнà нà майка си и рèче хи: о, майку, ще да ти зàплачем е тèбе ду сигà кòлкуту си ма хрàнила, дудè израстах, благудàрем та, òти сѝ имàла кахòр за мèне. Тугàва Иисỳс хи рèче: устàвем ти бòга и баща ми и пòмуш ут сфетàгу дỳха. Àз сàс вòлета си ѝмам дàрба да тèглем и ф трèтиа дèн ща да вòскреснам. И катỳ чỳ товà, сфетà Бугурòдица, баалдѝса и пàдна на земèта. Тугàва жèните, дèту сидèха блѝзу ду нèе, вдѝгнаха е ут земèта и елендѝсуваха е.

Тугàва Иисỳс скòру утѝде ф Иерусалѝм сàс апòстолете, òти гòспот нàш пòнапрèш нà двà дèне бèше пратѝл двамѝна ут апòстолете и хми рèче: идите фàв прòсто сèло и ще да срèшните человèка да нòси стòмна сàс вòда нà ракѝте, нèгу слèдите и на кутрàту кòща флèзе, рèчите нà саибѝата: дàскалат нàш ище да стòри велѝден тỳка сàс апòстолете.

И дойде Иисỳс фав кòщата Зеведèова, детỳ бèха гкòтвили вудаè зà гòспода да кундѝса тàм дà прàви велѝден.

И катỳ флèзе гòспот тàм, Юда не флèзе вòтре сàс апòстолете, амѝ пубèгна, та утѝде нà чифỳтете и кàза, чи Иисỳс дойде. И чифỳтете хми дойде дрàгу и рèкаха да прувòдет аскèр да гу фàнат. Юдата хмѝ рèче: знайте ли, чи тòи е чилèк хѝтар, та ни щèте да мòжите да гу фанѝте, амѝ пòчекайте, дудè да са мòркне, кугá да вечèре сàс апòстолете, и àс тугàф ще да дойдам да ви кàжем и виè да сте кòтуви. И тѝе рèкаха такà и са здỳмаха.

И катỳ хми кàза вòрна са Ю̀дата и утѝде нàх Иисỳса и сèтне гу 248 пѝтаха | другите апостоле: дè са си бàвил тòлкува време, а Ю̀дата хми рèче; àс сàс вàс дойдах, амѝ имèх зòр, та устàнах слèт вàс. Тугàва Иисỳс Христòс, кугà флèзе ф удаèта ф кàщата Зеведèева и сàс нèгу бèше тàму Ю̀дата, тугàва рèче гòспот да затвòрет вратàта. И рèче на апòстолете да сèднат нарèд, а сфетѝ Иоàн Бугуслòф сèдна ут дèсната стрàна. Сèтне гòспот зафàна да кàзува каквò ще да притèгли и рèче: знàите ли, òти сѝн человèчески ще да са придадè нà владѝците и нà чурбаджѝете чифỳцки. И ще да му са пусмеèт и ще да гу пуплỳват и ще да гу кашмерòват и найсèтне ще да гу прикувòт нà кòрст. И вѝе трèбува да са даендѝсувате и катỳ заминòт трѝ дèне, ще да воскрèсне от грòбат и вейке ни щè да умѝра. О тèшку и гòрку, рèче Иисỳс, койту ма придадè сѝна человèческаго. Пò-добрè билò да са ни рàжда нà тòе сфèт тойа человèк.

XXVI сл. – XIV сл. – XII сл.

Тувà катỳ чỳха апòстолете, млòгу са уплàшиха. И тугава катỳ сидèше Иисỳс на тайната вèчере, зè гòспот хлèб и гу благусловѝ и фàлеше бòга и рèче нà апòстолете: зèмите и èште — сувà е мòета снàга, който са за вàс прилòмува и за млòгу человèци и прощèние грехòв. Пàк сèтне от чèшета дàваше вѝну и хми рèче: пѝите от нèа сѝчките — тувà е мòета кòрф, който за вàс | ще да излèе и за млòгу людьè да хми са прустàт 249 греховèте, той ще да ма придадè. Тугàва гòспот пудàде нà ракàта Ю̀дова хлèб. И тугàф сфетѝ Иоàн стàна си и утѝде си. Товà да знàете сфетѝ Пèтар лу тугàф щешè да прибѝе Ю̀дата, òти сфетѝ Пèтар нѝкуга ни хòдеше бѝз нòж. И тугàф Ю̀дата са сèти, чи знàеше Христòс, òти ще да гу придадè, амѝ гу чèкаше да вечèре пòскору.

И кату̀ сфо̀рши го̀спот тайната вѐчере, тугàва си сублѐче жюбѐта му и сѝпа во̀да нà ибрѝкет и упàса престѝлка (миндѝл) и зѐ да хми умѝе нугѝте нà апо̀столете. И зѐ най напрѐш нà Юда и му умѝ нугѝте му. И той ни рàчеше нѝщу и хи убрѝсуваше сàс ко̀рпата. И утѝде и на сфетѐк Пѐтра да му умѝе нугѝте му, а Пѐтар рѐче на го̀спода: нищо̀, го̀споди, тѝ да ма умѝиш нѝкуга. А го̀спот му рѐче: аку нищѐш да ти о̀мием нугѝте ти, ни мо̀жиш да дойдиш сàс мѐне нà цàрцку небѐсну. Тугàва сфетѝ Пѐтар му рѐче: го̀споди, агà е такà, не лу нугѝте ми да ми умѝиш, амѝ и глàвата ми и ракѝте ми, та да ма ту̀риш нà цàрцкуту бо̀жие. Тугàва го̀спот му рѐче: дѐту е чѝст, нѐму ни трѐбува да гу о̀мием. И вѝе сте чѝсти, алà ни стѐ сѝчките чѝсти, защо̀ едѝн от вàс ще да ма придадѐ нà чифу̀цките ро̀ки. И сѐтне умѝ го̀спот вру̀т апо̀столемтем нугѝте хми.

И устàви престѝлката и ибрѝкет и зѐ жюбѐта и надѐна е и сидѐ и фàти да хи у̀чи апо̀столете нѐгуви. И мло̀гу хи у̀чи и хи заѐкна да вѐ-
250 руват ф нѐгу | хми рѐче: ф то̀е но̀щ вѝе вру̀т ще да са разбѐгате зарадѝ мене, защо̀ е пѝсано такà: ще да фàнат пàстират и ще да са расбѐгат. уфцѐте. И сѐтне кугà во̀скреснам, ще да ва прѝварем в Галилѐа. А Пѐтар рѐче нà го̀спода: го̀споди, сѝчките да бѐгат да та устàвет, àз нищо̀ да та о̀ставем. А Иису̀с му рѐче: пàк ѝстината кàзувам ти, Пѐтре, о̀ти дудѐ да пупѐе петѐла, двàш ще да ма арнѝсаш трѝш. Рече му Пѐтар: го̀туф сам да у̀мрам сàс тѐбе, пàк нищо̀ да са удрѝчам ут тѐбе. Такà вѝкаха и дру̀гите апо̀столе.

Тугàва Иису̀с утѝде фав сѐлуту, ко̀ету са вѝкаше Гетсиманѝ, и рече на апо̀столете: сѐдите вѝе ту̀ка, дудѐ да ѝдам àз да са по̀мулем тàму. И зѐ сѐбе си Пѐтра и двамѝната сѝнове Зеведѐови. Юда пàк тарчещѝм утѝде нà чифу̀тете и хми кàза.* И тугàф го̀спот нàш устàви сфетà литюргѝе и сѐтне пàк сѐдна пàк го̀спот хми рѐче: àз вàс избрàх дванàдесте сàс мѐне, но̀ едѝн ут вàс ще ма придадѐ нà чифу̀тете. Тувà кату̀ чу̀ха апо̀столете, мло̀гу са уплàшиха и зàха да вѝкат едѝн пу едѝн: да ни сам àз, го̀споди. Пак сфетѝ Иоàн пуклунѝ главàта си нà го̀сподовите уши и рѐче му: ко̀и ще да прудадѐ тѐбе, го̀споди. А Ису̀с му рѐче пулѐкичка: ко̀муту дàм хлѐб еи сигà нà ракòта казà наро̀т какво̀ е прàвил го̀спот нà тайната вѐчере. И зѐ утѐх тугàва трѝдесте сребренѝци, а тиѐ пàк сàс гулѐма рàдуста прувòдиха аскѐр и рѐкаха да пригòтвет селѐх за Иису̀са и свѐще запàлиха и фенѐре. Пàк Иису̀с бѐше фàв сѐлуту, дѐту са вѝкаше Гетсиманѝ. Той бѐше блѝзу при рекàта Кѐдрицка, тàм имàлу гкрадѝна.

251 | Сѐтне Иису̀с Христо̀с зафàна да са кахаро̀ва и рѐче на ученѝците си кахàрна е моѐта ду̀ше ду умирàлката. По̀седите ту̀ка и мо̀лете са с мене. И утѝде у тѐх мàлку по-далече и пàдна на земѐта и са мо̀леше такà: бубайку ми, аку мо̀же да приминѐ тàе чѐша от мѐне, àнджек ни мой кату̀ ѝскам аз, амѝ кату̀ ѝщиш тѝ. И кату̀ са мо̀леше, сѐтне утѝде на апо̀столѐте и хѝ найде, чи спѐха и рѐче на Пѐтра: то̀лкуф ни мужихте да са даендѝсувате сàс мѐне да са пумо̀лите, челастѝсуваите са и мо̀лете са да ни пàднете нà бàлневи, о̀ти душѐта е распу̀дена, алà снàгата е тембѐлин. И пàк фто̀ри по̀т утѝде да са мо̀ли и вѝкаше такà: бубайку мой, акò мо̀же тàе чѐша да заминѐ о̀т мѐне, алà да стàнѐ во̀лета тфо̀е. И кату̀ са во̀рна, пàк найде апо̀столѐте, чи спѐха, о̀ти бѐха

* Има пропуснати думи, виж стр. 288.

от кахàрат та дрѐмуваха и заспàха. И пàк хи устàви и утѝде пàк да пумòли, чи му са пукàзал едѝн àнгел. И са мòлеше Иисỳс тòлкуф нà бубàйку му и òт млòгу мòлбата кàпеше кòрф на зной мѐсту на земѐта от гòсподовите.

Христиàне, вѝдите ли гòспот нàш кòлку са мòли дури са зазнуѐше кòрф данò гу чỳе нѐгуф бубàйку, амѝ нѝе грехòвни лю̀дье нимòжиме едѝн сахàт да са пумòлиме. Пàк и кугàту са мòлеше, тугàва флѝзат фàв нàс сѝчките дя̀волщини да мѝслиме каквò ще да едѐме и каквò ще да пиѐме.

И пàк сѐтне нà трѐтиат пòт, катỳ са вòрна гòспот, пàк хи найде да спѐт апòстолете и хми рѐче: спѝте, спѝте, спѝте млòгу да са наспѝте и да са насѝтите, защото приближѝ | тòе сахàт да са придадѐ сѝн человѐчески ф ракѝте нà грѐшните лю̀дье. И ето дойде тòе сахàт да ма фàнат.

И ету тугàва Юда, дѐту бѐше и той едѝн от дванàдесете апòстоле, дойде сàс аскѐр и сас нòжюве и сàс фенѐре и сàс бòрна сàс чифỳтете да гу фàнат. И катỳ наблѝжиха, рѐче хми Ю̀да: ѐту ще да ви дàм нишѐн кòгу да фàните, кòмуту стòрем метàние и да гу цалỳвам, негу да ни фàните, да ни фàните пудѝн òт апòстолете му. Иисỳс катỳ хи вѝде, че наблѝжеха гу пурỳка: кòгу трòсите. Пак тѝе му рѐкаха: Иисỳса Назаранѝна. Иисỳс хми рѐче; àз сàм, кòгуту вѝе трòсите. Тѝе катỳ чỳха тувà Ю̀датà и дрỳгите чифỳте и врỳт аскѐрет, пàднаха нà земѐта òт стрàх и фенѐрете изгàснаха и стàнаха катỳ нѐми.

Сѐтне пàк ага стàнаха на нугѝте, рѐче хми Ю̀дата: о каквѝ сте слѐпи аскѐр, òти ва е страх тòлкува ỳт едѝн чилѐк, защò са уплàши Ю̀дата да ни пубѐгне гòспот и ще му зѐмат чифỳтете парѝте назàт. Пàк рѐче аскѐрет на Ю̀дата: вѝде ли и тѝ каквò бѐше вейке и ти пàднала нà земѐта сàс нàс, пàк тѝ са нàм кàраш. Тугàва рѐче Ю̀дата нà чифỳтете: ѝдите врỳт и ни·мойте да ва е стрàх. Катỳ вѝде Ю̀дата, чи самѝчек Иисỳс Христòс ще да са дадѐ нà мòка и фпỳсна са тугàф лòшета Ю̀да и смеѐше са и пригрѐбе Христà и му рѐче: радувай са, дàскале. Иисỳс му рѐче: дòржи са за каквòту си душѐл, | дòс мои. Сѐтне чифỳтете и аскѐрет пàднаха врỳт вàрх нѐгу и гу фàнаха. Иисỳс хми рѐче: òти такà дойдахте нà мѐне катỳ нà хаидỳтин сàс аскѐр и сàс силѐх нàх мѐне да ма фанѝте нащѐ. Ни знайте ли вѝе, чи ас ут вàс нѝ са крием, амѝ катà дѐн сидѐх нà чѐрквата сàс вàс та ма ни фàнахте.

Тувà катỳ хми рѐче Иисỳс, тугàва сфетѝ Пѐтар са расòрди и фпỳснаса сàс сарднѐ и фàти за ракѝте измекѐринат архиерѐеф, ѝмету му зувѐха Мàлху. И гу увартѐ на земѐта и му удрѐза еднòту уху сàс нòж. А Иисỳс гу испукàра и му рѐче: ни пàда са се да бахтѐш измекѐрет, тỳри си ножа фав нòжницата. И ни знайш, òти е пѝсано: койту сàс нòж удрѝва чилѐка ут нòж ще да умрѐ? Тѝ ни мой брàни мѐне, аз агà ищам да са брàнем, мòжем да мòлем мой бащà да ми прувòди 10 хилиàди àнгела и пò-млогу кòлкоту ищам, алà ищàм да стàне катỳ ѝще мой бащà. Аз сàс нѐгувуту вòля притѐглем сѝчку и да сфòрши писàниету, дѐту кàзува: ще да фàтет уфчѐрет и ще са расбѐгат уфцѐте. И рече Иисỳс на Пѐтра да тỳри ухòту. И зе ухòту, та гу тỳри и загуйса.

Тугàва аскѐрет фàнаха Иисỳса и му вòрзаха ракѝте назат и му тỳриха на шѝата гулѐм синджѝр. И зѐха да гу бахтàт. И нѝкой нимѐ да гу пумѝлува. Кои катỳ зафтàсаше и гу бахтѐха и гу сỳрнеха нà земѐта

кату̀ егненце. И гу утвѐдаха нѝ рѐката Кедрицка, дѐту ѝдеха у̀т срѐщу
254 чифу̀те, а Иису̀са гу су̀рнеха приз блѝтуту | ѝ гу бахтѐха млѝгу. И ѝти у̀т гулѐму бахтѝние нимѝжеха да прибѝркат прѝс рѐката, и гу су̀рнеха зѝ шѝата прѝс рѐката Кѐдрицка и кугѝту гу извлѐкаха ут рѐката на су̀ху, зеха да гу бахтѝт. И тѝлкова много го бахтѝха, дѐту сидѐше ду̀р са вѝпца земѐта у̀т кѝрф. И аку да ни му бѐше пумѝгал бѝг, той нѝ тувѝ мѐсту щѐше да умрѐ.

И гу утвѐдаха Иису̀са фав двѝрат на чифу̀тската владѝка, кѝгуту зувѐха Ѝнас архиерѐа, пѝк Кайафа тѝе гудѝна даржѐше чѐрквата. И сас сбрѝха млѝгу чифу̀те, дудѐ да дойде Христѝс фав двѝрат и чѐкаха гу тувѝ. Кату̀ вѝдеха апѝстолете, уплѝшиха са и са разбѐгаха кой кадѐ мѝжеше и са скрѝха. Сам сфетѝ Иоѝн Богуслѝф идеше сѝс Иисуса. И найсѐтне сфетѝ Пѐтар ут далѐче гу слѐдеше и глѐдаше да нѐ гу фѝне пудѝн. И кату̀ сидѐше при вратѝта, вѝде гу еднѝ ратекѝна чифу̀цка и рѐче нѝ тѝе челувѐци, дѐту сидѐха окулу вратѝта: аз вѝдем тѝе чилѐк хѝдеше сѝс Иису̀са Нѝзаранина. А Пѐтар са убѝрна и рѐче: аз нѝщту знѝем тѝе чилѐк, кутрѝ, е нѝту сѝм хѝдил сѝс нѐгу. И послет пѝк кату̀ заминѝ мѝлку врѐме, срѐшна гу еднѝ дру̀га ратакѝна и му рѐче: аз сѝм вѝдела тѝе чилѐк чѝ хѝдеше сѝс Иису̀са, а Пѐтар са пѝк утрѝчаше и рѐче: наистина, аз низнѝем за кѝгу ми вѝе ду̀мате. Пѝк сѐтне изметкѐ-
255 рете и аскѐра наклѝдаха ѝган нѝ двѝрат архиереуф, ѝти при тѝе нѝщ млѝгу мрѝзеше. И сфетѝ Пѐтар утѝде да са грѐе и пѝк вру̀т | сеймѐнете гу пузнѝха и му рѐкаха: ѝстина ли си тѝ ут галилейцкуту сѐлу и апѝстол си на Иису̀са и нѝе тѝ пузнѝваме тѐбе, ѝти та вѝдим чѝ хѝдиш сѝс нѐгу. А сфетѝ Пѐтѝр сѝс клѐтва са утрѝчаше и вѝкаше: ѝстина аз нѝ знѝем тѝе чилѐк, кѝгу вѝе вѝкате Иису̀са Христѝ. Сѝчку тувѝ стѝна фѝв тѝе нощ.

Сѐтне чифу̀тете са сбрѝха млѝгу да вѝдет Иисуса Христѝ и ѝти бѐше пѝлан двѝрат, та ни мѝжеха да са фѝнат, амѝ и утвѝн двѝрат сидѐха. Фѝв тѝе сахѝт двѝ пѝти пупѐ петѐлат и разумѐ Иису̀с Христѝс, ѝти сфетѝ Пѐтар гу арнѝса трѝш сас клѐтфата. И госпот бѐше вѝрзан на делѐкат и глѐдаше нѝ сфетѐк Петра прѝву нѝ учѝте му. И сфетѝ Пѐтар тугѝф и спомѝнуваше слѝвуту, дѐту му рѐче Иису̀с Христѝс: Дуде да пупѐе петѐла вдѝш тѝ ще да ма арнѝсаш трѝш. И тугѝва Пѐтар сѐти каквѝ му бѐше ду̀мал гѝспот. И фѝв тѝе сахѝт са пукѝе и излѐзе ут двѝрат и са фарлѝ фѝв еднѝ ду̀пка и плѝчеше ду̀р ду умирѝлката. И жалѐеше за нѐгувиат дѝскал ѝти са утрѐче. И такѝ нѝ арнѝса да плѝче ду̀р ни стѝна кату̀ умрѐл.

Амѝ гу стѝри пѝк порву нѝ апѝстолете*. Сѐтне архиерѐа даржѐше Иису̀са нѝ нѐгувиат двѝр вѝрзан нѝ дерѐкат ду̀ри да са сѝвна фѝв пѐтак и гу бахтѝха млѝгу цѝла нѝщ и гу пѝтаха млѝгу ду̀ми, а Иису̀с малчѐше и нищу ни ду̀маше.

256 Нѝ утринѝта кугѝ са сѝвна фѝв пѐтак утвѐдаха Иису̀са | на Кайѝфа и му ту̀риха на нѐгу гулѐми железѝ нѝ шиата му и му вѝрзаха ракѝте му назат и сѐтне гу утвѐдаха нѝ двѝрат Кайѝфуф. И тугѝва са сбрѝха чифу̀тете млѝгу мѝлки и голѐми сас гулѐма рѝдуста, ѝти гу са фѝнали. И сѐтне зафѝнаха да гу бахтѝт и да гу пуплу̀ват и да гу резирѝват фѝв лѝцету му и фѝв чѝстите му ѝчи и фав сфетѝте му устѝ.

* Има пропуснати думи.

И тòлкуф бèше гòрка и тèшка тàе мòка, тèхнуту гнỳсну прàвение и грèшнуту дỳмание. И ни мòжеше да са изкàже нà челувèческу йум. Иисỳсовите бèха ракѝте мỳ вòрзани назàт и ни мòжеше да сà убрѝше учѝте си ỳт гнỳсните плỳнки. О кỳчетища, пубеснèли чифỳте душмàне нà нàшие бòг Иисỳса Христà. Такàва дубринà прàвихте вѝе на вàшие създàтел, на вàшие саибѝе от сѝчките дрỳги рòдуве пò-млòгу ва помѝлува и куртулѝсува ỳт вàшите душмàне, от фараòна и ут хананèите, от агỳпцките рòкои и ва хрàнеше на пòта на пỳстата гòра сàс мàна и от кàмене вòда извàди да ва напуѝ. И гòрка бèше и стòри е блàга. Зарадѝ тувà ли гу сигà бахтèте и гнỳсну пуплỳвате и гу кашмерòвате, самѝ загубѝхте ѝмету израйлцкуту. И гòспода загубѝхте и вèрата и сѝчкуту хỳбаву и на сàе динѝе и на дрỳга сѝчкуту хỳбаву загỳбихте и божи рай. Йстина чифỳтете са нарѝчат катỳ бèсни, защò тòлкува бàхтаха Иисỳса Христà. И бахтàхте гу и кашмерòвахте гу и гу бѝехте: кажи нам, Христе, кой та удрѝ тèбе. Такà му са смеèхте и му са | чỳдеха àнгелете и архàнгелете, защò гòспот сѝн бòжий тòлкува теглѝлу и смèение ут безакòните чифỳте приѐ патѝлу и ни рèче гòспот на àнгелете да хи изгỳбат. Нà тувà са чỳди и небòту и земèта. О нèбо, тѝ ни речèш нà òблаците сàс òган да хи изгòри катỳ пèна прес дèту прàвили злò сѝчкуту са гòтвеше да загỳбет чифỳтете, àла гòспут ни дàваше защò фàв стрàшен сỳд да нèма какòв чухàб да му дỳмат.

Да знайте, брàтие християне, защòту гòспот сувà патѝлу пàти и гу приѐ заради нàшите грèхуве да куртулѝса ут дявулете и ỳт грехувèте. Такà тèглеше зарадѝ человèците. Небòту са ут стрàх трапèраше и землèта са трòсеше, òти глèдаше, чѝ тѝе са смеèт чифỳтете нà гòспода. Àку тѝе чифỳтете стòриха лажлѝви сехàте и тѝе лажлѝву кàзаха. Едѝн лажлѝф сехàтин рèче: аз сам чỳл ут нèгу òти той дỳмаше нà сета чèрква, дèту е напрàви цàр Соломòн 40 гудини, той вѝка ут темèлет да е развалѝ и за трѝ дèне да е уградѝ. Пàк гòспот дỳмаше за негувата снàга, оти ще да вдѝгне òт грòбат за трѝ дèне. Тъй рèче лажлѝвиат сехàтин, а Иисус малчèше, а чифỳтете пàк му вѝкаха: кòму ни дỳмаш. А Иисỳс пàк малчèше. Тугàва едѝн ут саймèнете гу удрѝ кòлкоту мòжеше, а Иисỳс ут гулèмуту удрѝвание пàдна нà земèта, той пак сас жèлезната камшѝе гу удрѝ и му рèче, да ли си не занемèл, та ни дỳмаш. И сèтне пàк дойде дрỳг лажлѝф сехàтин и кàзуваше, защò аз сàм чỳл, чи вѝкаше, оти е сѝн бòжий. Тугàва архиèреата рèче нà гòспода: чỳиш ли кòлку сехатè кàзуват така за тфòите лòши рабути. Пàк Иисỳс му рèче: ами глагòлем вàм йстина ви дỳмам, защò ỳт сигà щите да вѝдите небòту | да са утвòри и àнгелете бòжички ще да дойдат нà сѝн человèчечки. Тувà катỳ чỳ архиерèата стàна ỳт местуту си и сѝчките хи свѝка и рече хми: Сигà ни трèбува сехàте, вѝе самѝ чỳхте, òти той калнè и на гòспода и на àнгелете. Тугàва врỳт чифỳтете сàс гнèф катỳ змѝи фàнаха да гу бахтàт бѝс мѝлус и ут сфетàта му глàва кусàта му упѝнаха, дрỳги пàк гу бахтèха и дрỳги гу щѝпеха и дрỳги гу пуплỳваха, а дрỳги му са пуклунèваха на куленàта и гу кашмерòваха и дрỳги млòгу такѝва мòки му прàвеха и врỳт снàгата му вàпца фàв кòрве и сѝлом жиф гу устàвиха.

О пребеззакòнии архиерèа, совà ни сò àнгелете, амѝ сàма бòга, прàзни мòки дàваш тèбе, да чèка мòка вèчна и òган не изгàснува нѝкуга. Сèтне архиерèата вòрза Иисỳса и гу прувòдиха на Пилàта да гу рàспнат.

И чифу̀тете зѐха Иису̀са и утвѐдаха гу на Пила̀туват двѐр и сидѐха прѐт врата̀та зарадѝ да са ни пугрешѐт, ѐти щѐха да пра̀вет велѝден. И ка̀ту вѝде Пила̀т млѐгу чифу̀те, излѐзе утвѐн. Тѝе кату̀ вѝдеха Пила̀та, извѝкаха и рѐкаха: Господѝне Пила̀те, владѝтел на̀ш йерусалѝмцки, пратѝха тѐбе на̀шите архиерѐи тѐе Иису̀с вѐрзан, фа̀нахме гу, ѐти тѐи нашиат за̀кон развалѝ и млѐгу лю̀дие вѐруват фав нѐгу. И ѐще ду̀ма, чи е на̀ш ца̀р юдейцки и са нарѝче сѝн бѐжии и ра̀ван ста̀нува са̀с гѐспода и зарадѝ тува̀ на̀шиат за̀кѐн, оти калнѐ бѐга ни да̀ва да гу пу̀скаме за̀конат. Ние гу испѝтахме защѐ е достѐен за умира̀лката. Туга̀ф хми рѐче 259 Пила̀т: сѐдите гу пу ва̀шиат за̀кон. И тѝе му рѐкаха: а̀ку ни вѐруваш | нѝе има̀ме сеха̀те. И чифу̀тете вѝкаха са̀с гулѐм гла̀с: зѐми гу, зѐми гу и ра̀спни гу. А Пила̀т хми рѐче да гу утведѐт на скрѝшну мѐсту да гу пѝта и му вѝкаше: ут дѐ си тѝ и кѐи си тѝ и защѐ та чифу̀тете прува̀дат на̀ мѐне да та прѝбием. А Иису̀с нѝщу ни рѐче, а Пила̀т му рѐче: мѐне ли не утгува̀реш, ни зна̀иш ли, ѐти аз ѝмам вла̀ст и изин и да та пу̀скам и да та прѝбием. А Иису̀с му рѐче: немаш нѝкакаф ѝзин нѝ да ма пу̀скаш, нѝту да ма прибѝиш, амѝ тѐбе е да̀дену от бѐга да бендѝсаш кѐгу ти дадѐт на тфѐите ра̀ки, затува̀ тѝе щат да ѝмат пѐ-млогу грѐх ут тѐбе.

И ни мужѝ да найде Пила̀т на Иису̀са нѐкаф кабаха̀т за прибѝвание. Излѐзе Пила̀т и рѐче на чифу̀тете: аз ни найдах нѐкаф кабаха̀т на тѐе чилѐк. А тѝе ут далѐче вѝкаха: зѐми гу, зѐми и распни гу на кѐрст. Пила̀т рѐче ѝскаше да хи усрамутѝ: вашѐ ли ца̀р да прѝкувам на̀ кѐрст. Тѝе рѐкаха: нѝе дру̀г нѐмаме ца̀р лу̀ кѐсара, ѐти ага̀ ни пра̀виш кату̀ е рѐкал кѐсар ще да ста̀ниш кабахатлѝе, защѐ той хми рѐче, оти е ца̀р и са нарѝче сѝн бѐжии и са̀с бѐга ра̀ван са пра̀ви. И ут тѐе ду̀ми Пила̀т млѐгу са упла̀ши и рѐче Пила̀т да утведа̀т Иису̀са на скрѝшну мѐсту. И утѝде Пила̀т и па̀к гу пѝташе склѐту: кой си тѝ и защѐ чифу̀тете духѐдат на̀х мѐне, каквѐ си лѐшну стѐрил. И пак Иису̀с малчѐше. И пак гу Пила̀т пѝташе: ца̀р ли си ти. Той е рѐкал, ѐти аз са̀м ца̀р, амѝ мѐету ца̀рцку ни ѐ ут са̀е динииѐ, да бѐше ца̀рстфуту мѐе ут са̀е динииѐ, мѐиат аскѐр ни щѐха да уста̀вет ва̀м да ма фа̀ните, а̀ми щѐха да стѐрет нѐква кавга̀ да нѝ ма уставет мѐне на чифу̀цките рѐки. И па̀к Пила̀т гу пупита: сѝн лѝ си бѐжии. И гу уста̀ви и рѐче на чифу̀тете: ѝстина ви вѝ-260 кам, нѝщу кабаха̀т за умира̀лката нѐ нахѐдам на тѐе чилѐк. | Ѝщеше Пила̀т да гу пу̀сне и рѐче па̀к Пила̀т на чифу̀тете: вѝе ѝмате хадѐт на̀ ка̀та велѝден да ви харѝзувам ут кабахатлѝеете едѝн и ага речѐте да ви ха̀ризам сѐе Иису̀с Назаранѝна. И тѝе вѝкаха са̀с гулѐм гла̀с: нѐ той, нѐ, амѝ да пу̀сним Варава̀. Тѐе Варава̀ бѐше хайду̀тин и прибѝваше людиѐте, та̀ бѐше затвѐрен фа̀в тевнѝца.

О безу̀мни чифу̀те, койту прибѝва людѝете Варава̀ нѐгу ли вѝе ѝщите да пу̀сните. Аку той умрѐлите вдѝгаше у̀т грѐбат; аку тѐй слѐпите напра̀веше да глѐдат и бѐлните уздравѐваше, та нѐгу пу̀скаите, а гѐспут, дѐту пра̀веше чуда̀ и бѐлни уздравѐваше, слѐпите пруглѐднуваха, нѐгу ли да прикувѐте на̀ кѐрст. И сѐтне Пила̀т хми пу̀сна Варава̀, пак Иису̀са да̀де на̀ аскѐрет да гу кашмерѐват.

Туга̀ва пувелѐ Пила̀т на̀ аскѐрет да гу варзѐт на̀ дерѐкат, койту бѐше на̀ срѐдѐ на̀ двѐрат и да гу бахтѐт бѐз мѝлус са̀с жѐлезните камшѝи. И тѝа това̀ напра̀виха. И дѐту му бѐше чѝстата сна̀га, дѐту гу бѐха удрѝвали, па̀даше ут сна̀гата му парчѐ парчѐ са̀с кѐрф и уста̀нали лу жѝлите |

му и кокалиету нà микдàн. Аку да бèше дрỳг нèкой чилèк, той щеше да умрè, амѝ òти бèше нà един бòг и человèк, зарадѝ тувà притарпè такѝва гулèми мỳки. И катỳ глèдаха чифỳтете млòгу хми духòдаше хỳбаву, и рàдуваха са.

261 И тòе чàс катỳ вѝде Юда, са уплàши защò виде зарà ни щòт | да гу устàвет чѝфутете, тà фарлѝ парѝте нà чифỳтете и хми рèче: срешѝх тà придàдах чилèкат бис кабахàт. И утѝде та са убèси и са удàви. И тае грехòвна Юда лòшиу умрè: и сас душèта и сас снàгата утѝде на джендèма.

Сèтне Пилàт гу дàде нà чифỳтете какв̀оту знàет да гу прàвет. И рèче да гу утварзòт Иисỳса от дерèкат и да му надèнат сàс дрèхите му. И бòрзе гу отвòрзаха ут дерèкат и пàдна нà земèта и ни мужи да стуѝ прàф. Тугàва Пилàт гу дàде на чифỳтете каквòту знàет да гу прàвет и гу пригòтви нà умирàлка нà кòрст. И рèче да гу пригòтвет кòрст и каквòту требỳва за кòрст и пирòнете. И заминаха три сахàте ут денè и пригòтвиха кòрст и каквòту требуваше.

Тугàва сайменѐте сублèкаха Иисỳса и му намèтнаха едѝн червèн парт[-ц]àр нà гарбà и исплèтаха ут тòрне венчѝлу млòгу тèсну и сѝлум гу тỳриха нà гòсподовата глàва. И ут тарнèте му прубòдаха главàта му и еднѝ флèзаха дỳри ду музакòт и ут сфетàта му глàва излèзе тòлкува млòгу кòрф та са вàпса земèта. И му дàдоха в ракàта лишàн да даржѝ и гу бахтàха на гарбà и му вѝкаха за кашмèр: рàдувай са, цар юдейцки. И тугàва аскèр сàс гнèва гу фàнаха и гу бахтàха бèс мѝлус. И му бидè тàе мỳка най-гулèм òт сѝчките му пòрвите мòки и сѝчкие аскèр кашме-
262 рòваха сàс нèгу. |

А чифỳтете глèдаха прѝс вратàта и вѝкаха сàс гулèм глàс нà Пилàта: ни мой са бàви Пилàте, амѝ прѝкувай нà крèсна смèрт. А Пилàт искаше да хи усрамутѝ и хми рèче: каквà саигѝе ще да ѝмате да тỳрем вàшие цàр нà кòрст. Чифỳтете пàк вѝкаха сàс гулèм глàс: о Пилàте, прàвиш нàм гулèми òкуре, едѝн е нàм цàр кèсар, а койту прàви кабахàт срèщу кèсара, дустуèн е за умирàлката. И таи тѝе на Пилàта сòдиха. И пак женàта му нà Пилàта му прувòди хабèр сàс чилèк и му рèче: тѝ ни мой са мèси нà умирàлката на тòе прàведен человèк, защòто тòе нòщ сàм млòгу тèглила стрàшни вѝдех и стрàх зарадѝ нèгу.

О чудесѝи, как низнàеше женàта писàние, нѝту прорòците, а пузнà гòспот, пàк чифỳтете кàта недèле пеèха кинѝги и знàеха прорòците и пàк нѝ гу пузнаха, амѝ лу придàдаха нà умирàлката. Тугàва Пилàт умѝса ракѝте му упреш сѝчките и рèче на чифỳтете: тай сам чѝст аз ỳт тòе праведник чилèк, вѝе гу ỳдрите, вѝе ще да вѝдите. А чифỳтете вѝкаха сàс гулèм глàс: нèгувиат кòрф да è на нàс и на нàшите чàда, дудè да са сфòрши сфетàт. Акули гу пỳсниш, ни сѝ приятел нà кèсар цàр. Нѝе щиме да кàжиме тугàва нà кèсара, тѝ сàм си ще да вѝдиш. Той тугàва са уплàши да гỳ ни напѝскат нà кèсара.

263 И завèдаха тугàва гòспода нàшего Иисỳса Христà нà мèстуту гранчèрцку, дèту бèше нà гурàта, кутра ту са вѝкаше Голгòтà, на който щèха да гу прикувòт. И му дàдаха да нòси кòрстат си ду гурàта. А Иисỳс ни мòжеше да хòди òт млòгу рàни. И катỳ излèзаха òт грàда и срèшнаха нèкугу киринèй, ѝмето му бèше Сѝмон. Катỳ хòдеше сàс тèх гу нагàдаха саймèнете да гу нòси кòрстат. Кату вѝдеха саймèнете чи са умурѝ Иисỳс и ни мòжеше да хòди, влечèха гу нà земèта бèс мѝлус.

Тугàва Бугурòдица майката гòсподова бèше фàв Витанѝе и нѝщу ни знàеше за тувà. И кугату са сòвна ф пèтак утѝдаха тугàва руднѝните Мàрта ѝ Марѝа òт Иерусалѝм фàв тèх и млòгу желèеха за тèхниат гòспот Иису̀с Христòс, защòту чифу̀тете му са дàли такáва мòка гулèма и още умирàлка нà кòрст пригòтвиха и скрѝшну кàзаха сѝчку щò е стàналу нà Мàрта и на Марѝа, òти да са нѝ научи сфетà Бугурòдица, òти ще да са млòгу кахарѝ. И зарадѝ тувà ни кàзаха явну. И кугàту вѝде сфетà Бугурòдица щòту са душлѝ òт Иерусалѝм, пувикала та хи пѝташе: о мѝлички дрàги мòи дòстуве, кàжите ми фàв Иерусалѝм каквò прàви мòят син, дали гу ни фàнаха чифу̀тете. Пàк тѝе рекаха: нѝщу ни смè вѝдели за тфòят сѝн, амѝ самѝ тèе заплàкаха.

Тугàва са сèти сфетà Бугурòдица защò е злò пàтил нèхниат сѝн. И притарпè садè тòе нощ и ут ту̀ка скòру утѝде ф Иерусалѝм и жèните щòту сидèха с нèа фсè и тѝа варвèха сàс сфетà | Бугурòдица и е даржèха за ракѝте да хѝ нèщу ни стàне ут кахòр. И кату̀ флèзаха фàв Иéрусалѝм, утѝдаха нà Пилàтувиат двòр и ни найдаха там Иису̀са, защòту бèха гу утвèли фàв гурàта Голготà да гу прикувòт нà кòрст. Тугàва сфетà Бугурòдица сàс жèните скòру оттарчè данò хи стѝгне нейде. И кату̀ хи приближѝха, вѝде сфетà Бугурòдица защò вòдет Христà и гу влекòт нà земèта бѝс мѝлус пàк тèхнуту гну̀сну пуплю̀вание. И още гу бахтèха и нà прèсните рàни са сулèха сàс млòгу кòрф и дèка гу су̀рнеха пу земèта бèше вàпцана сàс кòрф. Тугàва кату̀ вѝде сфетà Бугурòдица такòва теглѝлу тèглеше нèхниат сѝн, пàдна нà земèта кату̀ умрèла. И кату̀ е вдѝгнаха жèните, фанà да вѝка сàс гулèм глáс: о сѝне мой, дрàги, затувà ли си душèл нà Иерусалѝм, о надèжда мòе, кàк ни пуѝска да пуслу̀шеш майка си, амѝ си пуйскал да дойдиш да тèглиш. О сфèте мой, такòва гòрку дà стàне тèбе. Фчèра кàк тèбе какàв тà глèдах, а днèс какàв тà глèдам сàс рàни уплю̀ван кутгàси нèщу злò стòрил. О сфèт нà мòите òчи, сфèти мòи най-дрàг, как ти са смèет чифу̀тете на тфòету блàгу сòрце. О пребезакòнии чифу̀те, за какòв кабахàт бахтèте мòят сѝн. Защò тòлкува джелатòвате мòят гàлен сѝн и нах кадè гу влàчите, щò злò стòри вàм. Кàк ли ща да мòгам да вѝ отварнам, о кучета, шòту пиèте карфтàт на мòят сѝн.

Такà ду̀маха | и плàчеха и дру̀гите жèни, дèту бèха сàс нèе. И кату гу искàчиха нà гурàта, койту са зувèше Голготà, и поглèдна Иису̀с на иерусалѝмцките жèни и рèче хми: дòщере иерусалѝмцки, ни мойте плàка зарадѝ мèне, амѝ плàчите за вàс и за вàшите чèда, защò сèе вàшите му̀жи зѝмаха мòиат кòрф вàрх тèх и вар тèхните чèда. Мòлите са кàта едѝн да ни стàне вàшету бèгание нѝту нà зѝмну врèме, нѝту ф сòбуту, защо, о тèшку и гòрку нà тѝе жèни, щòту ще да сà тугàва тèшки и койту щè да хрàнет.

И кату̀ удрѝ сахàте шèс нà денè, аскèрет пубѝха кòрстат на земèта и вдѝгнаха гòспода нàшего Иису̀са Христà та гу прикувàха на кòрстат сàс пирòне на пречѝстите рòки и нòги. Тугàва и дру̀ги двà хайду̀те прикувàха сàс гòспода, едѝниат от дèсната стрàна и дру̀гиат от лèвата стрàна. И кату̀ прикувàха гòспода нà кòрста чифу̀тете сидèха на кулен̀àта и му са смеèха и му вѝкаха: у à à à тѝ, що вѝкаш да развалѝш чèрквата и за трѝ дèне да е увградѝш, кòртулисай сигà тèбе си и излези òт кòрстат, нѝе тугàва ще да вèруваме, чи си гòспот. Пак хайду̀тина, дèту бèше прикувàт ут лèвата стрàна, гу кашмерòваше и му ви-

каше: аку си тѝ сѝн бо̀жии, ко̀ртулисай тѐбе си и нѝс куртулѝсувай. Пак дру̀гиат хайду̀тин, дѐту бѐше прикува̀т ут дѐсната стра̀на, ду̀маше и са ка̀раше на̀ дру̀гиат: ни лѝ та е стра̀х от го̀спода тѐбе, амѝ | ду̀маш така̀, на̀м са утво̀рна каквѝту смѐ пра̀вили, амѝ той нѐма нѝкакаф кабаха̀т. Туга̀ва са убо̀рна, дѐту бѐше на̀ дѐсната стра̀на прикуво̀т и рѐче на̀ го̀спода: спомени̇̀ ме, го̀споди, куга̀ дойдиш на̀ тфо̀ету ца̀рцку. Па̀к го̀спот му̀ рѐче: ѝстина тѝ ду̀мам, днѐска са̀с мѐне щѐ да си на божи рай.

266

А тува кату̀ вѝде сфета̀ Бугуро̀дица сас гулѐм пла̀ч пла̀чеше и ду̀маше така̀:

О тѐшку и го̀рку мене, о драгу мо̀е чѐду и бо̀же мой, о тѐшку и го̀рку мѐне, о сфѐте и сло̀нце са̀с сфѐт на мо̀ета ду̀ше, о тѐшку и го̀рку на̀ мѐне, о най-дра̀ги сѝне и бо̀же мой, ету сига̀ Симѐон и какво̀ ми е ду̀мал ста̀на истина. Ету сига̀ ми са нара̀нува сарцѐту моио го̀рку на̀ мѐне, кадѐ а сига̀ благувѐщение арха̀нгела Гаврийла, куга̀ту ми рѐче: ра̀дувай са, блага̀тичка, защо̀ е са̀с тѐбе го̀спот, о̀ти щѝш да рудѝш сѝн бѐз мо̀ж и той гулѐм ще да са наречѐ фа̀в ца̀рцкуту в ка̀щата Яковова и нѐгувуту ца̀рцку ни щѐ да сакрати нѝкуга. О Гаврийле арха̀нгеле, що̀то ми дунѐсе туга̀ва хабѐр ху̀бав за го̀спода. И туга̀ва дойде та ми ка̀за от нѐбуту та на куртулѝса от Ѝрод ца̀р, койту прибѝваше деца̀та заради̇̀ бо̀га и сига̀ защо̀ ни излѐзиш от небо̀ту да куртулѝсаш тфо̀ат го̀спот от чифу̀тете.

О тѐшку и го̀рку на̀ мѐне, дра̀г Иису̀с, сѝне мой, ка̀к на̀ тфо̀ету пресла̀вну рождестфо̀ нѝкакаф зара̀р нѝ ста̀на мѐне и никакву ба̀лну ни вѝдем, а сига̀ та̀ глѐдам и тѐглиш на̀ ко̀рст от тфо̀ите лю̀дие израйлцки, дѐту хи га̀лиш нѝе млѝгу от сѝчките и тѝе, дѐту | са па̀да да та га̀лет, а тия̀ на̀ ко̀рст та̀ прикува̀ха.

267

О безако̀нии чифу̀те, ло̀шиу сто̀рихте на̀ мо̀ят сѝн и на мо̀ят бо̀г.

О тѐшку и го̀рку на̀ мѐне, о милузлѝви го̀споди, ка̀к мо̀жиш да тарпѝш тако̀ва теглѝлу на̀ ко̀рст.

О небѐсний архангел Гаврийле, защо̀ нѝ отвра̀щаш заради́ тфо̀ят ца̀р и бо̀га.

О Пѐтре, най-по̀рф апостол, са̀с дру̀гите апостоле, кадѐ сте фа̀нали и кадѐ сте пубѐгнали от мо̀ят сѝн, ут ва̀шиат да̀скал.

О го̀рку и тѐшку на мѐне, сѝне мой и дра̀ги, тфо̀ят до̀ст пубѐгна заради̇̀ страха̀ чифу̀цки и вру̀т що̀ту та̀ вѐруваха тѐбе и га̀леха са пубѐгнали, и тѐбе самѝчек уста̀виха, бла̀ги мой Иису̀се, сфѐт на̀ мо̀я живо̀т.

О го̀рку на̀ мѐне, сѝне мой дра̀ги, защо̀ и мѐне нѝ фа̀тат ло̀шите чифу̀те да ма прибѝат и а̀з са̀с тѐбе ведно̀ш да у̀мрам. Ут сига̀ глѐдам тфо̀ету патѝлу по̀-дубрѐ мѝ е са̀с тѐбе да у̀мрам, а не да ма уста̀виш слѐд тѐбе.

Па̀к го̀спот малчѐше и приклуни̇̀ гла̀вата му на̀ до̀лу, а сфета̀ Бугуро̀дица рѐче, о̀ти умрѐ го̀спот на̀ ко̀рстат и зѐ да вѝка са̀с го̀рки со̀лзи и така̀ ду̀маше: О го̀рку на̀ мѐне, чѐдо мо̀е, и бо̀г мой, защо̀ ма уставеш една̀ сама̀ и ко̀му ме преда̀ваш и кой ще да ма глѐда така̀ва жѐлна и каха̀рна, и кой ще да ма хра̀ни и ко̀гу ще да глѐдам на̀ мѐсту тѐбе, дра̀ги мой сѝн и бо̀же мой. Кой ще да ма умири̇̀ от со̀лзите фа̀в това̀ го̀рку и каха̀рну врѐме. И ти сѝне мой и бо̀г мой, ни мой ма уста̀ве сама̀ нимой малчѐ, сѝне и бо̀же мой, при̇̀думай ми една̀ ду̀ма.

268

И рече хи Иису̀с: ма̀ку мо̀е, едѝн Ива̀н о̀т сега̀ е тфо̀ят сѝн. Пак са убо̀рна | та̀ рѐче на̀ сфетѝ Иоа̀н: ето тво̀ета майка, о̀т сега́ нѐа да зна̀иш за майка.

Тувà катỳ чỳ сфетà Бугурòдица пуарнѝса мàлку да плàче и рèче: о сòрце мòе, зарадѝ тувá нищò да зѝмам млòгу рàдус, òти ще да сам пòвече нà млòгу кахàрнах, кадету сфетàта мѝлус нà мòят сѝн. Зàфàна сфетà Бугурòдица гòрку да плàче.

О гòрку мèне, сѝне мой, гàле та и тѝ са клàнем фсè милузлѝф, сѝне и бòже мой, и мèне кахàрна ма устàвеш бèс èгненце и нѝкак нищò да мòгам да са уделѝм ут тфòят сфетѝ кòрст, амѝ пòкажи ми тфòету милузлѝву сòрце, покàжи ми нà мèне тфòета майка и аз сàс тèбе веднòш да ỳмрам, да нè òстана àз ỳт тèбе.

Такѝва думи дỳмаше сфетà Бугурòдица сàс млòгу сòлзи. И приближѝ сфетѝ Иоàн ду неа и зè да è утешèва, да è умирèва да ни плàче. И ут тугàва сфетѝ Иоàн завèде сфетà Бугурòдица нà нèгувата кòща.

И сèтне òт тòе сахàт зафàна да са трòси земèта и зèха да пàдат грòмуве и фàв сѝчката землè слòнцету са путевни и стàна катỳ сàжде и мèсечината кату кòрф, кàмениету са распàдаха и пỳкна са и пердèта нà гулèмите вратà нà чèрквата са раздрà от гòрè ду дòлу и грòбувете са отвòриха и млòгу сфетцѝ снàги, дèту билѝ пò напрèш умрèли и стàнаха и утѝдаха фàв Иерусалѝм. Тѝе сфетцѝ, дèтỳ пророчествỳваха напрèш за гòспододовуту духòждание. И бèше млòгу тèвну нà диниèта трѝ сахàте от шèстуту ду дèвет.

Тувà катỳ вѝдеха грèшните чифỳте, млòгу са уплàшиха и пубèгнаха

269 на Иерусалѝм фàв кòщи | те и чèкаха нà тòе гнèв бòжии, щòту бèз кабахàт пролèха карфтà нà сѝна преблогословèна. И тай тѝе чифỳте сидèха трѝ сахàте катỳ умрели òт стрàх и нѝщу ни вѝдеха ут тèвну и ни щèха да са пукàет, да са убòрнат нà гòспода и да пувèруват ф нèгувуту име, катỳ вèруваха дрỳгите нèгувите лю̀дие.

И ут аскèрет, дèту сидèха упрèш гòспода, млòгу сàс гулèм глàс вѝкаха: войстину, тѝ си сѝн бòжии. Млòгу лю̀дие прикувàхме нà кòрст и сме чèкали да умрàт, àла нѝкой ни стòри такѝва чудà. А Пилàт, катỳ вѝде такѝва пречю̀дни чудà, пукàе са и вѝкаше: àз злè стòрих сàс тòе чилèк, крѝву сòдих да гу дàдах нà умирàлката и спумѝнаше тèшките мòки, дèту стòриха аскèрет нà Иисỳса, и стрàх гу бèше да нѝ са научи кèсар. И мòчеше кàк да мòже да гу укрѝе тувà ỳт кèсар, àла той бèше àнджек защò слòнцету òт ѝстук ду зàпад путевнè. И са наỳчиха сѝчките рàбути гòсподовуту теглѝлу. И катỳ заминаха трѝ сахàте, нà дèвет сахàт нà денè слòнцету пàк угрè пу сѝчката землè. Тугавà чифỳтете забурѝха гневòта бòжие и тòе сахàт истарчèха са и утѝдаха нà Голготà и гòспот са извѝка сàс гулèм глàс: илѝ, илѝ, лима савахтанѝ. То ще да речè: бòже мой, бòже мой, защò ма си уставѝл. А чифỳтете вѝкаха òти пувѝка Илѝя òт нèботу да дойде да му пумагà. И дỳмаха мèжду тèх: гледайте да вѝдиме кàк ще да му пумòгне Илия.

270 И едѝн ỳт тèх натупѝ синкèр | сàс сàжде и сàс серкè намèсену и му дàваше сàс длèга туèга на устàта му. И гòспот рèче сàс гулèм глàс: сигà са сфòрши сѝчкуту и приклунѝ главàта му надòлу и дàде душèта му фàв ракѝте нà бòга бàща си.

И сфетà Бугурòдица катỳ вѝде, чѝ нèхниат сѝн умрèл, пàдна на земèта и плàчеше и такà дỳмаше:

О гòрку нà мèне, сѝне мой, бòже мой, о тèшку нà мèне, сфèт на мòета дỳше, защò ма устàвеш самà. Каквѝ си притèглил ти гòспот сабѝа и фсèдаржѝтел, дèту стèпцал диниèта.

О чифу̀те, злѐ сто̀рихте на̀ мо̀ят сѝн ху̀бав. На̀ мѐсту, дѐту ва хра̀неше са̀с ма̀на на̀ пу̀сту мѐсту 40 гудѝни, сига̀ му да̀дахте са̀жде на̀мѐсену са̀с уцѐт и така̀ сѝчку ко̀лку ка̀зуваха проро̀ците и ко̀лкуту ду̀ма проро̀к Иса̀е: ка̀к кату̀ о̀фца на̀ зако̀ливание во̀дет и кату̀ ѐгненце куга̀ гу стрижѐт нѝ пувѝкува во смирѐниета нѐгуви садо̀виата зѐха дру̀ги и нѐгувиат ро̀д кой мо̀же да хи ка̀же. И Давѝд проро̀к така̀ вѝка: ископа̀ха мо̀ите ро̀ки и мо̀йте но̀ги и избруѝха сѝчките мо̀и ко̀калие. Дру̀г проро̀к така̀ рѐче: сфалѝха ми дрѝпите мой и джо̀п са мѐтнаха кой какво̀ ще да зѐме. И вру̀т проро̀ците ка̀заха за го̀сподовуту патѝлу. Проро́к Исайа ду̀маше: кату̀ са вѝдите, ни щѐте да вѝдите чу̀еднуту, нищѐте да слу̀шете и да са сѐти нищѐте да са сѐтите сарцѐту ва̀м ще да е кату̀ ка̀мен или ни по̀мните сфетцѝте по̀рви ба̀щи каквѝ | пѝсаха на̀ ва̀шите кнѝги: воскрѐсни го̀сподi и по̀могни на̀м и на куртулѝсувай зарадѝ тфо̀ету ѝме. И зарадѝ тѐх го̀спот притѐгли лю̀та мо̀ка и на̀ ко̀рст умира̀лка.

Исая LIII, 7 — 271

О пребезаконни, не пузна̀вате ва̀шету слепута̀. Защо̀ Иису̀с е ѝстину сѝн бо̀жии и слу̀шеше на̀ бащ̀а си дурѝ ду умира̀лката и пойска да отку̀пи сѝчките лю̀дие са̀с нѐгувата ко̀рф от дя̀волцкиат зо̀р. Аку ѝскаше той да ва загу̀би са̀с гнѐф и да ва отво̀рне, земѐта щѐше да ва запа̀ли и ско̀ро щѐше да ва изгурѝ жѝви и са̀с сна̀гите и сас душѐте да ще прида̀дени на вѐчнаи о̀ган. И по̀ са̀с кра̀п ла̀ф да гу ка̀жиме, о̀ти биз хеса̀п а̀нгели и ни мо̀же чилѐк да хи прибруѝ, дету му пра̀вет измѐт и мло̀гу са чу̀деха и упла̀шиха са на̀ гулѐмуту мло̀гу тарпѐниа го̀сподовуту патѝлу, койту е бо̀г на бо̀гувете и го̀спот на̀ го̀сподовите, Христо̀с стра̀шен и сѝлен, то̀лкува мло̀гу булѐски тарпѐл о̀т ва̀с безаконии чифу̀те и ще да викат небесни́ете сили на вас глѐднува да хми речѐ го̀спот да утво̀рнат за нѐгувата ко̀рф и а̀ку ѝскаше го̀спот ва̀с да ва загу̀би, ма̀лките проклѐти чифу̀те, аку да ни бѐше го̀спот заедно̀ ѝ бог и человѐк наедно̀, да бѐше дру̀г про̀сту челувѐк, нищѐше да мо̀же да са даандѝса и да притарпѝ то̀лкува лю̀ти и тѐшки мо̀ки, дѐту притарпѐл го̀спот на̀ш. Пу сфета̀та му сна̀га безброй ра̀ни кой мо̀же да хи изка̀же. Истина преблогословѐните ра̀ки и но̀ги на̀ ко̀рст прикува̀хте, а куга̀ту | дойда са̀с нѐгувата сла̀ва и са̀с сѝчките а̀нгели да со̀ди жѝви и умрѐли, туга̀ва щите да гу вѝдите дѐту гу прикува̀хте.

272

И ету Иоа̀н сѝн, па̀лан са̀с мѝр и прукупиѐта и мудрус* го̀сподовуту градѝте на тайната вѐчера и утѝде и утѝде на̀ дума си сас сфета̀ Бугуро̀дица сетне аскѐр и госпазиета утѝдаха на̀ паза̀рищету и ру̀каха между сѝ: аджеба дѐту е са распѐнати на̀ ко̀рстат да̀ли да висѐт у̀тре на ко̀рст о̀ти утрина̀та бѐше гулѐм дѐн. И запо̀мнели то̀е дѐн, о̀ти хи куртулѝса Моисѐи о̀т Мусу̀р о̀т агу̀пцките ро̀кои. И рѐкаха чифу̀тете на̀ аскѐрет да дойдат да ѝм разрѐжет колена̀та. И кату̀ утѝдаха та̀му, разрѐзаха колена̀та хми на̀ два̀та хаиду̀те. И на Иису̀са ѝскаха и нѐму да прибйат колена̀та. И кату̀ вѝдеха зѐр умрѐ, не гу̀ дупрѐха, и са испо̀лни о̀ще дру̀гу пруро̀честфо, дету вѝка проро̀к: нѐгувите ко̀калие нища̀т да са строшѐт и едѝн от аскѐр юсбашѝата пѝшна гу са̀с мунзура̀ка на̀ дѐсните му ребра̀ и тѐзелден излѐзе ко̀рф и во̀да. И той дѐту вѝде, бѐше сфети Иоа̀н, и ка̀зува на̀м и казануту му е ѝстину. И едѝн юсбашѝа от аскѐрет, ко̀муту имету му бѐше Лонкѝнос, той кату̀ глѐдаше такѝва чуда̀, дѐту ста̀нуваха на̀ го̀сподовата умира̀лка, пузна̀ го̀спода и пувѐрува на̀ нѐгу и

* Има пропуснати думи.

рукаше: войстина той е сѝн бо̀жии и слѐдеше и той а̀постолете и нах сѐтне прибѝха и нѐгу и са пусфетѝ.

273 И кату̑ стуѐше сфета̀ Бугуро̀дица на го̀сподовиат | ко̀рст са̀с Ла̀заровата сѐстра и са̀с дру̑гите жѐни, дѐту но̀сеха мѝру, млѐгу пла̀чеха. И кату̑ вѝде сфѐта Бугуро̀дица на̀ хайду̑тете колена̀та са прирѐзани, зафа̀на да са мо̀ли на̀ аскѐрет: о нимилузлѝви, нимойте пра̀ви на мо̀ят сѝн каквѐту сто̀рихте на̀ хаиду̑тете да му прирѐжите колена̀та му, о̀ти той вейке умрѐ. Изведно̀ш вѝде сфета̀ Бугуро̀дица, защо едѝн от аскѐрет гу прибо̀де фав ребра̀та.

И па̀дна туга̀ва сфета̀ Бугуро̀дица на земѐта. Сетне зѐ да ду̑ма така: о проклѐти аскер, та ни мѝлувате умрѐлата сна̀га. О го̀рку на̀ мѐне, глѐдам та̀, сѝне мой, дра̀ги, глѐдам та на̀ ко̀рст и прибо̀ден на̀ ребра̀та. И таи пла̀чеше сфета̀ Бугуро̀дица и ду̑маше: о тѐшку на̀ мѐне, владѝку, сѝне и бо̀же мой, ка̀к та глѐдам на̀ ко̀рст да висѝш и на̀ ребра̀та прибо̀ден, кахàр и ско̀рб са нахо̀ждам са. И така̀ пла̀чеше сфета̀ Бугуро̀дица и ду̑маше на̀ сфетѝ Иоа̀н сѝчку що га̀лиш апо̀стол на̀ мо̀ят сѝн, ѐту мо̀ят сфѐт и мо̀ят живо̀т умрѐ на̀ ко̀рст. Кату̑ гу гледам сарцѐту ми са распа̀лува, ка̀к ли ще да мо̀гам сна̀гата да сфа̀лем ут ко̀рстат. О до̀рву скрѐсное, как смѐеш да даржѝш на тѐбе тфо̀ят го̀спот, дѐту та̀ е стѐпцал. На го̀спода хи е стра̀х херувѝмите и серафѝмите, и ти не пустуйш ка̀к притарпѝш защо̀ нѝ па̀днеш нѐбу и землѐта да трапѐра.

Туга̀ва наблѝжи сфетѝ Иоан Богосло̀ф и елендѝсуваше сфета̀ Бугуро̀дица са̀с сла̀тки ду̑ми: о майка господова, | о̀ти е на̀ш го̀спот Иису̑с 274 Христо̀с така̀ рѐче теглѝлу да тѐгли и да куртулѝса челувѐците о̀т зо̀р дя̀волцки.

И кату̑ занѝкнуваше сло̀нцету, дойде от Ариматѐа фа̀в Иерусалѝм чилѐк сла̀вен и зенгѝнин мло̀гу, името му бѐше Иосѝф. Стра̀шни чуда̀ вѝде, кату̑ глѐдаше патѝлуту го̀сподову, чу̑деше са, о̀ти найде го̀сподовата сна̀га го̀ла и прибо̀дена на̀ ко̀рст висеше и майката му Марѝа са̀с едѝн апо̀стол таму сидѐха. И са приближѝ ду ко̀рстат и сфета̀ Бугуро̀дица, кату̑ гу вѝде, зе да пла̀че и да вѝка: о Ио̀сифе, иди и найди Пилата и зѐми ѝзин за сна̀гата Христо̀ва да е сфалѝме о̀т корстат фа̀в гро̀ба да ѐ скрѝиме, да ни дойде па̀к пудѝн от аскѐре да гу прибудѐ бѐз мѝлус фа̀в ребра̀та.

И Ио̀сифу му са смилѝ и са фпу̑сна тарчецкум да испро̀си сна̀гата о̀т Пила̀та и вѝкаше на̀ Пила̀та са̀с умѝлни ду̑ми: о Пила̀те и игѐмоне, дай ми сна̀гата на чуздие Иису̑с, дѐту е прикува̀т между̑ два̀ма хайду̑те, дѐту гу напѝскаха архиерѐите и гу кашмеро̀ваха аскѐрет. О Пила̀те Понди̑иски, най-ста̀р на̀ рѝмцката епархиѐ, дай ми сна̀гата Иису̑со̀ва, дѐту флѝзаше фа̀в Иерусалѝм и гу пусрѐстнаха деца̀та иерусалѝмцки и псалнуваха: осана̀ сѝна Давѝдова, куго̀ту чендѐма гла̀с мугу̑ да путтрепѐра и пу̑ска душѐта Лазаровата четферодневен, даи ми, Пила̀те, тува̀ тѐлу ма̀тери едѝно ро̀дну, който майка му ни пузна̀ о̀т мо̀ж да ста̀не тѐшка, куго̀ту маика му девойка рудѝ и па̀к девойка е. Зафсе не ѝскам дру̑ги сна̀ги, о Пила̀те, лу̑ Иису | сувата сна̀га ѝскам да е зѐмам. На едѝн чу̑с 275 Иису̑сува дай ми, Пила̀те, то̀е мартавѐц, куго̀ту бобайку му небѐсни, куга̀ са карста̀ваше во Иорда̀н, и гу изавѝ ба̀ща му и рѐче: сува е мо̀ят дра̀г сѝн, нѐгу слу̑шеите. И проро̀к Исайа за со̀е Иису̑са прирѝчаше и ду̑маше: кату̑ о̀фца на заколение ще да са во̀ди о̀т безако̀ните лю̀дие и ще да бо̀де преда̀ден на̀ умира̀лката. О Пила̀те, дай ми тае снага гола

който лошиат ученѝк Ю̀да гу придàде на умиралката, дай ми, Пилàте, снàгата Иисусова òт кòрстат да е сфалѝме, той вейке сига сàс нèгу сѝчку щò се сфòршилу, òти вàм нѝ е хỳбаву сувà мòртфу тèлу. Той е такà нàм фаидалѝа нà нàс, защò той зарадѝ нàс тèгли и притарпè гулему теглѝлу, сàс нèгуви рàни нѝа сѝчките уздравèхме.

Пилàт тугàва умилѝму са сарцèту му и пупѝта от аскèрет за Христà жѝф ли е òще, а тѝа му рèкаха, òти още на дèвет сахàте умрè. Пилàт са чỳдеше тугàва защòту за мàлку врèме умрè, защò дрỳги убèсени пò-напреш нà кòрст та пу двà и пу трѝ дèне нà кòрст жѝви сидèли.

Тугàва рèче Пилàт да дадòт снàгата Иисỳсува нà Иòсѝф. И отѝде Иòсиф нà кòрстат. Тугàва дойде и Никодѝм, скрѝшен ученѝк Христòзуфа, и беше и аèнин на чифỳтете сòе Никодѝм. И зафàнаха Иосѝф и Никодѝм
276 да сфàлет | снàгата Иисусова òт кòрстат сàс гулèм плàч и вѝкание. Пак сфетà Бугурòдица прифàна да гу лю̀би и плàчеше и дỳмаше такà:

О тèшку нà мèне, чèду моè, и дрàги нà мèне, уви мнè сфèт, дèту си стèпсал диниèта. За каквò сигà да ти плàчем, ох душмане, чифỳте, каквò стòри мòят сѝн та гу тòлкува бахтàхте.

О чèду мой, кàк си притèглил тòлкува плеснѝци и плèски. И букаèте на нугѝте ти тỳреха катỳ нèкои хаидỳтин и на ф тавнѝцата тà затвàреха. Кàк да глèдам, чедỳ мой, да си нà пусфетèнуту ти тфòе лѝце пòлну òт чифỳтцике плю̀нки.

Увѝ мне, сѝне, увѝ мне, ох сѝне мой, тèшку и гòрку нà мèне. Бѝз кабахàт такà бèсни чифỳте та кашмерòваха и тà бахтàха и пречистѝте тѝ рòки нà кòрст закувàха и смèрт (и умирàлка) си фкỳси и умрè. Как та сàс тòрне венчèха чифỳте и уцèт та напуйха и сàжде накỳси и пре-чѝстите ребрà сàс мюнзурàк тà прибòдаха. И уплàшиса нèбу и тѝ, землè, потрасѝа зà чифỳцкуту субòрища и завѝсте.

О кàмение нувà чифỳцку, о безакòние лю̀дие—такà гòрку плàчеше и дỳмаше сфетà Бугурòдица майка нà Иисỳса: чèдо мое, прèблагосло-вену и бòг мой, кàк та глèдам бèз дỳше и безрàчна. Нèмаш нѝщу здрàву, нѝту вѝдиш, гледам, чèду моè, вейке аз нищò да жѝвам, защо чèду мòе ще да придадè нà грòбат.

И тугàва кугàту сфетѝ Иосиф и Никодѝм и сфетѝ Иоан Богуслòф
277 сфалѝха снàгата | Христòва от кòрстат и вѝдеха защòту ни трèбуваше да си миа, òти кугàту сфалѝха от кòрстат бèше млòгу чѝст и сфетлѝф и на хỳбаву мерѝсаше. И гу убивàха фàв чѝсти плàтну, катỳ знаèха кàк прилѝче да прàвет, кàкто са пугрѝбали тѝа лю̀дие, дèту са умѝрали нà кòрст. Тугàва Иосиф сàс плàч дỳмаше и припèваше са такà:

О боже мои, и слòнцету щòту низанѝкнуваше нѝкуга сàс каквà кàрпа да та òбием, катỳ ти са пувѝвали нèбуту и земèта сàс òблаци, или е с каквò мерисмò да та пòмажем твòету сфетò тèлу, òти тèбе персѝц-ките цàруве миризлѝви дàруве уиндѝсаха тèбе нà тфòету рождестфò.

Оти тѝа нà бòга са пуклàнеха, тѝ гòсподи, сàс тфòèту умирàлка сѝчиат сфèт куртулѝса òт умирàлката. Каквѝ ли пèсни да ти пèем нà грòбат, кòмуту пеèт висòките сѝли на небòту кàк ти да та нòсем нà мòите рòки тѝ, щòту даржѝш сѝчкиат сфèт. Кàк да та тỳрем фàв грòбат небèснуту таркалò, щò сидѝш и на херувѝмете сàс бащà ти и сас сфетѝ дỳх, кату сѝ почѝнуваш тувà сѝчку си тарпèл и щѝш ѝдиш нà джендèма, та Адама фàв бòжи рай да гу фуведèш и кутрѝту та вèрували и гàлили хи фдѝгаш сàс сѝлата си гòсподова.

278 И зѐ Иосѝф снàгата гòсподова сàс Никòдима. | Кату ѐ занѐсаха нà грòбат и чỳ Иосѝф защò млòгу àнгеле нѝ са вѝдет от гòре нà òблаци жѐлни пѐсни пеѐха. Тувà катỳ чỳ Иосѝф и Никòдим зѐха и тѝа дà пеѐт такà: сфетѝ бо̀же, сфетѝ крѐпкии, сфетѝ, безмѐрти, помѝлувай нàс. Тѝа рàвно сàс àнгелете вѝкаха такà и припѐваха пречѝстата снàга гòсподова и е тỳриха фа́в нòв грòб искалпàт от кàмен, защò Иосѝф гу бѐше нагудѝл зà нѐгу си.

И припѐваше Иосѝф и дỳмаше: кàк да та пòгребам, бо̀же мой, катỳ ни бѐше наỳчена сфетà та ти снàга нà земѐта да са зарòви. А сфетà Бугурòдица отвѝ снàгата гòсподова и жѐлно плàчеше: мòиат сфѐт от сигà нѝкуга нищò да гу вѝдем, ут сега нищò да гу вѝдем, òти фàв грòб флѐзе. О гòрку нà мѐне. О женѝ миронòсици, òти ни плàчите с мѐне, гòрку ѐту мòиат сфѐт и вàшиат дàскал прибѝт стàна и фàв грòб ще са тỳри. Сигà са сфòрши чѐканиету нà рàдуста и весѐлиату утѝде, сѝне и бо̀г мой, си загỳбих. Увѝ мне слòнцету нѝкуга ни занѝкнуваше кàк нà грòбат занѝкна и ни дỳмаш нѝкаква дỳма. Твòета майка, сине бо̀жи, не пумѝлуваш ли тфòета майка, коѐто та ѐ рудѝла. Помѝслим, сѝне, защò да чỳем тфòиат глàс и тфòету ка́матну лѝце ни щò да вѝдем вейке, òти занѝкна от мòите òчи, сѝне мой, чѐду мòе, вòск[р]есни фàв трѝте дѐне,

279 катỳ ми са си фтàсал да ма умирѝш ут гòркиат кахòр | и кахòр, дѐту са кахарòвам, стòри гу на рàдуста.

Христос хи рѐче пулѐкичка: о майку, нѐ плàчи зà мѐне щòту ма глѐдаш фàв гробàс*. Или кàк ще да са пуставѝме луста чилѐците и кам да хѝ кортулисам затувà сигà тѐглем. Катỳ стàнам и ще да сам слàвен и пручỳт, сигà ще да са вòснеса нà гòре и Адàм, кòиту бѐше пàднал, за да гу вдѝгнам, днѐска и дя̀вола е вòрзàн и дя̀вола, кутрѝту хи мòчеше ще да хи кòртулисам.

Пàк сфетà Бугурòдица мỳ рѐче: о владико, дàржи сѝчката рàбута, сигà умѝраш, стàни и са прѝчуи бѐз умирàлка зарадѝ ощу гàлиш чилѐците

И дѐту бѐха тỳрили снàгата Иисỳсува фàв грòбат, а Иòсиф и сфетѝ Иоàн отвѐдеха сфетà Бугурòдица ф кàщата Зеведѐова сàс плàч. И кату са умалчѐха вечертà, катỳ занѝкна слòнцету, са умалчѐха врỳт чифỳтете и са рàдуваха защò пугребàха Иисỳса и погрѐбен стàна Иисỳс. И катỳ гòспот умрѐлите ут джендѐма извàди.

И утринàта, кугàту са сòвна ф сòбута сбрàха са архиерѐите и фарисѐите и рѐкаха нà Пилàта: господѝне Пилàте, споменàхме защò тоѐ лажнѝк, кугàту бѐше жѝф вѝкаше слѐт трѝ дѐне ще да вòскреснам. Рѐчи тѝ, господѝне Пилате, и прòсади да миухиургледѝсат грòбат дỳ трѝ дѐне, да ни ѝдат нащѐ нѐгувите апòстоле да гу украдàт и ще дà рекòт

280 на людьѐте, òти той стàна от мѐр | тфите и сетнуту ще да стàне полòшиу от напрѐшнуту. А Пилàт рѐче: аку е кабахатлѝа нà зàконат, рѐчите да гу миухиурледѝсуват и ни мойте да ва ѐ стрàх от мѐне, а той вейке умрѐ и гу пугрѐбаха. Вѝа ѝмате аскѐр и аку ѝскате, чю̀ваите гу сас жѐлезиу нà грòбат, варзѐте гу или сàс миухиỳр миухиурледѝсаите грòбат му. Сѐтне да ни вѝкате: аку гу бѐше нàм са Пилàт кàрал, тà ни щѐхме да гу загỳбиме мартвѐца, амѝ сигà миухиурлендѝсаите гу катỳ

* „Гробас" може да се чете и „гробе", вместо „пуставиме" е писано „пустамиме", явно грешка, „и кам" е или „искам" или „и как".

знайте и нàгудите аскѐр нà грòбат да гу чỳват и ако ли нѐкои от апòстолете дойде да гу украдѐ, тѝа ще да гу вѝдет.

Тугàва чифỳтете нàпрàвиха железà и мюхюрледѝсаха грòбат, и млòгу аскѐр нагудѝха да чỳват и мѝслеха безакòните да гу даржѐт бòга. О безакòни людие, защò дỳмате гòспода лажнѝк, той млòгу куртулѝса от лòшите бòлести. О кàресни и лажлѝви чифỳте, той вàс ва хрàнеше 40 гудѝни ф пỳстата горà и сàс мàна вàс хрàнеше и от кàмене вòда извàди, та ва напуѝ. Затувà лажлѝф ли е. Сàс пѐт хлѐбуве пѐт хилиàди челувѐци нахрàни и млòгу чудесà явѝ, слѐпите напрàвеше да глѐдат и мѐртфи фдѝгаше от гробат о проклети чифỳте, аку е лажник Христòс, òти ва е стрàх ут нѐгу.

И стàна фàв тòе нòщ и аскѐрет, който чỳваха грòбат заспàха тешка сòн | и àнгел гòсподен излѐзе от нѐбо и тòкна кàменет от грòбат и сѐдна на кàмене и са смѐеше и присмѝваше сà нà железàта и на мюхюрете, дѐту ищеха чифỳтете да заптѝсат гòспода. И рѐче нà тѝа, дету чỳваха грòбат: о чувàче, такà ли чỳвате вѝе грòбат. Ету той, кòгуту чỳвате, е жѝф, òще е жѝф. Глѐдаите да вѝдиме, кой ще да гу украдѐ. Вàшите владѝци гу зувѐха лажнѝк. Дубрò и хỳбаву за вàс. И пророк са извѝка: и устрашѝ са нѐботу и са уплàши земѐта, òти фàв тòлкува дойдаха чифỳцките людие. И тувà катỳ рѐче, загỳбиса àнгелат.

И госпот воскрѐсна от грòбат и нѝ един ни мужѝ да са сѐти ф кутрѝ сахàт воскрѐсна. И стàналу нà християнете рàдуста и млòгу сфетлинà излѐзе от грòбат му. И аскѐрет от страх нимòжеха да гу глѐдат и нѐкои утѝдаха да кàжет нà чифỳтете и рѐкаха такà: воскрѐсна Иисỳс от мѐртфите. И чифỳтете рѐкаха: оти гу ни фàнахте. И аскѐрет рѐкаха на чифỳтете: вѝе гу бѐхте фàнали, òти гу ни прибѝхте, оти той рѐкал кугà ỳмрам, слѐт трѝ дѐне ще да стàнам, òти нѝ гу вѐрувахте. Той сàс г[у]лѐма слàва стàнал от умрѐлите. Чифỳтете рѐкаха: вѝе стѐ парѝ зѝмали от апòстолите му, та ѝм сте дàли снàгата му. Аскѐрет рѐкаха: вие законупрестỳплици, нѝма фàнахте вѐра, идите и вѝште грò | бат и кàмене и михюрете са.

Гòре вàм чифỳте, далѝ фавтòру ще да дойде и каквò вѝе тугàва ще да прàвите. О гòрко ви, грѐшници, ниà нѐгу нѝкак нимужѝхме да гу даржѝме и от негỳвата слàва са путрѐсе мѐстуту. Кугàту убигрàха млòгу àнгеле грòбат и едѝн от àнгелете тàкна кàменет от грòбат и ѐту Иисỳс излѐзе от грòбат и сфѐтеше катỳ слòнце и аку сте сѝлни, идите та гу фàните нà Галилѐа, защòту нѐкои жѐни бѐха душлѝ сàс мѝру и чỳхме àнгелат, катỳ им дỳмаше: ѝдите и кàжите нà ученѝците му и нà Пѐтра, òти гòспот воскрѐсна от мѐртфите и фàв Галилѐа ще да хи привàри и тàм ще да гу вѝдет. И àнгела са загỳби.

А чифỳтете катỳ чỳха тувà, катỳ умрѐли стàнаха и са фтàсаха млòгу парѝ нà аскѐрет, та такà дỳмаите, òти приз нащàт, кугàту спѐхме нѝе и дойдаха апостолете и гу укрàднаха. Аку такà нѝе, дѐту сме вѐрни, та дỳмате проклѐти чифỳте вàс сѝчкиат сфѐт вискурѐсува. [?] Гòрку ви вàм грѐшни, òти пуѝскахте да затфòрите фàв грòбат вàшиат саибѝа, който е стѐпсал нѐбуту и земѐта, òти лòшиу са здỳмахте зà гòспода. Гòрко вам, защòту катỳ и учѝте са пукàзахте, лю̀ту е вàм тòплуту сòрце, защо са бруѐхте гòсподови лю̀де, а сигà загàлихте лòшуту пò-млòгу от блàгуту. О горко вàм чифỳте, вѝа искахте да прибѝите който е бѐз умирàлка, той ще да царỳва и вàс | ще да придадѐ нà мòка. Нѝе пàк, дѐту смѐ вѐрни

християне, патилуту господову* и когату са прикарстилу на корст и какво са е пугрибал и как е воскреснал заради нашету спасение пречистата му снага толкува моки притарпел, пуплуване и кашмерование. И сас плесници бахтание и на корст прикувавание, оцет и сажде напуевание и на искупи сас карфтат му от дявола.

Така и ниа, брате и сестри божии, бугатии и сурмаси, славни и прости, и старци и бабички, юнаци и девойки и куйту са малки деца, тае гулема сфета поста да помниме и великата сфета недела патилуту господову, бурчлие сме да плачиме и да са молиме, та какав да сме грех сторили и сас мулитвата и сас снагата и сас душета, да са пруща̀ваме, милустифна на сурмасите да даваме, абанджиете людие и сираци и вдувици да хи приглeдуваме, голи да убличаме и щоту са фав тевницата да хи приглeдуваме, защоту на самичек господа сичкуту правиме. И аку имаме на некои карез пудиа вулчисат да гу прустиме и ще да приимаме милустифна от господа и ще да ни прусти грехувете господ наш Иисус Христос, оти господ наш на чифутете хи пруставаше, кугату прикуваха на корст

Така и нам приличе да сме сас благи табиете, да сме кату християне, да уставиме ниа верни лошюту и да гу нинавиждаме. Такива са тие 284 табиете касканчилик, сардне, | фюдулук, санапискание на турчете и други млогу такива грехуве да са чуваме ут лошиу и ут гулеми и ут врут грехуве. И сее са гулему и страшну грех пианцкуту, да ни изидаме на сюрмасите хака и захмете и ут распозилюк да са браниме и от млогу нечиститии, но да слушеме сфето евангелию, да следиме закон, щоту даде госпот на апостолете и триста и осемнадесете сфетци.

О братиа, требува нам фав тае собута да сме фав кахар и сух хлеб да едеме и дету са стари и сакати и болни, пак дету са такви еки сее дене великата петак и ката сабута хич нимойте да накусваме. И рабута немаме изин сее дене нищу, а да подиме лу да збиме на черквата да са молиме и да слушеме господовуту патилу и да плачиме за нашите грехуве и да са молиме на бога да стане милустиф на нас и да на пумилува тое ден, кугату да на соди и да ни даде нам Христос радуста неисказану и да наследиме царцкуту небесну и воскресениа Христову днеска сас радуста да гу пусрешниме и да славиме сас благугувениа. На сие баща фседаржител, защоту негуви* негувиат син прати на земета да на куртулиса ут дяволете. Той гулеми муки притарпел и на корст негувиат сфети корф изле заради нашету спасениа. И защоту на дари сас сфетоту карщениа и ни утфори нашите души и слепи очи и на сна- 285 гата и да славуслови сфета труица, комуту са херувимите | са кланет и землета, що са ражда врут, фалет гу заради още гали челувеците да му даваме благ дар, комуту приличе сичката слава, чест и поклонении негуву баща, койту нема никои да му соди и пресфетии дух от сега и фсекуга да сфорши сфетат, конец и богу и слава нине и присно и вовек векоф. Амин.

* Има пропуснати думи. Думата „негуви“ е повторена навярно по невнимание.

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Проблемна комисия за изучаване миналото, бита и културата на населението в Родопите

РОДОПСКИ СБОРНИК

ТОМ III

Под редакцията на чл.-кор. ХР. ХРИСТОВ, доц. П. Петров и ст. н. сътр. СТР. ДИМИТРОВ

София · 1972

ИЗДАТЕЛСТВО НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ